

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
مُمَوَّل من الاتحاد الأوروبي

İŞGÜCÜ PİYASASINA GEÇİŞİN DESTEKLENMESİ PROJESİ

İL BAZLI SOSYOEKONOMİK SEKTÖR MEVCUT DURUM RAPORU

İZMİR

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIğI

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

**TÜRK KIZILAY
TOPLUM TEMELLİ GÖÇ PROGRAMLARI KOORDİNATÖRLÜĞÜ
SOSYOEKONOMİK GÜÇLENDİRME PROGRAMI**

**İŞGÜCÜ PİYASASINA GEÇİŞİN DESTEKLENMESİ PROJESİ
İL BAZLI SOSYOEKONOMİK SEKTÖR MEVCUT DURUM RAPORU**

Türk Kızılay Yayınları
Ankara, Türkiye
Mayıs 2025

“Bu yayın Avrupa Birliği’nin maddi desteğiyle hazırlanmıştır. Yayın içeriği T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Türkiye İş Kurumu, Türk Kızılay sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği’nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.”

Rapor İçeriği: Doç. Dr. Semih CEYHAN, Doç. Dr. Emre Burak EKMEKÇİOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Musab Talha AKPINAR, Öğr.Gör. Muhammed Emin KARABACAK, Doç. Dr. Merve KARACAER, Dr. Esengöl DEMİREL, Prof. Dr. Erol KAHVECİ, Tunahan ALTUNDAŞ, Orçun ARINAN

Rapor Geliştirme: Mehmet Altay SEVİNÇ, Şeyda YEĞİNER, Melike BÜYÜ ELPE, Hümeysra DOĞANAY Serengöl GÜMÜŞ, Fatma Rana CEYLANDAĞ KARBAN, Murat YILMAZ, Hazel TURGUT, Ayşe Hitay TUÇALTAN

Grafik Tasarım: Kardelen YAĞCI, Hasan ŞANLI

Türkiye Kızılay Derneđi
Ataç 1 Sok. No:32 Yenışehir – Ankara/Çankaya
E-Posta: info@kizilay.org.tr

Bu rapor içeriği, IPCEU tarafından oluşturulmuştur. Her hakkı Türk Kızılay’a aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Rehberin bir kısmının ya da tamamının çoğaltılması için Türk Kızılay’dan izin alınmalıdır. Türk Kızılay’ın izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılmamalı ve dağıtılmamalıdır.

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

İL BAZLI SOSYOEKONOMİK SEKTÖR MEVCUT DURUM RAPORU (İZMİR)

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	16
I. BÖLÜM.....	19
1. LİTERATÜR ANALİZİ – İZMİR'DE DEMOGRAFİK, SOSYO-EKONOMİK YAPI İLE İŞ GÜCÜ VE İSTİHDAM DURUMUNA İLİŞKİN ANALİZLER.....	19
1.1 Bölgesel Kültürel ve Ekonomik Faktörlerin Etkileri	20
1.1.1 Tarım ve Hayvancılık Sektörü.....	27
1.1.2 Sanayi ve İmalat Sektörü.....	28
1.1.3 Hizmet ve Turizm Sektörü.....	34
1.1.4 Ticaret, Enerji ve Lojistik Sektörleri.....	34
1.2 Teknolojik ve Sektörel Gelişmelerin İş Gücü Piyasası Üzerine Etkisi	35
1.3 İşverenlerin Göçmen İşçilere Yönelik Algıları ve Tercihleri	36
1.4 Sektörel İstihdam Dinamikleri: Nitelikli, Niteliksiz, Genç, Kadın ve Mevsimsel İş Gücü Talepleri	37
1.5 Kadınların İş Gücüne Katılımı ve Kariyer Gelişimi: Cinsiyetler Arası Karşılaştırma	39
1.6 Literatür Analizinde Öne Çıkan Bulgular	40
II. BÖLÜM.....	42
2. İKİNCİL VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR.....	42
2.1 Nüfus ve Demografik Veriler	42
2.1.1 TÜİK Nüfus Kayıt Sistemi Verileri.....	42
2.2 İş Gücü ve İstihdam Verileri.....	49
2.2.1 TÜİK İşsizlik, İstihdam, İş Gücüne Katılım Oranı Verileri.....	49

2.2.2	İŞKUR İş Gücü Piyasası Verileri (Açık İş Kayıtları, İşsiz İstatistikleri, İş Gücü Araştırmaları)...	50
2.2.3	TÜİK İç ve Uluslararası Göç İstatistikleri.....	67
2.3	Sosyal Güvenlik ve Çalışma Hayatı Verileri.....	71
2.3.1	SGK Verileri (Sigortalılık Türü ve Dağılımı, Sosyal Güvenlik Kapsamı).....	71
2.3.2	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma İzinleri ve İstatistikleri.....	75
2.4	Göç İdaresi Başkanlığı Verileri.....	76
2.5	İkincil Verilerin Analizinde Öne Çıkan Bulgular.....	81
III. BÖLÜM.....		84
3. ANKET ÇALIŞMASI ANALİZİ VE BULGULAR.....		84
3.1	Demografik Veriler	84
3.2	İş Gücü Piyasası Analizi.....	87
3.3	İş Gücü Talebi ve Nitelikli Personel Açığı.....	88
3.4	Göçmen İşçiler ve Engelli Bireylerin İstihdamı	93
3.5	Kadın İş Gücü	98
3.6	Teknolojik Değişim ve İş Gücü Üzerindeki Etkileri	101
3.7	Sektörel ve Bölgesel İş Gücü Dinamikleri.....	108
3.8	Eğitim ve İstihdam Arasındaki Bağlantılar	112
3.9	İşe Alım Süreçleri ve Karşılaşılan Zorluklar	114
3.10	Anket Çalışması Analizinde Öne Çıkan Bulgular.....	117
IV. BÖLÜM.....		120
4. İZMİR'DE İŞ GÜCÜ, EKONOMİ VE GÖÇ EĞİLİMLERİNE DAİR NİTEL ANALİZ.....		120
4.1	Nitel Görüşmelerin Metodolojisi	120

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

4.2	Genel Sektörel Durum: İstihdam Açısından Potansiyel Kapasite ve Fırsatlar	121
4.3	İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler	123
4.4	İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi	125
4.5	Kadınların İş Gücü Piyasasına Katılımı: Fırsatlar ve Kısıtlılıklar	128
4.6	İşverenlerin Göçmen İş Gücüne Karşı Yaklaşımları ve Piyasa Dinamikleri.....	130
4.7	Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller	132
4.8	Olası Geri Dönüşlerinin İş Gücü Piyasasına Etkileri.....	135
4.9	İş Gücü Piyasasına Geçişte Kurumlar Arası İletişim Ağı.....	136
V. BÖLÜM.....		139
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....		139
KAYNAKÇA.....		149

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

Tablolar Dizini

Tablo 1. İzmir Demografik Verileri.....	20
Tablo 2. İzmir Temel Göstergeleri.....	22
Tablo 3. Sanayi İstihdamının Çalışan Tipine Göre Dağılımı.....	25
Tablo 4. İzmir Gayrı Safi Milli Hasılası	30
Tablo 5. İzmir’de Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (2021).....	31
Tablo 6. TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2023	42
Tablo 7. İl ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Nüfus Yoğunluğu, 2023 ..	43
Tablo 8. İllere ve Cinsiyete Göre Ortanca Yaş, 2023.....	43
Tablo 9. İl, Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2023.....	44
Tablo 10. Yabancı Nüfus	45
Tablo 11 . Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü, 2008-2023	46
Tablo 12. Yaş Bağımlılık Oranı, 2007-2023.....	47
Tablo 13. Yıllara Göre Yıllık Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu, 2007-2023.....	47
Tablo 14. İl Düzeyinde İşsizlik Oranı	49
Tablo 15. İl Düzeyinde İstihdam Oranı.....	49
Tablo 16. İl Düzeyinde İş Gücüne Katılma Oranı	50
Tablo 17. Açık İşler ve İşe Yerleştirmeler	50
Tablo 18. Yaş Gruplarına ve İllere Göre Yerleştirmeler	51
Tablo 19. İşe Yerleştirmelerin Eğitim Durumlarına ve İllere Göre Göre Dağılımı	52
Tablo 20. İŞKUR’a Kayıtlı İşsizlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı.....	54
Tablo 21. Yaş Gruplarına Göre İŞKUR’a Kayıtlı İşsizler.....	55

Tablo 22. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı	56
Tablo 23. Engelli, Eski Hükümlü ve Terörle Mücadelede Yaralananlara İlişkin İşe Yerleştirmeler.....	57
Tablo 24. Engellilere İlişkin Sayısal Veriler	58
Tablo 25. İŞKUR Tarafından Kadınlara Yönelik Sunulan Hizmetler	59
Tablo 26. İŞKUR'un Sosyal Yardım Alanlara Yönelik Sunulan Hizmetler	59
Tablo 27. İller Bazında İşsizlik Sigortası Faaliyetleri.....	60
Tablo 28. İller Bazında Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Hakedenler	60
Tablo 29. İller Bazında Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler	62
Tablo 30. İl Bazında Eğitim ve Program Türlerine Göre Aktif İş Gücü Piyasası Programları.....	63
Tablo 31. İŞKUR İş Danışmanlığı, Meslek Danışmanlığı, İşyeri Ziyareti, Okul Ziyareti, Grup Görüşme Mevcudu Ve İş Kulübü Faaliyetleri	64
Tablo 32. Engelli, Genç, Kadın ve Yüksek Öğrenim Durumuna Göre Bireysel Görüşme.....	65
Tablo 33. Öğrenim Düzeylerine Göre Bireysel Görüşmeler.....	66
Tablo 34. İŞKUR- İllere Göre Açık İş İlanları, İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler	67
Tablo 35. İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2023.....	67
Tablo 36. Göç Etme Nedenine Göre İzmir'in Aldığı Göç, 2023	68
Tablo 37. Göç Etme Nedenine Göre İzmir'in Verdiği Göç, 2023.....	69
Tablo 38. İllere ve Cinsiyete Göre İzmir'e Gelen ve İzmir'den Giden Göç, 2023.....	70
Tablo 39. Sosyal Güvenlik Kapsamı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023.....	71
Tablo 40. Zorunlu Sigortalıların Cinsiyete Göre Dağılımı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023.....	72
Tablo 41. 4/1-A Kapsamındaki İş Yerleri, Zorunlu Sigortalılar ile Prime Esas Ortalama Günlük Kazançların İl, Sektör ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2023	73

Tablo 42. Genel SGK Verileri, 2023	74
Tablo 43. İllere ve Cinsiyete Göre Yabancılar Verilen Çalışma İzni Sayısı, 2023.....	75
Tablo 44. İkamet İzni ile Ülkemizde Bulunan Yabancıların İllere Göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla	76
Tablo 45. Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere göre Dağılımı.....	78
Tablo 46. İzmir Katılımcılarının Demografik Analizi	85
Tablo 47. İzmir İş Gücü Piyasasının Mevcut Durumu Gözlemi	87
Tablo 48. İzmir İstihdamın Azalması veya Durgunlaşması Nedenleri.....	88
Tablo 49. İzmir Yüksek Talep Gören Sektörlerde İş Gücü Talebini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecesi	89
Tablo 50. İzmir Nitelikli İş Gücü Arzında Sıkıntı Yaşanan Sektörler	90
Tablo 51. İzmir Nitelikli İş Gücü Açığının Nedenleri.....	91
Tablo 52. İzmir’de Sektörel Beceri ve Yetenek Açığı.....	92
Tablo 53. İzmir’de Girişimlerin Yetenek Ve Beceri Açığını Kapatmadaki Etkisi	93
Tablo 54. İzmir’deki Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Genel Algı.....	94
Tablo 55. İzmir’de Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Kararları Etkileyen Faktörler.....	94
Tablo 56. İzmir’de Göçmen İşçi Çalıştırmanın Kurumlardaki Etkisi.....	95
Tablo 57. İzmir’de Göçmen İşçi Çalıştıran Kurumların Yaşadığı Zorluklar	96
Tablo 58. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecindeki Zorluklar	96
Tablo 59. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecine Yönelik Politika ve Stratejiler.....	97
Tablo 60. İzmir’deki Kurumlarda Engelli Kişilerin İstihdam Edilmesine Yönelik Genel Algı.....	97
Tablo 61. İzmir’de Engelli Çalışanların Kurumların Performanslarına Olan Etkisi.....	98
Tablo 62. İzmir’de Kadın İş Gücü Becerileri.....	99

Tablo 63. İzmir’de Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler	100
Tablo 64. İzmir’de Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler	100
Tablo 65. Yeni Teknolojilerin İzmir’deki İş Gücü Piyasasına Etkisi.....	102
Tablo 66. 10 Yıl İçinde En Çok Talep Görebilecek Meslek veya Uzmanlık Alanları	102
Tablo 67. Teknolojik Gelişmelere Göre Mesleklerin Talep Görme Olasılığı	103
Tablo 68. Yeni Teknolojik ve Endüstriyel Gelişmelere Uyum Sağlamadaki Karşılaşılan Zorluklar.....	104
Tablo 69. Gelecekteki İş Gücü Piyasasında Çalışanlar İçin En Kritik Beceriler.....	105
Tablo 70. İzmir’de Özel Sektörün İş Gücünü Teknolojik Değişimlere Hazırlamak İçin Yatırım Yapması.....	105
Tablo 71. Teknolojik Gelişmelerden Fayda Sağlayabilecek Gruplar	106
Tablo 72. Teknolojik Gelişmeler Nedeniyle İş Kaybı Yaşayabilecek En Yüksek Grup	106
Tablo 73. Teknolojinin İş Gücü Piyasası Üzerindeki Etkisini Ele Almak İçin Alınabilecek Tedbirler	107
Tablo 74. Yeni Teknolojilerin Neden Olduğu İş Gücü Piyasasındaki Değişikliklere Hazır Olma Durumu	107
Tablo 75. İzmir’de Sektörlerin Gelişimini Etkileyebilecek Faktörler	108
Tablo 76. Bölgedeki Sektörlerin Öne Çıkmasındaki Veya Gerilemesindeki Kültürel Faktörler ve Ekonomik Faktörler	109
Tablo 77. İzmir Sektörel Yetenek ve Beceri Açığı.....	109
Tablo 78. İzmir İş Gücü Talebinin Yüksek Olabileceği Sektörler	110
Tablo 79. İzmir Sektörlerin Teknolojik Gelişmelerden Etkilenme Olasılığı	112
Tablo 80. İzmir’deki Mevcut Eğitim ve Öğretim Programlarının Çalışanları Teknolojik Ve Endüstriyel Gelişmelere Hazırlamada Etkisi.....	113

Tablo 81. Üniversitelerin ve Kariyer Merkezlerinin Kişilerin Yeni Teknolojilere Uyum Sağlamasındaki Rolü.....	113
Tablo 82. Teknik Becerilere Sahip Bireylere Ulaşmadaki Zorluk Derecesi.....	114
Tablo 83. İşe Alım Sırasında Karşılaşılan Zorluklar.....	115
Tablo 84. İşe Başvuranlar Arasındaki Beceri Boşluğu.....	115
Tablo 85. Ekonomik Koşulların İşe Alım Sürecine Etkisi.....	116
Tablo 86. Kurumsal Performansı İyileştirmede Çeşitlilik ve Kapsayıcılık.....	116
Tablo 87. İzmir’de İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler ve Pozisyonlar	123
Tablo 88. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranan İş Gücü Özellikleri.....	145

Şekiller Dizini

Şekil 1. İzmir İlçe Gelişmişlik Sıralamaları.....	24
Şekil 2. İzmir Literatür Analizi Tespitler	40
Şekil 3. İzmir Katılımcılarının Eğitim Durumu (a), Çalıştığı Kurum (b) ve Pozisyonlarına (c) Ait Oranlar.....	86
Şekil 4. İzmir İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi ile ilgili Tespitler ve Öneriler	126
Şekil 5. Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller	133

Grafikler Dizini

Grafik 1. İzmir İli Demografik Bilgiler.....	20
Grafik 2. Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin İlk 10 İle Göre Dağılımı.....	81

Kısaltmalar

AR-GE	: Araştırma Geliştirme
BAĞ-KUR	: Bağımsız Çalışanlar Sosyal Güvenlik Kurumu
GKSS	: Geçici Koruma Sağlanan Suriyeliler
GSS	: Genel Sağlık Sigortası
GSYH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
İşKUR	: Türkiye İş Kurumu
İZBAş	: İzmir Serbest Bölgesi
İZKA	: İzmir Kalkınma Ajansı
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
NACE	: Avrupa Topluluđu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
SEGE	: Sanayi Bakanlığı Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
USD	: Amerikan Doları

GİRİŞ

İzmir, Türkiye'nin batısında, Ege Denizi kıyısında yer alan, tarihsel ve ekonomik açıdan büyük öneme sahip bir metropoldür. Ülkenin en büyük üçüncü şehri olan İzmir, gelişmiş sanayi, ticaret, lojistik ve turizm sektörleriyle hem ulusal hem de uluslararası ekonomik faaliyetlerin merkezlerinden biridir. Antik Çağ'dan günümüze uzanan köklü tarihi, farklı medeniyetlere ev sahipliği yapması ve dinamik liman kenti kimliği, İzmir'i hem kültürel hem de ekonomik açıdan önemli bir konuma taşımaktadır. Sahip olduğu ılıman iklim, verimli tarım arazileri ve güçlü sanayi altyapısı, şehri hem yaşamak hem de yatırım yapmak için cazip hale getirmektedir.

Ekonomik açıdan bakıldığında İzmir, Türkiye'nin en büyük ihracat merkezlerinden biri olup, özellikle sanayi, ticaret, lojistik ve tarım sektörleriyle öne çıkmaktadır. Şehir, Ege Bölgesi'nin en büyük ticaret ve sanayi merkezlerinden biri olup, limanı sayesinde dünya pazarlarına açılma avantajına sahiptir. Otomotiv, tekstil, kimya, gıda, yenilenebilir enerji ve teknoloji sektörleri İzmir'in ekonomisini yönlendiren başlıca alanlardır. Aynı zamanda, Ege Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü gibi önemli eğitim kurumları, kentin nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılamada kritik bir rol oynamaktadır. Turizm açısından da Çeşme, Alaçatı, Efes ve Bergama gibi önemli destinasyonları bünyesinde barındıran İzmir, kültürel mirası, deniz turizmi ve gastronomisi ile her yıl milyonlarca ziyaretçiyi ağırlamaktadır.

Bu dinamik yapı ve stratejik konum, İzmir'in iş gücü piyasasını, sanayi altyapısını ve ekonomik potansiyelini doğrudan şekillendirmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan İzmir Sosyoekonomik Sektör Mevcut Durum Raporu, ilin sosyoekonomik yapısını, sektörler bazında mevcut durum analizini ve iş gücü piyasasının dinamiklerini kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Rapor; Literatür Analizi, İkincil Veri Analizi, Anket Çalışması Bulguları, Derinlemesine Görüşmelerin Bulguları ve Genel Değerlendirme ile Politika Önerileri olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır.

Literatür analizinde, İzmir ile ilgili mevcut akademik çalışmalar ve sektörel raporlar incelenmiş, ilin sanayi, ticaret, hizmet ve tarım sektörleri ile iş gücü piyasasının temel dinamikleri değerlendirilmiştir. İşverenlerin perspektifinden işsizlik, göçmen işçilerin iş gücü piyasasına etkileri, mesleki eğitim ve dijital dönüşümün istihdam üzerindeki rolü konularına odaklanılmıştır.

İkincil veri analizinde, TÜİK, İŞKUR, SGK, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Göç İdaresi Başkanlığı gibi resmi kurumların verileri doğrultusunda, İzmir ilişkin nüfus, iş gücü ve istihdam verileri, sosyal güvenlik dinamikleri ve göç hareketleri detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Saha çalışması kapsamında, İzmir’de sektör temsilcileriyle ve paydaşlarla yapılan derinlemesine mülakatların yanı sıra, daha geniş bir veri seti oluşturmak adına işverenler ve çalışanlarla anket çalışmaları (64) gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaların bulguları raporun üçüncü bölümünde detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Ardından dördüncü bölümde, derinlemesine görüşmelerde ortaya çıkan bulgular sunulmuştur.

Son bölümde, elde edilen tüm veriler ışığında İzmir’deki iş gücü piyasasının geliştirilmesine yönelik politika önerileri ve stratejiler değerlendirilmiş, sürdürülebilir istihdamın teşvik edilmesi ve iş gücü piyasasına entegrasyon süreçlerinin iyileştirilmesi için çeşitli öneriler sunulmuştur.

İzmir Sosyoekonomik Sektör Mevcut Durum Raporu, karar alıcılar ve istihdam süreçlerinde aktif rol oynayan paydaşlar için iş gücü piyasasının yapısını anlamaya ve stratejik yönlendirmeler yapmaya yönelik kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır. Özellikle iş gücü piyasasına entegrasyonu artırmak isteyen kamu kurumları, özel sektör temsilcileri ve akademik çevreler, bu rapor sayesinde İzmir’in öne çıkan sektörlerini, işveren beklentilerini ve işe yerleştirme süreçlerinde izlenebilecek etkili yöntemleri değerlendirme imkânı bulacaktır.

Bu kapsamda rapor, politikacılar, sanayi ve ticaret temsilcileri, yatırımcılar ve akademik çevreler için İzmir’in sosyoekonomik yapısını detaylı bir şekilde analiz ederek, ilin iş gücü piyasasına dair önemli bir kaynak oluşturmayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda, bölgesel ekonomik potansiyelin daha etkin kullanılması için stratejik yol haritaları sunarak, sürdürülebilir kalkınma ve büyüme süreçlerine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Bu rapor; politika yapımcılar, iş dünyası temsilcileri ve akademik çevreler için İzmir’in mevcut sosyoekonomik dinamiklerini ortaya koyarak, ilin iş gücü piyasasına dair kapsamlı bir kaynak oluşturmayı amaçlamaktadır.

I. BÖLÜM

I. BÖLÜM

1. LİTERATÜR ANALİZİ – İZMİR'DE DEMOGRAFİK, SOSYO-EKONOMİK YAPI İLE İŞ GÜCÜ VE İSTİHDAM DURUMUNA İLİŞKİN ANALİZLER

İzmir, Anadolu'nun batısında yer alan ve 8500 yıllık bir geçmişe sahip olan önemli bir liman kentidir. Antik Çağ'da Smyrna olarak bilinen bu şehir, tarih boyunca Hititler, İyonlar, Lidyalılar, Persler, Romalılar ve Osmanlılar gibi büyük uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Antik dönemin en önemli kültürel ve ticari merkezlerinden biri olan İzmir, Osmanlı döneminde de önemli bir ticaret merkezi olarak gelişmiş ve modern Türkiye'de sanayi, turizm ve tarım alanlarında güçlü bir ekonomik yapı oluşturmuştur.

İzmir'in sosyoekonomik yapısı oldukça dinamik olup, sanayi, ticaret, tarım ve turizm sektörleri şehrin ekonomik büyümesinde belirleyici unsurlardır. Şehir, Aliğa Petrokimya Tesisleri, İzmir Serbest Bölgesi (İZBAŞ), Atatürk Organize Sanayi Bölgesi gibi büyük sanayi bölgelerine ev sahipliği yapmakta ve Türkiye'nin toplam ihracatında yüzde 7,5-8'lik bir paya sahiptir. Tarım sektörü de İzmir ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Zeytin, üzüm, incir, tütün ve pamuk gibi tarımsal ürünler hem iç piyasada hem de ihracatta büyük bir paya sahiptir. Bununla birlikte, Efes ve Bergama gibi tarihi ve turistik alanlar, Çeşme ve Alaçatı gibi popüler tatil beldeleri İzmir'in turizm gelirlerini artıran önemli faktörler arasında yer almaktadır.

İzmir'in demografik yapısı, şehrin ekonomik ve sosyal gelişimini destekleyen unsurlardan biridir. 2023 itibarıyla İzmir'in nüfusu 4.462.056 kişi olarak kaydedilmiş ve Türkiye'nin en kalabalık üçüncü şehri konumundadır. Şehir nüfusunun yüzde 92'si kent merkezinde yaşarken, yüzde 8'i kırsal alanlarda bulunmaktadır. İzmir, göç alan bir şehir olduğu için nüfus artış hızı Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Türkiye ekonomisi içindeki yeri açısından İzmir, ülkenin en büyük ticaret ve sanayi merkezlerinden biridir. 2023 yılı itibarıyla İzmir'in gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYH) katkısı yüzde 6,5 oranında gerçekleşmiştir. Şehir, 2023 yılında 20,1 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirmiş olup, en fazla ihracat yapılan sektörler otomotiv, makine, kimya, gıda ve tekstil olmuştur. İzmir'in lojistik altyapısı ve liman olanakları, Türkiye'nin dış ticaretinde kritik bir rol oynamaktadır. İzmir Limanı, Türkiye'nin en büyük üçüncü limanı olup, uluslararası ticarete stratejik bir merkez olarak faaliyet göstermektedir. İzmir'de ayrıca sekiz organize sanayi bölgesi, iki serbest bölge ve üç teknopark bulunmakta, bu alanlar özellikle teknoloji

ve sanayi yatırımlarının artmasını sağlamaktadır. Yenilenebilir enerji, lojistik ve teknoloji girişimciliği gibi sektörler İzmir'in gelecekte daha da büyümesini sağlayacak önemli alanlar arasında gösterilmektedir. Sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde önemli bir güce sahip olan şehir, ihracat fazlası veren nadir şehirlerden biri konumundadır. Sanayi ve imalat sektörleri İzmir ekonomisinin bel kemiğini oluştururken, tarım ve turizm sektörleri de tamamlayıcı bir rol oynamaktadır. Şehir, güçlü bir istihdam kapasitesine sahip olup, iş gücü piyasasında büyük bir potansiyel barındırmaktadır.

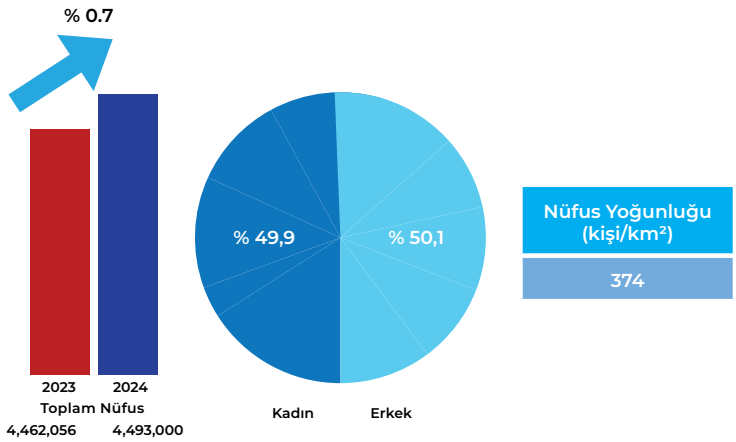
İzmir, tarihsel mirası, sanayi altyapısı, lojistik avantajları ve güçlü tarım sektörü ile Türkiye ekonomisinde kritik bir yere sahiptir. Özellikle sanayi, ticaret, turizm ve tarım sektörlerindeki güçlü yapısı, şehrin Türkiye'nin dış ticaret ve sanayi merkezlerinden biri olmasını sağlamaktadır. İzmir'in gelecekte yenilenebilir enerji, lojistik ve teknoloji alanlarında daha fazla yatırım alması beklenmektedir. Bu bağlamda, İzmir'in ekonomik yapısını güçlendirecek politikaların geliştirilmesi, şehrin Türkiye ekonomisindeki rolünü daha da artıracaktır.

Tablo 1. İzmir Demografik Verileri

Kategori	İzmir Verileri
Toplam Nüfus (2023)	4.462.056
Şehir Nüfusu (%)	96
Kırsal Nüfus (%)	4
Genç Nüfus (0-14 Yaş) (%)	19,5
Çalışabilir Nüfus (15-64 Yaş) (%)	68,8
Yaşlı Nüfus (65+ Yaş) (%)	11,7
Kadın Nüfus (%)	50,1
Erkek Nüfus (%)	49,9

Kaynak: TÜİK, 2023

Grafik 1. İzmir İli Demografik Bilgiler

1.1 Bölgesel Kültürel ve Ekonomik Faktörlerin Etkileri

İzmir'in bölgesel kültürel ve ekonomik faktörleri, kentin tarihsel geçmişi, coğrafi konumu ve ekonomik dinamikleri ile şekillenmektedir. Şehir, tarih boyunca farklı medeniyetlerin etkisi altında kalmış ve bu durum kültürel çeşitliliğin gelişmesini sağlamıştır. Antik dönemde İyonya kültürünün bir parçası olan İzmir, Helenistik, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerinde önemli bir liman kenti olarak gelişmiş, bu sayede kozmopolit bir yapıya sahip olmuştur. Bu tarihsel çeşitlilik, İzmir'in sanat, edebiyat, mutfak kültürü ve yaşam tarzına doğrudan yansımaktadır. Şehir, Türkiye'nin en çağdaş ve batı ile en entegre kentlerinden biri olarak kabul edilirken, açık fikirli ve modern yapısıyla da dikkat çekmektedir.

Bölgesel ekonomik faktörler açısından İzmir, Türkiye'nin en büyük sanayi ve ticaret merkezlerinden biri olup, liman kenti olması nedeniyle uluslararası ticarete stratejik bir rol oynamaktadır. Şehir, Ege Bölgesi'nin en büyük ticaret merkezi olarak gelişmiş bir üretim ve hizmet sektörü ile desteklenmektedir. İzmir'in sanayi altyapısı, organize sanayi bölgeleri ve teknoloji geliştirme merkezleri ile güçlenmiş olup, özellikle petrokimya, otomotiv, tekstil, gıda ve yenilenebilir enerji sektörlerinde büyük yatırımlara ev sahipliği yapmaktadır. İzmir Serbest Bölgesi ve Aliağa'daki sanayi bölgeleri, hem yerli hem de yabancı yatırımcılar için cazip bir üretim ve ihracat merkezi konumundadır.

Coğrafi konum ve iklim faktörleri de İzmir'in ekonomik yapısında belirleyici bir rol oynamaktadır. Akdeniz iklimine sahip olan şehir, tarımsal üretim için oldukça elverişli bir yapıya sahiptir. Zeytin, üzüm, incir, tütün ve pamuk gibi ürünler, İzmir'in hem iç hem de dış ticarete önemli bir yer edinmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra deniz turizmi açısından da Çeşme, Alaçatı ve Foça gibi tatil beldeleri İzmir'in ekonomik yapısına büyük katkı sağlamaktadır. Turizm sektörü, bölgenin doğal güzellikleri ve tarihi mirası sayesinde her yıl binlerce yerli ve yabancı turistini ilgisini çekmektedir.

Bölgesel kültürel faktörlerin ekonomik gelişime olan etkisi, İzmir'in sahip olduğu insan kaynağı ve yaşam tarzı ile de doğrudan ilişkilidir. İzmir, eğitim seviyesi yüksek ve girişimcilik potansiyeli olan bir nüfusa sahiptir. Üniversiteler, araştırma merkezleri ve teknoparklarla desteklenen yenilikçi iş ortamı, kentin ekonomik büyümesine katkı sağlamaktadır. Özellikle İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Ege Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi gibi kurumlar, İzmir'in sanayi ve teknoloji alanındaki ilerlemesini destekleyen önemli eğitim ve araştırma merkezleridir. Bunun yanı sıra, İzmir'in sosyal yapısı, açık fikirli ve yeniliklere açık bir toplum yapısıyla birleşerek girişimciliği teşvik eden bir ekosistem oluşturmuştur.

Bölgesel ekonomik faktörlerin en belirgin yansımalarından biri de İzmir'in lojistik avantajıdır. Kent, hem kara hem de deniz ulaşımı açısından stratejik bir noktada bulunmakta olup, Türkiye'nin en büyük üçüncü limanı olan İzmir Limanı sayesinde uluslararası ticaretin önemli bir merkezi konumundadır. İzmir'den Avrupa, Asya ve Afrika'ya doğrudan ihracat yapılabilen, bu durum İzmir ekonomisinin küresel piyasalara entegrasyonunu hızlandırmaktadır. Ayrıca, İzmir'in gelişmiş ulaşım ağı, sanayi bölgeleri ve limanları arasındaki koordinasyonu sağlayarak, lojistik sektörünün büyümesine katkıda bulunmaktadır.

Tablo 2. İzmir Temel Göstergeleri

Göstergeler	Değer	Türkiye içindeki payı (%)	İl sıralaması
İl alanı (km ²)	11.891	1,52	23
Cari fiyatlarla gayri safi yurtiçi hasıla (GSYH) (Bin TL) (2021)	462.151.823	6,38	3
Cari fiyatlarla sanayi GSYH (BCDE) (Bin TL) (2021)	148.873.457	7,88	3
Cari fiyatlarla imalat GSYH (C) (Bin TL) (2021)	129.850.123	8,07	3
Kişi başına GSYH (USD) (2021)	11.668		6
İhracat (Bin USD) (2021)	14.737.269	6,54	2
İthalat (Bin USD) (2021)	10.956.663	4,04	4
Dış ticaret dengesi (Bin USD) (2021)	3.780.606		1
İhracatın ithalatı karşılama oranı (%) (2021)	134,51		49
Toplam mevduat (Milyon TL) (2021)	283.205	5,75	3
Toplam kredi (Milyon TL) (2021)	237.444	5,4	3
Kredi/mevduat (%) (2021)	83,84		54
Teşvik belgesi sayısı (Adet) (2021)	681	5,35	3
Teşvik belgeli sabit yatırım tutarı (Milyon TL) (2021)	14.950	5,44	4

Kaynak: TÜİK, 2021

Tablodan da anlaşılacağı üzere İzmir, Türkiye'nin üçüncü büyük ekonomik merkezi olarak sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde önemli bir güce sahiptir. Ekonomik göstergeler açısından İzmir, Türkiye ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır. İzmir'in gayri safi yurtiçi hasılası cari fiyatlarla 462,1 milyar TL olup, bu değer Türkiye'nin toplam ekonomik büyüklüğünün yüzde 6,38'ini oluşturmaktadır. Sanayi sektörü, toplam GSYH'nin 148,8 milyar TL'sini oluştururken, imalat sektöründeki GSYH 129,8 milyar TL olarak hesaplanmıştır. İmalat sektörünün İzmir ekonomisinde güçlü bir yere sahip olduğu görülmekte olup, bu sektör kentin ekonomik büyümesine doğrudan katkı sağlamaktadır. Kişi başına düşen GSYH 11.668 USD olup, İzmir bu rakam ile Türkiye genelinde altıncı sırada yer almaktadır.

İzmir, dış ticaret açısından da güçlü bir konumda yer almaktadır. 2021 yılında İzmir'in ihracatı 14,7 milyar USD olup, Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 6,54'ünü oluşturmaktadır. İthalat miktarı ise 10,9 milyar USD olarak kaydedilmiş ve Türkiye genelinde yüzde 4,04'lük bir paya sahip olmuştur. İzmir'in dış ticaret dengesi 3,78 milyar USD fazla vermiş olup, Türkiye genelinde en yüksek dış ticaret fazlasına sahip il konumundadır. Bu veriler, İzmir'in net ihracatçı bir şehir olduğunu ve dış ticarete rekabetçi bir konumda yer aldığını göstermektedir. İhracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 134,51 olup, bu oran Türkiye genelinde 49. sıradadır.

Yüksek ihracat kapasitesi, İzmir'in ekonomik büyümesini destekleyen en önemli faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır.

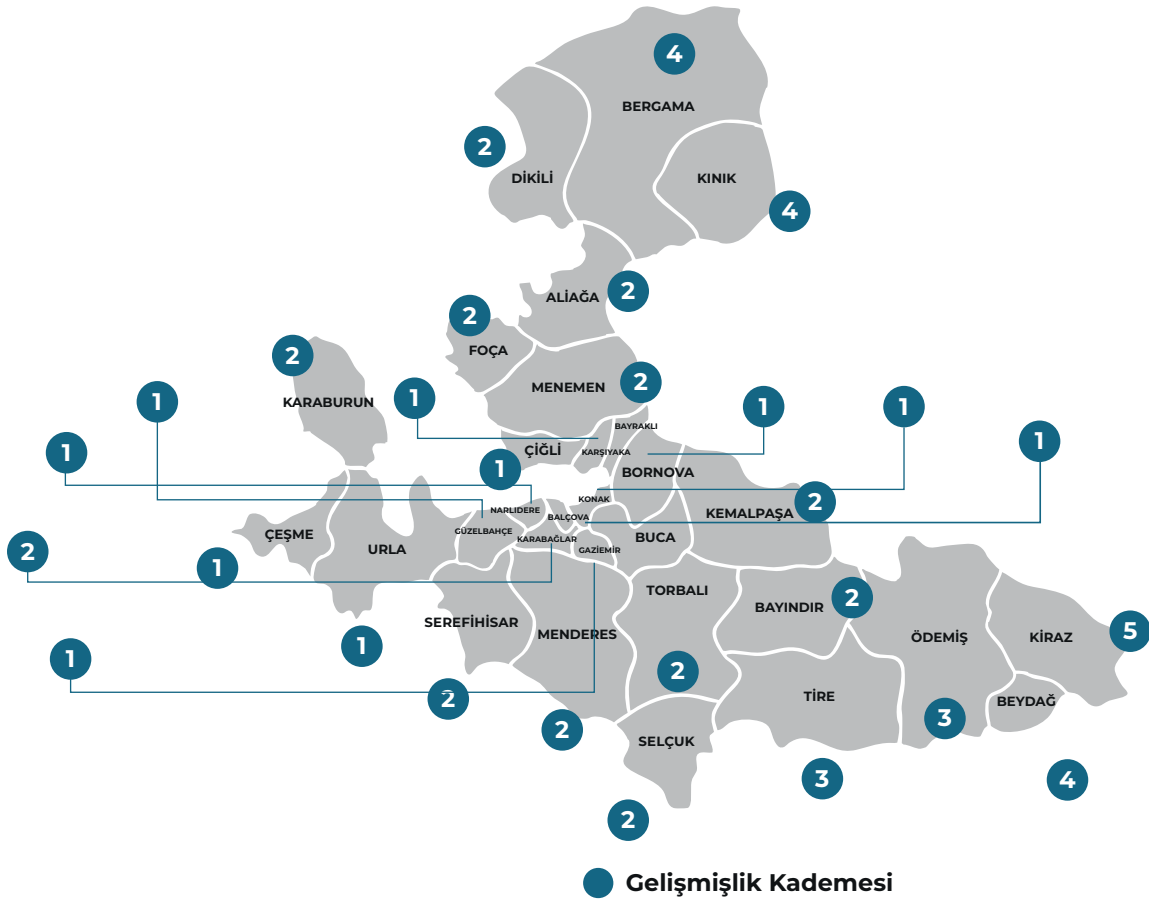
Finansal göstergeler açısından İzmir, Türkiye'deki en büyük finansal merkezlerden biri olmasa da önemli bir ekonomik güce sahiptir. Toplam mevduat büyüklüğü 283,2 milyar TL olup, Türkiye genelinde yüzde 5,75'lik bir paya sahiptir. İzmir'deki toplam kredi hacmi ise 237,4 milyar TL olup, Türkiye'nin yüzde 5,40'ını oluşturmaktadır. Kredi/mevduat oranı yüzde 83,84 olarak belirlenmiş olup, bu oran Türkiye genelinde 54. sırada yer almaktadır. Bu durum, İzmir'de finansal kaynakların kullanımı konusunda daha fazla yatırım ve teşvik mekanizmalarının geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

İzmir'in yatırım potansiyeli de dikkat çekmektedir. 2021 yılında teşvik belgesi alan yatırım sayısı 681 olup, Türkiye genelinde yüzde 5,35'lik bir paya sahiptir. Teşvik belgeli sabit yatırım tutarı 14,95 milyar TL olarak hesaplanmış ve İzmir Türkiye genelinde yüzde 5,44'lük bir pay ile dördüncü sırada yer almıştır. Sanayi ve üretim yatırımlarının teşvik edilmesi, İzmir'in ekonomik büyümesini sürdürmesi açısından kritik öneme sahiptir.

Genel olarak değerlendirildiğinde İzmir, Türkiye'nin en büyük sanayi ve ticaret merkezlerinden biri olarak ekonomik büyümesini sürdürmektedir. Şehir, dış ticaret fazlası veren nadir illerden biri olup, sanayi ve hizmet sektörlerindeki güçlü yapısıyla Türkiye ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır. Bununla birlikte, finansal kaynakların daha etkin kullanımı, teknoloji ve yenilenebilir enerji sektörlerine yönelik yatırımların artırılması, İzmir'in ekonomik büyümesini hızlandıracak stratejiler arasında yer almaktadır. Nüfus artış hızının düşük olması, kredi kullanım oranlarının düşüklüğü ve bölgesel gelişim açısından yatırım teşviklerinin artırılması gereken konular olarak öne çıkmaktadır. İzmir, sahip olduğu sanayi altyapısı, lojistik olanakları ve turizm potansiyeli ile Türkiye'nin gelecekteki ekonomik büyümesine önemli katkılar sağlamaya devam edecektir.

İzmir, sanayi gücü, dış ticaret fazlası ve yatırım potansiyeliyle Türkiye'nin sürdürülebilir ekonomik büyümesinde stratejik bir kalkınma üssü olma yolunda ilerliyor.

Şekil 1. İzmir İlçe Gelişmişlik Sıralamaları

Tablo, 2022 yılı itibarıyla İzmir'in ilçelerinin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerini göstermektedir. İlçeler ekonomik faaliyetler, eğitim, sağlık, altyapı, istihdam ve yaşam kalitesi gibi kriterler dikkate alınarak sıralanmıştır. Genel olarak, İzmir'in metropol ilçeleri daha gelişmişken, sanayi ve tarıma dayalı ekonomiye sahip ilçeler orta seviyede, kırsal bölgeler ise daha az gelişmiş olarak görünmektedir.

İlk sıralarda yer alan Konak, Bornova ve Balçova, İzmir'in en gelişmiş ilçeleri arasında bulunmaktadır. Konak, Türkiye genelinde 973 ilçe içinde 11. sırada yer alırken, İzmir'de birinci sırada bulunmaktadır. Kentin ticaret, kültür ve iş merkezi konumunda olması bu sıralamada etkili olmuştur. Bornova ve Balçova ise üniversiteler, ticaret ve sanayi faaliyetlerinin yoğun olduğu bölgeler olarak öne çıkmaktadır. Karşıyaka, Çiğli, Gaziemir ve Çeşme gibi ilçeler de gelişmişlik sıralamasında üst sıralarda yer almakta ve İzmir'in ekonomik açıdan güçlü bölgeleri arasında bulunmaktadır (İzmir Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Orta sıralarda yer alan Bayraklı, Buca, Aliağa, Karabağlar, Kemalpaşa, Torbalı ve Seferihisar, sosyo-ekonomik gelişmişlik açısından ikinci kademede bulunmaktadır. Bu ilçeler genellikle sanayi, lojistik ve tarıma dayalı ekonomilere sahiptir. Aliağa sanayi ve rafineri tesisleriyle ön plana çıkarken, Torbalı ve Kemalpaşa sanayi ve tarım alanında önemli bir yere sahiptir. Ancak bu ilçeler kentleşme ve yaşam kalitesi açısından ilk sıradaki ilçelere kıyasla daha düşük seviyededir. Buca ve Bayraklı gibi ilçeler, nüfus yoğunluğu fazla olmasına rağmen gelişmişlik açısından ilk sıradaki ilçeler kadar yüksek bir skor elde edememiştir.

Gelişmişlik sıralamasında alt seviyelerde yer alan ilçeler arasında Bergama, Ödemiş, Kınık, Bayındır, Beydağ ve Kiraz bulunmaktadır. Bergama, Tire ve Ödemiş gibi ilçeler, tarıma dayalı ekonomileri nedeniyle sanayi ve ticaret açısından daha düşük bir gelişmişlik seviyesine sahiptir. Bu ilçeler genellikle kırsal alanlardan oluşmakta olup, kentleşme oranı düşük ve ekonomik faaliyetleri sınırlıdır. Kınık, Bayındır, Beydağ ve Kiraz ise dördüncü ve beşinci gelişmişlik kademesinde yer almakta olup, İzmir'in en az gelişmiş ilçeleri arasında bulunmaktadır.

Tablo 3. Sanayi İstihdamının Çalışan Tipine Göre Dağılımı

Çalışan Tipi	Türkiye / Kişi	Türkiye / Pay (%)	İzmir / Kişi	İzmir / Pay (%)	Türkiye İçindeki Payı (%)
Mühendis	174.209	4,17	13.166	4,75	7,56
Teknisyen	137.529	3,29	11.618	4,19	8,45
Diğer teknik	69.138	1,65	7.223	2,6	10,45
Usta	270.432	6,47	15.918	5,74	5,89
İşçi	2.846.464	68,13	178.623	64,39	6,28
Kalfa	14.187	0,34	1.061	0,38	7,48
Çırak	19.517	0,47	1.508	0,54	7,73
Taşeron işçi	143.418	3,43	8.161	2,94	5,69
BAĞ-KUR'lu	55.968	1,34	2.874	1,04	5,14
İdari personel	447.203	10,7	37.259	13,43	8,33
Toplam	4.178.065	100	277.411	100	6,64

Kaynak: TÜİK, 2021

Tablo 3, 2021 yılı itibarıyla İzmir'de sanayi sektöründe çalışanların iş tiplerine göre dağılımını göstermektedir. İzmir'de toplam 277.411 kişi sanayi sektöründe istihdam edilmektedir ve bu sayı Türkiye genelindeki 4.178.065 sanayi çalışanının yüzde 6,64'üne denk gelmektedir. İzmir, sanayi sektöründe Türkiye genelindeki istihdam içinde önemli bir paya sahiptir ve özellikle bazı meslek gruplarında Türkiye ortalamasının üzerinde bir yoğunlaşma görülmektedir.

Sanayi çalışanlarının en büyük kısmını işçiler oluşturmaktadır. Türkiye genelinde 2.846.464 işçi bulunurken, İzmir'de 178.623 işçi sanayi sektöründe çalışmaktadır. İşçilerin İzmir'deki sanayi istihdamındaki payı yüzde 64,39'dur. Türkiye genelindeki sanayi işçilerinin ise yüzde 6,28'i İzmir'de çalışmaktadır. Bu oran, İzmir'in sanayi üretiminde önemli bir iş gücü kaynağına sahip olduğunu göstermektedir. Usta kategorisinde ise Türkiye genelinde 270.432 kişi bulunurken, İzmir'de 15.918 kişi bu kategoride çalışmaktadır. İzmir'deki ustalar, sanayi istihdamının yüzde 5,74'ünü oluşturmakta ve Türkiye'deki toplam usta çalışanların yüzde 5,89'u İzmir'de bulunmaktadır. Bu oran, İzmir'in sanayide teknik beceri gerektiren meslek gruplarında güçlü bir konumda olduğunu göstermektedir.

Mühendis kategorisinde Türkiye genelinde 174.209 mühendis çalışırken, İzmir'de 13.166 mühendis sanayi sektöründe istihdam edilmektedir. İzmir'de mühendisler sanayi çalışanlarının yüzde 4,75'ini oluştururken, Türkiye'deki toplam mühendislerin yüzde 7,56'sı İzmir'de bulunmaktadır. İzmir'in mühendis istihdamındaki payı, Türkiye ortalamasına göre oldukça yüksek olup, bu durum sanayi sektöründe teknik bilgi gerektiren iş kollarının İzmir'de gelişmiş olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde teknisyen kategorisinde de İzmir, Türkiye genelinde yüzde 8,45'lik bir paya sahiptir ve 11.618 teknisyen sanayi sektöründe çalışmaktadır. Bu oran, İzmir'in sanayi üretiminde teknik bilgiye sahip ara eleman ihtiyacını karşılama konusunda önemli bir merkez olduğunu ortaya koymaktadır.

Diğer teknik personel kategorisinde Türkiye genelinde 69.138 kişi bulunurken, İzmir'de 7.223 kişi bu kategoride istihdam edilmektedir. İzmir, Türkiye'deki toplam diğer teknik çalışanların yüzde 10,45'ine ev sahipliği yapmaktadır. Bu oran, İzmir'in teknik iş gücü açısından Türkiye'de öne çıkan şehirlerden biri olduğunu göstermektedir. İdari personel kategorisinde Türkiye genelinde 447.203 kişi bulunurken, İzmir'de bu rakam 37.259 olarak hesaplanmıştır. İdari personelin İzmir'deki sanayi istihdamındaki payı yüzde 13,43 olup, Türkiye'deki toplam idari personelin yüzde 8,33'ü İzmir'de bulunmaktadır. Bu oran, İzmir'in sanayi yönetim ve idari hizmetler açısından Türkiye genelinde yüksek bir yoğunluğa sahip olduğunu göstermektedir.

Çırak, kalfa, taşeron işçi ve BAĞ-KUR'lu çalışan kategorilerinde de İzmir'in Türkiye sanayi istihdamı içindeki payı genel olarak yüzde 5 ile yüzde 8 arasında değişmektedir. Özellikle çırak ve kalfa oranları, mesleki eğitimin sanayi sektörüne entegrasyonu açısından değerlendirilmesi gereken alanlardan biridir. İzmir'de toplam çırak sayısı 1.508, kalfa sayısı ise 1.061 olarak belirlenmiştir. Bu oranlar, mesleki eğitim sisteminin sanayi sektörüne yönelik daha fazla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir.

1.1.1 Tarım ve Hayvancılık Sektörü

İzmir tarım ve hayvancılık sektörü, Ege Bölgesi'nin verimli toprakları ve uygun iklim koşulları sayesinde Türkiye'de önemli bir konuma sahiptir. İzmir, hem bitkisel üretim hem de hayvansal üretim açısından çeşitlilik gösteren bir yapıya sahiptir. Şehirde tarım sektörü, modern teknolojiler ve kooperatifçilik uygulamalarıyla desteklenerek gelişmiştir. Özellikle tarıma dayalı sanayi ve ihracata yönelik üretim İzmir tarımının temel unsurlarını oluşturmaktadır. İzmir'in % 29,5'ini işlenebilir arazi oluşturmaktadır. Toplam 353 bin 318 hektarlık işlenebilir arazilerin; % 48,1'i tarla, % 43,4'ü meyve ve baharat, % 8'i sebze, % 0,5'i süs bitkileri arazisinden oluşmaktadır.

İzmir'in tarımsal üretimi incelendiğinde, başlıca ürünler arasında zeytin, üzüm, incir, tütün ve pamuk gibi yüksek katma değerli ürünler yer almaktadır. İzmir'in zeytin üretimi 168.914 ton olup, Türkiye üretiminin %9,72'sini oluşturmaktadır. Üzüm üretimi 133.576 ton ile ülke genelinin %3,64'üne, incir üretimi ise 68.271 ton ile toplam üretimin %21,33'üne denk gelmektedir.

İzmir, özellikle Kemalpaşa, Tire ve Ödemiş gibi bölgelerde yoğun üzüm ve zeytin üretimi gerçekleştirmekte olup, zeytinyağı üretiminde de önemli bir yere sahiptir. Ayrıca, 248 bin 526 dekar alanda 115 bin 104 ton kütlü pamuk üretimi yapılmaktadır. Üretimde 70 bin 893 dekarla Bergama, 62 bin dekarla Menemen ve 55 bin 650 dekarla Torbalı ilçeleri öne çıkmaktadır.

İzmir ayrıca organik tarım açısından Türkiye'nin en gelişmiş illerinden biri olup, organik ürün yetiştiriciliği ve ihracatı yapılan başlıca ürünler arasında sebze ve meyve çeşitleri bulunmaktadır.

Hayvancılık sektörü ise İzmir'de gelişmiş bir yapıya sahiptir ve süt üretimi açısından Türkiye'nin en önemli illerinden biri konumundadır. İzmir'in, ülkenin en büyük süt üretim merkezlerinden biri olduğu ve büyükbaş hayvan sütü üretiminde %5,8'lik bir paya sahip olduğu belirtilmektedir. Bu oran, İzmir'in yıllık süt üretiminin yaklaşık 1,34 milyon ton olduğunu göstermektedir. Süt üretimi ve mandıra işletmeleri açısından İzmir, Tire, Ödemiş, Bergama ve Bayındır gibi ilçelerinde yoğunlaşmıştır. Bu bölgelerde büyük ölçekli süt üretim tesisleri ve kooperatifler faaliyet göstermektedir. İzmir, Türkiye'nin toplam süt üretiminde büyük bir paya sahip olup, süt ürünleri sanayisi açısından önemli bir merkezdir. Şehirde süt üretiminin yanı sıra, et ve yumurta üretimi de önemli bir sektörü oluşturmaktadır.

Su ürünleri yetiştiriciliği de İzmir'in tarım ve hayvancılık sektöründe önemli bir yer tutmaktadır. Deniz ve iç sularda yapılan balık yetiştiriciliği, özellikle Çeşme, Karaburun ve Seferihisar bölgelerinde yoğunlaşmıştır. İzmir, Türkiye'nin en büyük su ürünleri üreticileri arasında yer almakta olup, balık ihracatı açısından da güçlü bir konuma sahiptir.

Bu durum, İzmir'in hem deniz ürünleri hem de tatlı su balıkçılığı açısından güçlü bir üretim kapasitesine sahip olduğunu göstermektedir.

Tarımsal üretim ve hayvancılık faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından İzmir'de modern tarım teknikleri ve sulama sistemleri giderek yaygınlaşmaktadır. Tarımda makineleşme ve teknolojik yenilikler, verimliliği artırarak İzmir'in tarımsal üretimde rekabet gücünü artırmaktadır. Aynı zamanda, iklim değişikliği ve su kaynaklarının azalması gibi faktörler, İzmir tarım ve hayvancılık sektöründe daha sürdürülebilir uygulamaların benimsenmesini gerektirmektedir. Özellikle sulama projeleri ve alternatif tarım yöntemleri, gelecekte sektörün gelişimini belirleyen önemli unsurlar olacaktır.

1.1.2 Sanayi ve İmalat Sektörü

İzmir, sanayi ve imalat sektörü açısından Türkiye'nin en büyük üretim merkezlerinden biri konumundadır. Geniş sanayi bölgeleri, organize sanayi alanları, serbest bölgeler ve liman olanakları sayesinde İzmir, hem iç pazara hem de dış ticarete yönelik üretim kapasitesine sahiptir. Sanayi sektörünün en önemli bileşenleri arasında otomotiv, makine, petrokimya, tekstil, gıda ve yenilenebilir enerji üretimi yer almaktadır. İzmir, sanayi ve ticaret faaliyetleri açısından Ege Bölgesi'nin en büyük merkezi olup, Türkiye'nin toplam sanayi üretimine önemli katkılar sağlamaktadır (TÜİK, 2023).

İzmir'de sanayi üretimi genellikle organize sanayi bölgeleri ve serbest bölgelerde yoğunlaşmıştır. Şehirde sekiz organize sanayi bölgesi, iki serbest bölge ve üç teknopark bulunmaktadır (İZKA, 2023). Aliağa, Türkiye'nin en büyük petrokimya tesislerinden birine ev sahipliği yapmakta olup, rafineri ve kimya sanayisi açısından önemli bir üretim merkezidir. İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi, Çiğli Organize Sanayi Bölgesi ve Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi, kentteki sanayi üretiminin yoğun olduğu başlıca bölgeler arasındadır. İZBAŞ ise uluslararası ticaret açısından önemli bir lojistik merkez olarak faaliyet göstermektedir.

İzmir'in sanayi sektörü, toplam gayri safi yurtiçi hasılanın önemli bir kısmını oluşturmaktadır. 2021 yılı itibarıyla İzmir'in sanayi sektöründeki toplam GSYH'si 148,8 milyar TL olarak hesaplanmış olup, Türkiye genelindeki sanayi üretiminin yüzde 7,88'ini oluşturmaktadır. İmalat sektörünün toplam GSYH içindeki payı ise 129,8 milyar TL olarak belirlenmiş olup, Türkiye genelinde yüzde 8,07'lik bir orana sahiptir (TÜİK, 2023). İzmir'de kişi başına düşen GSYH 11.668 USD olup, sanayi sektörünün bu ekonomik büyüklüğe büyük katkı sağladığı görülmektedir.

Sanayi istihdamı açısından İzmir, Türkiye'nin önde gelen illeri arasında yer almaktadır. İzmir'de sanayi sektöründe toplam 277.411 kişi istihdam edilmektedir. Sanayi istihdamında en büyük payı işçiler oluşturmaktadır. İzmir'de toplam 178.623 işçi sanayi sektöründe çalışmakta olup, sanayi çalışanlarının yüzde 64,39'unu oluşturmaktadır. Mühendisler

13.166 kişi ile toplam sanayi istihdamının yüzde 4,75'ini, teknisyenler ise 11.618 kişi ile yüzde 4,19'unu oluşturmaktadır (İşkur, 2022). İzmir, sanayi istihdamında teknik eleman oranının yüksek olmasıyla dikkat çekmektedir. Özellikle mühendis ve teknisyenlerin Türkiye sanayi istihdamındaki payı sırasıyla yüzde 7,56 ve yüzde 8,45 seviyesindedir (İzmir Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2021).

Otomotiv, makine, kimya ve gıda sanayileri İzmir'in sanayi ve imalat sektöründe ön plana çıkan alanlardır. İzmir, otomotiv yan sanayi açısından güçlü bir altyapıya sahip olup, özellikle yedek parça ve montaj sanayinde önemli yatırımlara sahiptir. Makine sanayi hem yerel hem de uluslararası pazarlara yönelik üretim kapasitesine sahip olup, İzmir'in ihracatına büyük katkı sağlamaktadır. Kimya sanayisi, Aliağa bölgesinde yoğunlaşmış olup, rafineri ve petrokimya üretimi açısından Türkiye'nin en büyük tesislerinden bazıları İzmir'de bulunmaktadır. Gıda sanayi de İzmir'in güçlü olduğu sektörlerden biridir. Zeytinyağı, süt ve süt ürünleri, unlu mamuller ve konserve üretimi İzmir'in gıda sanayisinde önemli yer tutmaktadır.

İzmir'in sanayi sektörünün bir diğer önemli bileşeni yenilenebilir enerji üretimidir. İzmir, rüzgar enerjisi üretiminde Türkiye'nin lider illerinden biri olup, Türkiye genelindeki toplam rüzgar enerjisi üretim kapasitesinin yaklaşık yüzde 15'ine sahiptir. Yenilenebilir enerji yatırımları, İzmir'in sanayi ve teknoloji altyapısına uzun vadede katkı sağlamak ve yeşil enerji sektöründeki gelişimini desteklemektedir.

İzmir'in sanayi ve imalat sektörünün gelecekteki büyüme potansiyeli açısından lojistik altyapı ve liman olanakları büyük önem taşımaktadır. İzmir Limanı, Türkiye'nin en büyük üçüncü limanı olup, sanayi ürünlerinin ihracatında kritik bir rol oynamaktadır. Liman, Avrupa, Asya ve Afrika pazarlarına doğrudan ulaşım sağlayarak İzmir'in dış ticarete rekabet gücünü artırmaktadır. İzmir'in dış ticaret hacmi 2021 yılı itibarıyla 14,7 milyar USD ihracat ve 10,9 milyar USD ithalat olarak gerçekleşmiş olup, şehir Türkiye'nin ikinci en büyük ihracat merkezi konumundadır.

Genel olarak değerlendirildiğinde, İzmir'in sanayi ve imalat sektörü, güçlü altyapısı, geniş üretim kapasitesi ve gelişmiş lojistik olanakları sayesinde Türkiye ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır. Şehir, özellikle otomotiv, makine, kimya, gıda ve yenilenebilir enerji alanlarında güçlü bir sanayi yapısına sahiptir. İzmir'in sanayi üretiminin sürdürülebilir bir şekilde büyümesi için teknoloji yatırımları, AR-GE faaliyetleri ve lojistik altyapısının geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Gelecek dönemde sanayi sektöründe dijital dönüşüm ve yeşil enerji yatırımları, İzmir'in sanayi üretimindeki rekabet gücünü artıracaktır.

Tablo 4. İzmir Gayri Safi Milli Hasılası

Yıl	Türkiye GSYH (Milyon TL)	Sanayi GSYH (Milyon TL)	İmalat GSYH (Milyon TL)	Sanayi/ Türkiye GSYH (%)	İmalat/ Türkiye GSYH (%)	İzmir GSYH (Milyon TL)	İzmir Sanayi GSYH (Milyon TL)	İzmir İmalat GSYH (Milyon TL)
2016	2.626.560	514.902	435890	19,6	16,6	158.937	37.325	33.013
2017	3.133.704	646.827	551276	20,64	17,59	192.265	48.680	43.295
2018	3.758.774	837.564	715797	22,28	19,04	236.098	64.926	57.086
2019	4.311.733	942.048	788787	21,85	18,29	262.462	68.915	59.531
2020	5.048.220	1.149.840	965942	22,78	19,13	307.395	83.883	71.871
2021	7.248.798	1.888.149	1609799	26,05	22,21	462.152	148.873	129.850
	Sanayi/İzmir GSYH (%)	İmalat/İzmir GSYH (%)	İzmir GSYH/ Türkiye GSYH (%)	İzmir Sanayi/ Türkiye Sanayi (%)	İzmir İmalat/ Türkiye İmalat (%)	İzmir GSYH Sıralaması	İzmir Sanayi GSYH Sıralaması	İzmir İmalat GSYH Sıralaması
2016	23,48	20,77	6,05	7,25	7,57	3	3	4
2017	25,32	22,52	6,14	7,53	7,85	3	2	4
2018	27,50	24,18	6,28	7,75	7,98	3	3	4
2019	26,26	22,68	6,09	7,32	7,55	3	4	4
2020	27,29	23,38	6,09	7,3	7,44	3	2	4
2021	32,21	28,10	6,38	7,88	8,07	3	3	3

İzmir'in 2016-2021 yılları arasında gösterdiği ekonomik gelişim, sanayi ve imalat sektörleri açısından önemli bir büyüme trendi ortaya koymaktadır. Tabloya göre, İzmir'in toplam gayri safi yurtiçi hasılası 2016 yılında 158,9 milyar TL iken, 2021 yılında 462,1 milyar TL'ye ulaşarak yüzde 190,78 oranında artış göstermiştir. Türkiye genelindeki GSYH büyüme oranı yüzde 175,98 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum, İzmir'in Türkiye ortalamasından daha yüksek bir büyüme kaydettiğini göstermektedir.

Sanayi sektörü açısından İzmir'in sanayi GSYH'si 2016 yılında 37,3 milyar TL seviyesindeyken, 2021 yılında 148,8 milyar TL'ye yükselmiş ve yüzde 298,86 oranında büyüme göstermiştir. Türkiye genelinde sanayi GSYH'sinin büyüme oranı yüzde 266,7 olarak gerçekleşmiştir. İzmir'in sanayi sektörü Türkiye ortalamasından daha hızlı büyüyerek, ilin sanayi üretim kapasitesinin arttığını ortaya koymaktadır. Aynı dönemde, İzmir'in Türkiye sanayi GSYH içindeki payı 2016 yılında yüzde 7,25 iken, 2021'de yüzde 7,88'e çıkmıştır. Bu oran, İzmir'in sanayi üretiminde ulusal düzeyde önemini artırdığını göstermektedir.

İmalat sektörü açısından İzmir'in imalat GSYH'si 2016 yılında 33,0 milyar TL iken, 2021 yılında 129,8 milyar TL'ye ulaşarak yüzde 293,33 büyüme kaydetmiştir. Türkiye'deki toplam imalat GSYH büyüme oranı yüzde 269,31 olarak gerçekleşmiştir. İzmir'in imalat sektörü Türkiye ortalamasına kıyasla daha hızlı büyüyerek önemli bir gelişim göstermiştir. İzmir'in imalat sektörünün Türkiye'deki toplam imalat GSYH içindeki payı 2016'da yüzde 7,57 iken, 2021 yılında yüzde 8,07'ye yükselmiştir.

İzmir'in sanayi ve imalat sektörlerinin İzmir GSYH'si içindeki paylarına bakıldığında, sanayi sektörü 2016 yılında İzmir GSYH'sinin yüzde 23,48'ini oluştururken, 2021'de bu oran yüzde 32,21'e çıkmıştır. Aynı şekilde, imalat sektörü 2016'da İzmir GSYH'sinin yüzde 20,77'sini oluştururken, 2021'de yüzde 28,10'a yükselmiştir. Bu artışlar, İzmir'in sanayi ve imalat sektörlerinin ekonomik büyüme içindeki ağırlığının giderek arttığını göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, İzmir'in sanayi ve imalat sektörleri 2016-2021 yılları arasında Türkiye ortalamasından daha hızlı büyüme göstermiştir. Sanayi sektörü, özellikle büyük sanayi bölgeleri, organize sanayi alanları ve lojistik imkanları sayesinde güçlü bir büyüme kaydetmiştir. İzmir'in Türkiye'deki sanayi ve imalat sıralamasında üçüncü ve dördüncü sırada kalması, ilin rekabet gücünün yüksek olduğunu ancak daha fazla yatırım, AR-GE çalışmaları ve inovasyon destekleri ile daha üst sıralara çıkma potansiyeli taşıdığını göstermektedir. İzmir'in sanayi ve imalat sektörlerindeki bu büyüme eğilimi, ilin ekonomik sürdürülebilirliği açısından kritik bir avantaj oluşturmaktadır.

Tablo 5. İzmir'de Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (2021)

Sektörler (NACE Rev 2)	Türkiye İşletme Sayısı	Türkiye İçindeki Pay (%)	İzmir İşletme Sayısı	İzmir İçindeki Pay (%)	Türkiye İçindeki Sektörel Pay (%)
Madencilik ve taş ocaklığı	5.055	3,39	146	1,82	2,89
Kömür ve linyit çıkartılması	228	0,15	8	0,1	3,51
Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	123	0,08	1	0,01	0,81
Metal cevherleri madenciliği	593	0,4	22	0,27	3,71
Diğer madencilik ve taş ocaklığı	4.111	2,76	115	1,43	2,8
İmalat	139.507	93,66	7.714	96,11	5,53
Gıda ürünlerinin imalatı	21.841	14,42	1.297	16,16	6,04
İçeceklerin imalatı	550	0,37	43	0,54	7,82
Tütün ürünleri imalatı	95	0,06	30	0,37	31,58

Tablo 5. İzmir’de Sanayi İşletmelerinin Sektörel Dağılımı (2021)

Sektörler (NACE Rev 2)	Türkiye İşletme Sayısı	Türkiye İçindeki Pay (%)	İzmir İşletme Sayısı	İzmir İçindeki Pay (%)	Türkiye İçindeki Sektörel Pay (%)
Tekstil ürünlerinin imalatı	11.752	7,89	241	3	2,05
Giyim eşyalarının imalatı	9.477	6,36	612	5,12	5,4
Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	2.714	1,82	278	3,46	9,35
Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı	6.284	4,22	174	2,17	2,77
Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	2.495	1,68	180	2,24	7,21
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	2.182	1,46	141	1,76	6,46
Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	239	0,16	33	0,41	13,81
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	4.698	3,15	372	4,63	7,92
Temel eczacılık ürünlerinin imalatı	264	0,18	12	0,15	4,55
Plastik ve kauçuk ürünleri imalatı	10.845	7,04	553	6,89	5,27
Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	8.024	5,39	332	4,14	4,14
Ana metal sanayi	4.141	2,78	236	2,94	5,7
Fabrikasyon metal ürünleri imalatı	15.883	10,66	896	11,16	5,64
Bilgisayar, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	1.449	0,97	110	1,37	7,59
Elektrikli teçhizat imalatı	4.238	2,85	228	2,84	5,38
Başka yerde sınıflandırılmamış makine ekipman imalatı	14.366	9,65	1.131	14,09	7,87
Motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı	2.465	1,65	169	2,11	6,86
Diğer ulaşım araçlarının imalatı	767	0,51	55	0,69	7,17
Mobilya imalatı	12.171	8,17	483	6,02	3,97
Diğer imalatlar	3.027	2,03	208	2,59	6,87
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	4.381	2,94	166	2,07	3,79
Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemleri üretimi ve dağıtımı	4.381	2,94	166	2,07	3,79
Sanayi toplam	148.943	100	8.026	100	5,39

Kaynak: TÜİK, 2021

Tablo 5, 2021 yılı itibarıyla İzmir'deki sanayi işletmelerinin sektörel dağılımını Türkiye genelindeki sanayi işletmeleri ile karşılaştırmalı olarak sunmaktadır. İzmir, toplam 8.026 sanayi işletmesi ile Türkiye'deki toplam sanayi işletmelerinin yüzde 5,39'unu oluşturmaktadır. Sanayi sektöründeki işletmelerin büyük bir kısmı imalat sanayinde faaliyet göstermektedir.

İmalat sektörü, İzmir'deki sanayi işletmelerinin en büyük bölümünü oluşturmaktadır. Türkiye genelinde 139.507 imalat işletmesi bulunurken, İzmir'de bu sayı 7.714'tür. Bu da İzmir'in Türkiye'deki imalat sanayisi içinde yüzde 5,53'lük bir paya sahip olduğunu göstermektedir. İmalat sanayinin alt sektörlerine bakıldığında, en fazla işletmeye sahip sektörlerin gıda ürünleri imalatı, tekstil ürünleri imalatı, ana metal sanayi, fabrika metal ürünleri imalatı ve diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı olduğu görülmektedir. Gıda ürünleri imalatı, 1.297 işletme ile İzmir'in imalat sektöründeki en büyük alt sektörünü oluşturmaktadır ve Türkiye genelindeki gıda üretim işletmelerinin yüzde 6,04'ü İzmir'de bulunmaktadır. Tekstil ürünleri imalatı sektörü 241 işletme ile İzmir'de önemli bir yere sahip olup, Türkiye genelindeki tekstil işletmelerinin yüzde 2,05'ini oluşturmaktadır.

İzmir'deki en dikkat çekici sektörlerden biri kimyasal ürünlerin ve ilaç üretiminin bulunduğu sektördür. Türkiye genelinde 4.698 kimyasal üretim işletmesi varken, İzmir'de bu rakam 372 olup, Türkiye içindeki sektör payı yüzde 7,92'dir. Bu durum, İzmir'in kimya sanayiinde güçlü bir konumda olduğunu ve ülke genelindeki üretimin önemli bir bölümünü karşıladığını göstermektedir. Aynı şekilde, plastik ve kauçuk ürünleri imalatı, 553 işletme ile İzmir sanayi yapısında önemli bir yer tutmaktadır ve bu sektör İzmir'de Türkiye ortalamasının üzerinde bir yoğunluğa sahiptir.

Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektörü, İzmir'de 166 işletme ile temsil edilmektedir ve Türkiye'deki toplam 4.381 işletmenin yüzde 3,79'unu oluşturmaktadır. Bu oran, İzmir'in enerji üretimi ve dağıtımında Türkiye genelinde önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Elektrik üretimi ve dağıtımı, sanayi üretimi ve lojistik faaliyetler için kritik bir sektördür ve İzmir'in bu alandaki konumu, sanayi altyapısını destekleyen önemli bir faktördür.

Ana metal sanayi, fabrika metal ürünleri imalatı ve makine imalatı gibi sektörler de İzmir'de önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle ana metal sanayinde 236 işletme ile Türkiye içindeki payı yüzde 5,70 seviyesindedir. Aynı şekilde, motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı sektörü, 169 işletme ile Türkiye genelindeki işletmelerin yüzde 6,86'sını oluşturmaktadır. Bu durum, İzmir'in otomotiv yan sanayi ve metal işleme sektörlerinde rekabetçi bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, İzmir sanayi sektörü geniş bir üretim yelpazesine sahiptir. Gıda ürünleri imalatı, kimyasal ve ilaç sanayisi, plastik ve kauçuk ürünleri, ana metal sanayi ve makine imalatı gibi sektörler, İzmir'de sanayi işletmelerinin en yoğunlaştığı alanlar

arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, İzmir'in sanayi yapısında yüksek teknolojiye dayalı sektörlerin payının artırılması, sanayi üretiminin katma değerini yükseltebilir. Özellikle AR-GE yatırımları, dijital dönüşüm ve yenilenebilir enerji sektörüne yönelik desteklerin artırılması, İzmir'in sanayi sektörünün sürdürülebilir büyümesine katkı sağlayacaktır.

1.1.3 Hizmet ve Turizm Sektörü

İzmir, Türkiye'nin en önemli hizmet ve turizm merkezlerinden biri olarak ekonomik büyümesinde bu sektörlerin büyük paya sahip olduğu bir şehirdir. Kentin ticaret, finans, sağlık ve lojistik sektörleri gelişmiş olup, özellikle İzmir Limanı, Türkiye'nin en büyük üçüncü limanı olarak hizmet sektörünü desteklemektedir. İzmir'de turizm sektörü, kültürel, doğa, deniz ve sağlık turizmi açısından geniş bir çeşitliliğe sahiptir. UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan Efes ve Bergama gibi tarihi alanlar ile Çeşme, Alaçatı ve Foça gibi tatil destinasyonları, turizm faaliyetlerinin önemli bileşenleridir.

İzmir, sağlık ve termal turizm açısından da gelişme göstermekte olup, özellikle Balçova ve Çeşme gibi bölgelerde termal turizm tesisleri önemli bir yere sahiptir. Kongre ve fuar turizmi de kentin ekonomik yapısında büyük bir yer tutmakta olup, İzmir Enternasyonal Fuarı ve Marble İzmir Uluslararası Doğaltaş Fuarı gibi etkinlikler şehrin ticaret ve turizm potansiyelini artırmaktadır. Adnan Menderes Havalimanı, kentte turizmin gelişimini destekleyen en önemli ulaşım yatırımlarından biri olarak, hem iç hatlar hem de dış hatlar yolcu trafiği açısından Türkiye'nin en yoğun havalimanlarından biridir.

Genel olarak İzmir, hizmet ve turizm sektörlerinde güçlü bir altyapıya sahip olup, kültürel mirası, doğal güzellikleri, ulaşım ağları ve sağlık turizmi imkanlarıyla Türkiye'nin önde gelen destinasyonlarından biri olmaya devam etmektedir. Gelecekte yapılacak yatırımlarla birlikte, İzmir'in turizm ve hizmet sektöründeki payının daha da artması beklenmektedir.

1.1.4 Ticaret, Enerji ve Lojistik Sektörleri

İzmir, Türkiye'nin en büyük ticaret, enerji ve lojistik merkezlerinden biri olarak önemli bir ekonomik role sahiptir. Stratejik konumu, gelişmiş altyapısı ve geniş ticaret ağı ile şehir, hem iç piyasa hem de uluslararası ticaret açısından büyük bir avantaja sahiptir. İzmir Limanı, serbest bölgeleri ve organize sanayi bölgeleri ile lojistik faaliyetlerin merkezi konumundadır. Enerji sektörü açısından da İzmir, hem geleneksel enerji kaynakları hem de yenilenebilir enerji yatırımları ile Türkiye'nin önde gelen illerinden biridir.

Ticaret sektörü, İzmir ekonomisinin en büyük bileşenlerinden biri olup, kent özellikle dış ticaret hacmi açısından Türkiye'nin en büyük ikinci ihracat merkezi konumundadır. 2021 yılında İzmir'in toplam ihracatı 14,7 milyar dolar, ithalatı ise 10,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. İzmir'in dış ticaret dengesi pozitif olup, özellikle sanayi ve tarım ürünleri ihracatında güçlü bir konuma sahiptir. (İzmir Ticaret Odası, 2022). İZBAŞ ve Aliağa Gümrük Bölgesi gibi ticaret

merkezleri, uluslararası ticaretin önemli noktaları arasında yer almaktadır.

Enerji sektörü açısından İzmir, Türkiye'nin en büyük enerji üretim kapasitesine sahip illerinden biridir. Şehir, hem termik santraller hem de yenilenebilir enerji kaynakları açısından geniş bir enerji üretim ağına sahiptir. Güneş enerjisi yatırımları da İzmir'de giderek artmakta olup, yenilenebilir enerji santralleri ve enerji depolama projeleri ile şehrin enerji sektörü güçlenmektedir. Aliağa bölgesi ise petrokimya ve rafineri tesisleri ile Türkiye'nin enerji arz güvenliğinde kritik bir rol oynamaktadır.

Lojistik sektörü açısından İzmir, Türkiye'nin en büyük liman şehirlerinden biri olup, İzmir Limanı, Aliağa Limanı ve Nemrut Körfezi limanlarıyla ülkenin en büyük yük taşıma kapasitesine sahip illerinden biridir (İzmir Limanları Mevcut Durum Analizi İZKA,2022). İzmir'in gelişmiş otoyol ve demiryolu ağı, şehirdeki lojistik faaliyetlerin etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamaktadır. Özellikle İzmir-Ankara Yüksek Hızlı Tren Projesi ve liman bağlantılı demiryolu projeleri, İzmir'in lojistik potansiyelini artıran önemli yatırımlar arasında yer almaktadır.

1.2 Teknolojik ve Sektörel Gelişmelerin İş Gücü Piyasası Üzerine Etkisi

İzmir, Türkiye'nin en büyük sanayi ve ticaret merkezlerinden biri olarak, teknolojik ve sektörel gelişmelerin iş gücü piyasası üzerindeki etkilerini en yoğun hisseden şehirlerden biridir. Dijital dönüşüm, otomasyon, yapay zeka ve yenilenebilir enerji gibi yeni teknolojiler, iş gücü yapısında dönüşüme neden olmakta ve farklı sektörlerde istihdam dinamiklerini değiştirmektedir. Özellikle sanayi ve hizmet sektörlerinde artan dijitalleşme, nitelikli iş gücüne olan talebi artırırken, bazı geleneksel mesleklerin otomasyon nedeniyle azalmasına yol açmaktadır.

Sanayi sektöründe, Endüstri 4.0 ve otomasyon uygulamaları üretim süreçlerinde daha fazla verimlilik sağlamak ve iş gücü ihtiyacını nitelik yönünden değiştirmektedir. İzmir'deki organize sanayi bölgeleri, dijital üretim tekniklerine adapte olurken, mühendislik, yazılım ve veri analizi gibi alanlarda uzmanlaşmış iş gücüne olan talep artmaktadır (İZKA, 2023). Bu dönüşüm, sanayi sektöründe düşük vasıflı işçilerin istihdam edilmesini zorlaştırırken, yüksek teknolojiye dayalı işlerin sayısını artırmaktadır. Özellikle makine, otomotiv ve elektronik sektörlerinde teknoloji odaklı üretim süreçleri iş gücünün niteliğini dönüştürmektedir.

Hizmet sektöründe de teknolojik gelişmeler, e-ticaret, dijital pazarlama ve uzaktan çalışma gibi yeni çalışma modellerini ön plana çıkarmaktadır. İzmir'de perakende ve finans sektörleri, dijitalleşmeye hızlı uyum sağlayarak, veri analitiği, siber güvenlik ve dijital müşteri hizmetleri gibi alanlarda yeni istihdam olanakları yaratmaktadır (TÜİK, 2023). Ancak bu değişim, geleneksel perakende sektöründeki fiziksel mağaza istihdamında azalmaya yol açmakta ve iş gücünün dijital yetkinlik kazanmasını zorunlu kılmaktadır.

Teknolojik gelişmelerin iş gücü piyasasına bir diğer etkisi, yenilenebilir enerji sektöründeki büyüme ile ortaya çıkmaktadır. İzmir, Türkiye’de rüzgar ve güneş enerjisi üretiminde önemli bir konuma sahiptir. Bu durum, enerji sektöründe yeni istihdam alanları oluştururken, mühendislik, enerji yönetimi ve yeşil teknoloji uzmanlıkları gibi yeni meslek alanlarının gelişmesine yol açmaktadır (İZKA, 2023). Özellikle Aliağa’daki enerji yatırımları ve İzmir’in yenilenebilir enerjiye yönelik teşvikleri, temiz enerji sektöründe uzmanlaşmış iş gücüne olan talebi artırmaktadır.

1.3 İşverenlerin Göçmen İşçilere Yönelik Algıları ve Tercihleri

İzmir’de işverenlerin göçmen işçilere yönelik istihdam politikaları ve uygulamaları, yasal düzenlemeler, ekonomik faktörler ve sektörel ihtiyaçlara bağlı olarak şekillenmektedir. Göçmen işçilerin yoğun olarak çalıştığı sektörler arasında sanayi, tarım, hizmet ve inşaat yer almakta olup, işverenler bu işçileri genellikle düşük maliyetli ve esnek iş gücü olarak değerlendirmektedir (TÜİK, 2023). Ancak, istihdam politikaları ve uygulamalar açısından kayıtlı ve kayıt dışı çalışma koşulları arasında belirgin farklılıklar bulunmaktadır.

Sanayi sektöründe göçmen işçilerin istihdamı, genellikle düşük vasıflı işlerde yoğunlaşmaktadır. Tekstil, gıda, plastik ve metal sanayinde göçmen işçilerin yoğun olarak çalıştırıldığı gözlemlenmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren firmalar, çoğunlukla üretim maliyetlerini düşürmek amacıyla göçmen işçileri istihdam etmektedir. Bununla birlikte, bazı büyük sanayi kuruluşları, uluslararası iş gücü yönetim standartlarına uymak zorunda oldukları için göçmen işçileri çalışma izni kapsamında yasal olarak istihdam etmektedir (İZKA, 2023).

Hizmet sektöründe ise göçmen işçilerin en fazla istihdam edildiği alanlar turizm, otelcilik ve restoran işletmeciliğidir. İzmir’de özellikle Çeşme, Alaçatı ve Foça gibi turistik bölgelerde oteller ve restoranlar, sezonluk iş gücü ihtiyacını karşılamak için göçmen işçilere yönelmektedir. Ancak, bu sektörde kayıt dışı çalışma oranı oldukça yüksektir ve işçilerin sosyal haklara erişimi sınırlıdır.

İzmir’de işverenler, göçmen işçileri işe alım süreçlerinde çeşitli hukuki, bürokratik ve sektörel engellerle karşılaşmaktadır. Öncelikli sorun, göçmen işçilerin çalışma izni alması için gerekli olan yasal süreçlerin karmaşıklığı ve uzun sürebilmesidir. Bu durum, işverenlerin kayıt dışı istihdama yönelmesine neden olmaktadır. İkinci büyük engel, dil bariyeri ve mesleki yeterlilik belgelerinin eksikliğidir. İşverenler, özellikle sanayi ve hizmet sektörlerinde çalışacak göçmen işçilerin iletişim becerileri ve teknik eğitim eksiklikleri nedeniyle verimlilik konusunda endişeler yaşamaktadır (İŞKUR, 2023). Ayrıca, sosyal güvenlik ve sigorta yükümlülükleri, işverenler için ek maliyet oluşturmakta ve göçmen işçilerin istihdam edilmesini zorlaştırmaktadır. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler, bu yükümlülükleri karşılamakta zorlanmaktadır (TÜİK, 2023).

İzmir’de işverenlerin göçmen işçilere sağladıkları mesleki eğitim ve gelişim fırsatları, sektöre ve işletme ölçeğine göre değişiklik göstermektedir. Büyük ölçekli sanayi ve hizmet işletmeleri, üretim süreçlerine daha hızlı adapte olabilmeleri için göçmen işçilere kısa süreli mesleki eğitimler ve işbaşı programları sunmaktadır (İZKA, 2023). Ancak, bu tür eğitim programları genellikle düşük vasıflı işlere yöneliktir ve teknik beceri kazandırmaktan çok, temel iş süreçlerine adaptasyonu hedeflemektedir. Hizmet sektöründe, özellikle turizm ve otelcilik alanlarında göçmen işçiler için bazı dil eğitimleri ve müşteri ilişkileri eğitimleri sağlanmaktadır. Oteller ve restoranlar, özellikle yabancı müşteri ağırlayan işletmelerde çalışan göçmen işçilerin temel iletişim becerilerini geliştirmek için kısa süreli kurslar düzenlemektedir (TÜİK, 2023).

1.4 Sektörel İstihdam Dinamikleri: Nitelikli, Niteliksiz, Genç, Kadın ve Mevsimsel İş Gücü Talepleri

İzmir’de en fazla istihdam sağlayan sektörler sanayi, ticaret, hizmet ve tarım sektörleri olarak öne çıkmaktadır. Sanayi sektörü, özellikle otomotiv yan sanayi, tekstil, gıda ve kimya endüstrilerinde yoğun istihdam yaratırken, ticaret sektörü perakende ve toptan satış alanlarında büyük bir iş gücü potansiyeline sahiptir (TÜİK, 2023). Hizmet sektörü, turizm, lojistik, sağlık ve eğitim gibi alanlarda geniş bir istihdam ağı sunarken, özellikle yaz aylarında turizm sektöründe çalışan sayısı önemli ölçüde artmaktadır (İZKA, 2023). Tarım sektörü ise İzmir’in verimli toprakları sayesinde zeytin, üzüm ve sebze üretimi başta olmak üzere önemli bir iş gücü kaynağı yaratmakta olup, mevsimlik işçilerin yoğun olarak istihdam edildiği bir alan olmaya devam etmektedir (İŞKUR, 2023). Genel olarak, İzmir’de istihdamın büyük bir bölümü sanayi ve hizmet sektörlerinde yoğunlaşmakta olup, kent ekonomisinin dinamik yapısı iş gücü piyasasını sürekli olarak şekillendirmektedir.

İzmir’de sanayi, hizmet ve teknoloji sektörlerinin gelişimi ile birlikte **nitelikli iş gücü talebi** giderek artmaktadır. Özellikle mühendislik, yazılım, veri analitiği, otomasyon, yenilenebilir enerji ve sağlık gibi alanlarda uzmanlaşmış iş gücüne olan ihtiyaç ön plana çıkmaktadır (TÜİK, 2023). Sanayi sektöründe Endüstri 4.0 ve dijital üretim süreçlerinin yaygınlaşmasıyla birlikte, makine mühendisleri, elektrik-elektronik uzmanları ve teknik operatörlere yönelik talep artarken, hizmet sektöründe ise finans, e-ticaret ve dijital pazarlama uzmanlıkları ön plana çıkmaktadır (İZKA, 2022). Ayrıca, İzmir’in yenilenebilir enerji üretiminde Türkiye’nin önde gelen şehirlerinden biri olması, rüzgar ve güneş enerjisi mühendisliği alanında nitelikli personel ihtiyacını artırmaktadır. İşverenler, dijital becerilere sahip ve inovasyon odaklı çalışanları tercih ederken, mesleki eğitim ve üniversite-sanayi işbirlikleri ile iş gücü kalitesinin artırılması hedeflenmektedir.

İzmir’de **niteliksiz iş gücü talebi**, özellikle sanayi, tarım, inşaat ve hizmet sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Sanayi sektöründe tekstil, gıda ve plastik üretimi gibi emek yoğun alanlarda vasıfsız işçilere olan talep devam ederken, inşaat sektöründe düşük vasıflı iş gücü

ihtiyacı sürmektedir (TÜİK, 2023). Tarım sektöründe ise mevsimlik işçiler, zeytin, üzüm ve sebze üretimi gibi alanlarda önemli bir istihdam kaynağı olmaktadır (İŞKUR, 2023). Hizmet sektöründe temizlik, lojistik ve turizm alanlarında düşük vasıflı çalışanlara duyulan ihtiyaç sezonluk dalgalanmalara bağlı olarak artış göstermektedir. Ancak, otomasyon ve dijitalleşmenin yaygınlaşmasıyla birlikte niteliksiz iş gücüne olan talebin giderek azalması, bu işçilerin istihdam olanaklarını daraltmaktadır.

İzmir’de **genç iş gücü talebi**, teknoloji, hizmet ve sanayi sektörlerinde yoğunlaşmakta olup, özellikle yazılım, e-ticaret, dijital pazarlama, yenilenebilir enerji ve mühendislik alanlarında genç çalışanlara olan ihtiyaç artmaktadır (TÜİK, 2023). Sanayi sektöründe dijital dönüşüm ve otomasyon süreçleriyle birlikte, genç teknik elemanlara ve mühendislik mezunlarına yönelik istihdam fırsatları genişlemekte, hizmet sektöründe ise çağrı merkezleri, finans ve turizm alanlarında genç iş gücü talebi artmaktadır (İZKA, 2022). Ancak, mezuniyet sonrası istihdama geçiş sürecinde deneyim eksikliği nedeniyle gençlerin iş bulma süresi uzayabilmekte ve bu durum, işsizlik oranlarının yüksek seyretmesine yol açmaktadır (İŞKUR, 2023). İşverenler, genç çalışanlardan dijital beceriler, yabancı dil bilgisi ve uyum yeteneği gibi özellikler beklerken, gençlerin iş gücüne daha kolay entegre olabilmesi için mesleki eğitim ve staj programlarının artırılması gerekmektedir.

İzmir’de **kadın iş gücü talebi**, özellikle hizmet, sağlık, eğitim, turizm ve sanayi sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Perakende ticaret, çağrı merkezleri, finans ve sigorta hizmetleri gibi alanlarda kadın istihdamı giderek artarken, sağlık ve eğitim sektörlerinde kadın çalışanların oranı geleneksel olarak yüksek seviyelerde seyretmektedir (TÜİK, 2023). Sanayi sektöründe ise tekstil, gıda ve elektronik montaj gibi emek yoğun iş kollarında kadın iş gücüne yönelik talep devam etmektedir (İZKA, 2023). Ancak, kadınların yönetim pozisyonlarında ve teknik alanlarda yeterince temsil edilmemesi, istihdam olanaklarını kısıtlayan bir faktör olarak öne çıkmaktadır.

İzmir’de mevsimsel iş gücü talebi, özellikle tarım, turizm ve perakende sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. Tarım sektöründe zeytin, üzüm ve sebze üretimi gibi emek yoğun alanlarda, mevsimlik işçiler hasat dönemlerinde istihdam edilmekte olup, bu iş gücünün büyük bir kısmını göçmen işçiler ve kırsal kesimde yaşayan yerel işçiler oluşturmaktadır (İŞKUR, 2023). Turizm sektöründe ise yaz aylarında oteller, restoranlar ve eğlence mekanlarında istihdam edilen geçici çalışan sayısında önemli bir artış yaşanmakta, özellikle Çeşme, Alaçatı ve Foça gibi turistik bölgelerde genç iş gücü mevsimlik olarak istihdam edilmektedir (İZKA,

2023). Perakende sektöründe ise yılbaşı, bayramlar ve indirim dönemleri gibi yoğun alışveriş zamanlarında kısa süreli iş gücü talebi yükselmektedir. Ancak, mevsimsel iş gücü istihdamı genellikle kayıt dışı olarak gerçekleşmekte ve sosyal güvence eksikliği çalışanlar için önemli bir dezavantaj oluşturmaktadır (TÜİK, 2023).

1.5 Kadınların İş Gücüne Katılımı ve Kariyer Gelişimi: Cinsiyetler Arası Karşılaştırma

İzmir’de kadınların iş gücüne katılım oranı Türkiye ortalamasının üzerinde olsa da iş hayatında çeşitli engellerle karşılaşmaktadırlar. Kadınların iş tecrübeleri daha çok hizmet, sağlık, eğitim ve perakende sektörlerinde yoğunlaşırken, sanayi ve teknoloji alanlarında istihdam oranları daha düşüktür (TÜİK, 2023). İzmir’de kadınların iş tecrübeleri ve istihdamda karşılaştıkları engeller, sektörel dağılım ve iş piyasasındaki yapısal eşitsizliklerle şekillenmektedir. Kadınlar en çok eğitim, sağlık, hizmet ve perakende sektörlerinde istihdam edilmekte, ancak sanayi, teknoloji ve mühendislik alanlarında temsil oranları düşük kalmaktadır. (İŞKUR, 2023)

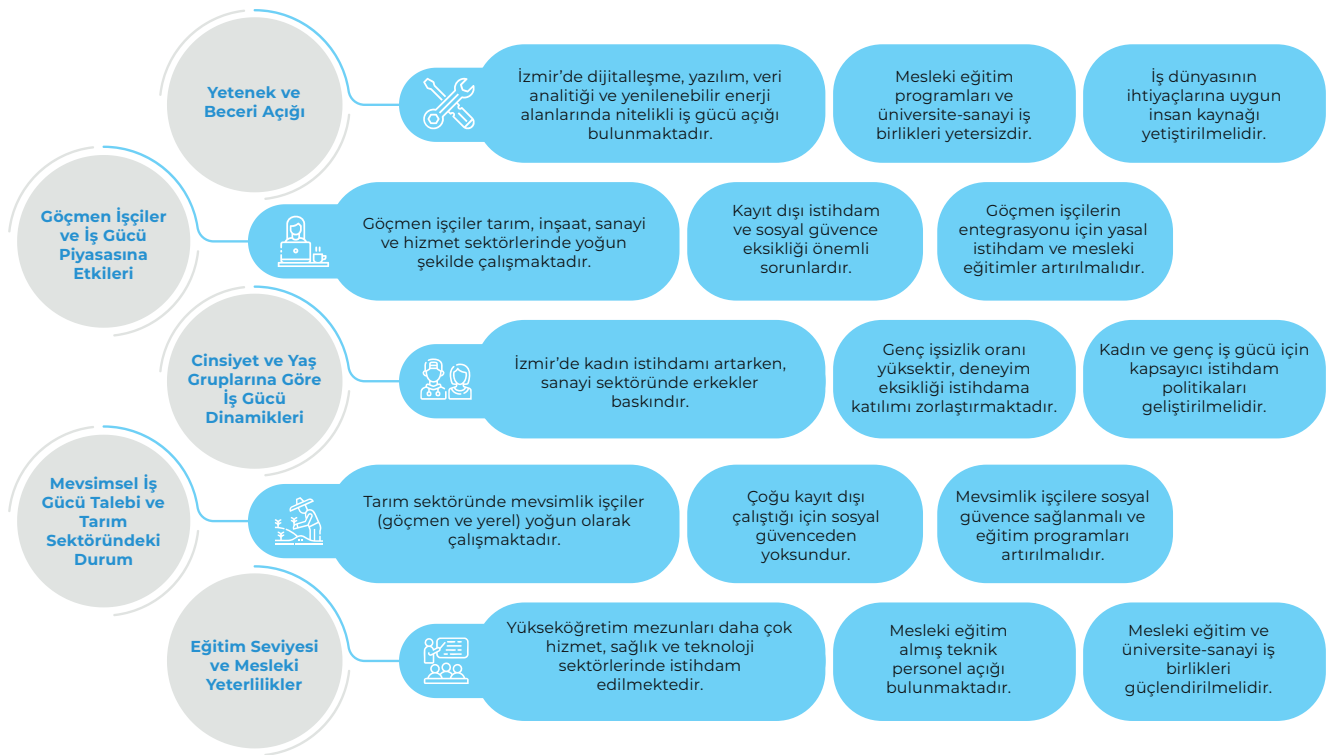
İzmir’de kadınların kariyer gelişimi, eğitim seviyeleri, sektör dinamikleri ve iş yerindeki cinsiyet eşitliği politikalarına bağlı olarak şekillenmektedir. İzmir’de kadınların kariyer gelişimi, hizmet, eğitim ve sağlık sektörlerinde yoğunlaşmakla birlikte sanayi ve teknoloji alanlarında daha sınırlı kalmaktadır. İŞKUR’un iş gücü raporlarına göre, kadınların yönetici pozisyonlarına yükselme oranı erkeklere kıyasla daha düşük olmaktadır. İZKA raporları, kadın girişimciliğinin İzmir’de artış gösterdiğini ancak finansmana erişim, iş dünyasında fırsat eşitliği ve mesleki gelişim açısından önemli engellerin devam ettiğini vurgulamaktadır. Esnek çalışma modellerinin yetersizliği ve çocuk bakım hizmetlerinin sınırlılığı, kadınların iş gücüne katılımını ve kariyer ilerlemelerini olumsuz etkilemektedir.

İzmir’de iş gücü piyasasında cinsiyetler arası farklılıklar, sektörel dağılım, ücret eşitsizliği, kariyer ilerleme fırsatları ve istihdam oranları açısından belirgin şekilde gözlemlenmektedir. Kadınların iş gücüne katılım oranı erkeklere kıyasla daha düşük olup, özellikle sanayi ve teknoloji sektörlerinde erkeklerin baskın olduğu görülmektedir (TÜİK, 2023). Kadınlar daha çok hizmet, eğitim, sağlık ve perakende sektörlerinde yoğunlaşırken, erkekler inşaat, sanayi ve mühendislik alanlarında ağırlıklı olarak istihdam edilmektedir (İŞKUR, 2023). Ücret eşitsizliği, kadınların aynı pozisyonda çalışan erkeklere kıyasla daha düşük maaş almasına neden olmakta ve terfi süreçlerinde kadınlar daha fazla engelle karşılaşmaktadır. Ayrıca, ailevi sorumluluklar nedeniyle kadınlar esnek çalışma saatlerine daha fazla ihtiyaç duymakta, ancak bu imkanlar iş piyasasında yeterince sunulmamaktadır. Cinsiyetler arası fırsat eşitliğini artırmak için kadın istihdamına yönelik teşvikler, iş yerlerinde cinsiyet eşitliği politikalarının uygulanması ve mesleki eğitim programlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

1.6 Literatür Analizinde Öne Çıkan Bulgular

Literatür analizi sonucunda İzmir iş gücü piyasası ile ilgili elde edilmiş olan temel bulgular Şekil-2'de özetlenmiştir.

Şekil 2. İzmir Literatür Analizi Tespitler

Bu bölümde, İzmir'deki iş gücü piyasasının genel çerçevesini çizebilmek adına literatürdeki çalışmalar değerlendirilmiştir. Literatürdeki bulguların sahadaki verilerle desteklenmesi amacıyla, bir sonraki bölümde İzmir özelinde toplanan ikincil verilerin analizi ele alınacaktır.

II. BÖLÜM

II. BÖLÜM

2. İKİNCİL VERİLERİN ANALİZİ VE BULGULAR

Bu bölümde, TÜİK, İŞKUR, SGK, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Göç İdaresi Başkanlığı verileri temel alınarak İzmir'in demografik yapısı, iş gücü piyasası, istihdam dinamikleri, sosyal güvenlik durumu ve göç hareketleri detaylı bir şekilde analiz edilmiştir.

2.1 Nüfus ve Demografik Veriler

2.1.1 TÜİK Nüfus Kayıt Sistemi Verileri

Yerleşim yeri nüfusları, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü tarafından güncellenen Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden alınan nüfus ile, kurumsal yerlerde kalan nüfus dikkate alınarak hesaplanmıştır. Kışla, cezaevi, huzurevi, üniversite öğrenci yurtları gibi kurumsal yerlerde kalan bireyler, uluslararası tanım gereği ikamet adreslerinin bulunduğu yerleşim yeri nüfusuna değil, kurumsal yerlerin bulunduğu yerleşim yeri nüfusuna dâhil edilmiştir. Ayrıca, il, ilçe, belediye, köy ve mahallelere göre nüfuslar belirlenirken, 31 Aralık 2023 tarihli Ulusal Adres Veri Tabanı kayıtları esas alınmıştır. Yabancı uyruklu nüfus kapsamında; referans tarihinde geçerli ikamet veya çalışma iznine sahip kişiler, uluslararası koruma kimlik belgesi olan ve adres beyanı bulunan bireyler ile mavi kart sahibi kişiler değerlendirilmiştir. Kurs, turizm, bilimsel araştırma vb. nedenlerle 90 günden kısa süreli vize veya ikamet iznine sahip yabancılar ile geçici koruma statüsündeki Suriyeliler nüfusa dâhil edilmemiştir.

Tablo 6. TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2023

Nüfus	Yıllar	Türkiye	İzmir
Toplam Nüfus	2022	85.279.553	4.462.056
	2023	85.372.377	4.479.525
İl ve İlçe Merkezleri	2022	79.613.279	4.462.056
	2023	79.399.292	4.479.525
Yıllık Nüfus Artış Hızı	2021-2022	7,1	8,2
	2022-2023	1,1	3,9

İzmir'in toplam nüfusu 2022 yılında 4.462.056 iken, 2023 yılında 4.479.525'e yükselmiştir. Türkiye genelinde de benzer bir artış yaşanmış, ancak İzmir'in yıllık nüfus artış hızı 2021-

2022 döneminde %8,2 iken, 2022-2023 döneminde %3,9'a gerilemiştir. Bu durum, nüfus artış hızında belirgin bir yavaşlamaya işaret etmektedir (Tablo 6).

İl ve ilçe merkezlerinde yaşayan nüfus açısından değerlendirildiğinde, İzmir'de kentleşme oranının yüksek olduğu görülmektedir. 2023 itibarıyla İzmir'in tüm nüfusunun il ve ilçe merkezlerinde yaşadığı kaydedilmiştir. Nüfus artış hızındaki azalma, göç hareketleri, doğurganlık oranlarındaki değişimler ve ekonomik koşullarla ilişkilendirilebilir. İzmir'in Türkiye genelindeki demografik eğilimlere paralel olarak nüfus artışı göstermeye devam ettiği ancak önceki yıllara kıyasla hızının düştüğü söylenebilir.

Tablo 7. İl ve Cinsiyete Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu ve Nüfus Yoğunluğu, 2023

Nüfus	Cinsiyet	Türkiye	İzmir
Toplam Nüfus	Toplam	85.372.377	4.479.525
	Erkek	42.734.071	2.221.180
	Kadın	42.638.306	2.258.345
İl ve İlçe Merkezleri	Toplam	79.399.292	4.479.525
	Erkek	39.664.342	2.221.180
	Kadın	39.734.950	2.258.345
Nüfus Yoğunluğu		111	373

İzmir'in toplam nüfusu 4.479.525 olup, bu nüfusun 2.221.180'i erkek, 2.258.345'i ise kadındır. Türkiye genelinde de benzer bir dağılım gözlemlenmekte olup, erkek nüfusun toplam içindeki payı %50,1, kadın nüfusun ise %49,9'dur (Tablo 7). Nüfus yoğunluğu açısından değerlendirildiğinde, İzmir'de kilometrekare başına düşen kişi sayısı 373 olarak hesaplanmıştır. Türkiye genelinde ise bu değer 111'dir. İzmir'in yüksek nüfus yoğunluğu, kentsel yerleşimin güçlü bir şekilde devam ettiğini ve şehrin yoğun bir nüfus yapısına sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 8. İllere ve Cinsiyete Göre Ortanca Yaş, 2023

Yıllar	Cinsiyet	Türkiye	İzmir
2022	Toplam	33,5	38,0
	Erkek	32,8	36,9
	Kadın	34,2	39,0
2023	Toplam	34,0	38,4
	Erkek	33,2	37,4
	Kadın	34,7	39,5

İzmir ve Türkiye genelinde 2022 ve 2023 yıllarında cinsiyete göre ortalanca yaş dağılımı verilerine göre (Tablo 8), İzmir'in ortalanca yaşı Türkiye ortalamasının üzerinde olup, ilin demografik yapısının görece daha yaşlı bir nüfusa sahip olduğunu ortaya koymaktadır. 2023 yılı itibarıyla Türkiye genelinde ortalanca yaş 34 olarak hesaplanırken, İzmir'de bu değer 38,4 olarak belirlenmiştir.

Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, İzmir'de kadınların ortalanca yaşı 39,5, erkeklerin ise 37,4'tür. Türkiye genelinde de benzer bir eğilim görülmekte olup, kadınların ortalanca yaşının erkeklerden daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum, kadınların ortalama yaşam süresinin daha uzun olması ve doğurganlık oranlarının zamanla düşmesi gibi faktörlerle ilişkilendirilebilir. İzmir'de ortalanca yaşın 2022 yılına kıyasla arttığı görülmekte olup, bu eğilim ilin yaşlanan bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. İl, Medeni Durum ve Cinsiyete Göre Nüfus, 2023

Medeni Durum	Cinsiyet	Türkiye	İzmir
Toplam	Toplam	67.060.744	3.701.733
	Erkek	33.339.609	1.821.958
	Kadın	33.721.135	1.879.775
Hiç Evlenmedi	Toplam	19.231.798	970.187
	Erkek	10.911.913	563.936
	Kadın	8.319.885	406.251
Evli	Toplam	40.876.455	2.207.233
	Erkek	20.460.478	1.101.200
	Kadın	20.415.977	1.106.033
Boşandı	Toplam	3.205.212	290.876
	Erkek	1.415.476	125.693
	Kadın	1.789.736	165.183
Eşi Öldü	Toplam	3.747.279	233.437
	Erkek	551.742	31.129
	Kadın	3.195.537	202.308

2023 yılı itibarıyla İzmir ve Türkiye genelinde cinsiyete göre medeni durum dağılımı verilerine göre (Tablo 9), İzmir'de hiç evlenmemiş, evli, boşanmış ve eşini kaybetmiş bireylerin demografik dağılımını ortaya koymaktadır. İzmir'in medeni durum yapısı, Türkiye genel eğilimleriyle büyük ölçüde benzerlik göstermektedir.

İzmir’de toplam 3.701.733 kişi bulunmakta olup, bu nüfus içinde 970.187 kişi hiç evlenmemiş, 2.207.233 kişi evli, 290.876 kişi boşanmış ve 233.437 kişi ise eşini kaybetmiştir. Cinsiyet bazında incelendiğinde, hiç evlenmemiş erkek sayısının (563.936) kadınlardan (406.251) daha yüksek olduğu görülmektedir. Evli bireylerde erkek ve kadın sayısı birbirine yakın olup, 1.101.200 erkek ve 1.106.033 kadın evli olarak kaydedilmiştir. Boşanmış bireyler arasında kadınların sayısının (165.183) erkeklerden (125.693) fazla olması, kadınların boşanma sonrası yeniden evlenme oranlarının daha düşük olabileceğini düşündürmektedir. Eşini kaybetmiş bireyler açısından değerlendirildiğinde ise, kadınların (202.308) erkeklerden (31.129) belirgin şekilde daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 10. Yabancı Nüfus

Yıllar	Cinsiyet	Türkiye	İzmir
2022	Toplam	1.823.836	40.375
	Erkek	902.124	17.753
	Kadın	921.712	22.622
2023	Toplam	1.570.543	37.776
	Erkek	762.672	16.057
	Kadın	807.871	21.719

2022 ve 2023 yıllarında İzmir ve Türkiye genelinde cinsiyete göre yabancı nüfus dağılımını gösteren veriler (Tablo 10), her iki yılda da İzmir ve Türkiye genelinde yabancı nüfusun azaldığını ve bu eğilimin göç politikaları, ekonomik koşullar ve uluslararası hareketlilikle doğrudan ilişkili olabileceğini ortaya koymaktadır. 2022 yılında İzmir’de 40.375 yabancı ikamet ederken, 2023 yılında bu sayı 37.776’ya düşmüştür. Türkiye genelinde de benzer bir azalma gözlemlenmiş olup, toplam yabancı nüfus 1.823.836’dan 1.570.543’e gerilemiştir. Cinsiyet bazında incelendiğinde, İzmir’de 2023 yılı itibarıyla yabancı erkek nüfusu 16.057, kadın nüfusu ise 21.719 olarak kaydedilmiştir. Türkiye genelinde de kadın yabancı nüfusun erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 11. Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü, 2008-2023

Yıllar	Türkiye	İzmir
2008	4,0	3,4
2009	4,0	3,4
2010	3,8	3,3
2011	3,8	3,2
2012	3,7	3,2
2013	3,6	3,1
2014	3,6	3,1
2015	3,5	3,1
2016	3,5	3,0
2017	3,4	3,0
2018	3,4	3,0
2019	3,4	2,9
2020	3,3	2,9
2021	3,2	2,9
2022	3,2	2,8
2023	3,1	2,8

2008 yılında Türkiye’de ortalama hanehalkı büyüklüğü 4 kişi olarak kaydedilirken, İzmir’de bu değer 3,4 olarak belirlenmiştir. Yıllar içinde bu oran her iki bölgede de azalma eğilimi göstermiş ve 2023 yılı itibarıyla Türkiye genelinde 3,1’e, İzmir’de ise 2,8’e gerilemiştir (Tablo 11). İzmir’de hanehalkı büyüklüğünün Türkiye ortalamasına kıyasla daha düşük olması, kentleşme düzeyinin yüksek olması, çekirdek aile yapısının yaygınlaşması ve tek başına yaşayan bireylerin oranının artmasıyla açıklanabilir. İzmir’deki bu eğilim, büyükşehirlerde gözlemlenen demografik dönüşümün bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

Tablo 12. Yaş Bağımlılık Oranı, 2007-2023

Yaş	Türkiye	İzmir
Toplam	85.372.377	4.479.525
0-14	18.311.633	777.792
15-64	58.337.938	3.127.877
65 +	8.722.806	573.856
Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%)	46,3	43,2
Çocuk	31,4	24,9
Yaşlı Bağımlılık Oranı (%)	15,0	18,3

İzmir'de toplam yaş bağımlılık oranı %43,2 olarak hesaplanmış olup, bu oran Türkiye genelindeki %46,3'lük değerın altındadır. Çocuk bağımlılık oranı İzmir'de %24,9 ile Türkiye ortalaması olan %31,4'ten daha düşüktür, bu durum ilin doğurganlık oranlarının azalmasıyla ilişkilendirilebilir. Yaşlı bağımlılık oranı ise %18,3 ile Türkiye genelindeki %15 seviyesinin üzerindedir (Tablo 12). Bu veriler, İzmir'in yaşlanan bir nüfus yapısına sahip olduğunu ve yaşlı nüfusun çalışma çağındaki nüfus üzerindeki etkisinin giderek arttığını göstermektedir. İzmir'in demografik dönüşümü, sağlık hizmetleri, sosyal güvenlik ve yaşlı bakımına yönelik politikaların önemini artırmaktadır.

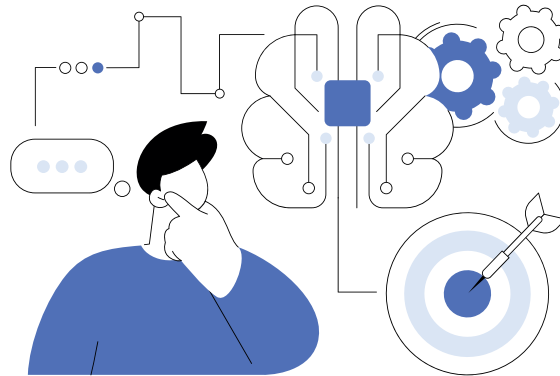
Tablo 13. Yıllara Göre Yıllık Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu, 2007-2023

Nüfus	Yıllar	Türkiye	İzmir
Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)	2007-2008	13,1	15,0
	2008-2009	14,5	18,9
	2009-2010	15,9	20,6
	2010-2011	13,5	4,1
	2011-2012	12,0	10,1
	2012-2013	13,7	13,8
	2013-2014	13,3	12,7
	2014-2015	13,4	13,4
	2015-2016	13,5	13,1
	2016-2017	12,4	13,2
	2017-2018	14,7	9,5
	2018-2019	13,9	10,8
	2019-2020	5,5	6,3
	2020-2021	12,7	7,1
	2021-2022	7,1	8,2
	2022-2023	1,1	3,9

Tablo 13. Yıllara Göre Yıllık Nüfus Artış Hızı ve Nüfus Yoğunluğu, 2007-2023

Nüfus	Yıllar	Türkiye	İzmir
Nüfus Yoğunluğu(R)	2007	92	312
	2008	93	317
	2009	94	323
	2010	96	330
	2011	97	331
	2012	98	335
	2013	100	339
	2014	101	344
	2015	102	348
	2016	104	353
	2017	105	358
	2018	107	361
	2019	108	365
	2020	109	367
	2021	110	370
	2022	111	373
	2023	111	374

2022-2023 döneminde İzmir'in yıllık nüfus artış hızı %3,9 olarak hesaplanmış olup, bu oran Türkiye genelindeki %1,1 seviyesinin üzerindedir. Ancak önceki yıllara kıyasla İzmir'de nüfus artış hızının düşüş eğiliminde olduğu gözlemlenmektedir. Nüfus yoğunluğu açısından değerlendirildiğinde, İzmir'in Türkiye ortalamasına kıyasla çok daha yoğun bir nüfus yapısına sahip olduğu görülmektedir. 2023 yılı itibarıyla Türkiye'nin nüfus yoğunluğu 111 kişi/km² iken, İzmir'de bu değer 374 kişi/km² olarak hesaplanmıştır (Tablo 13). Bu durum, İzmir'in ülke genelinde en yoğun nüfusa sahip şehirlerden biri olduğunu ve kentleşme sürecinin güçlü bir şekilde devam ettiğini göstermektedir.

2.2 İş Gücü ve İstihdam Verileri

2.2.1 TÜİK İşsizlik, İstihdam, İş Gücüne Katılım Oranı Verileri

Tablo 14. İl Düzeyinde İşsizlik Oranı

Yıllar	Güven Aralığı	Eşik Değerleri	Türkiye	İzmir
2022	Oran		10,4	13,0
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	10,2	12,1
		Üst Sınır	10,6	14,0
2023	Oran		9,4	11,4
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	9,2	10,5
		Üst Sınır	9,6	12,3

2022 yılında İzmir’de işsizlik oranı %13 seviyesinde kaydedilmiş olup, Türkiye ortalaması olan %10,4’ün üzerinde gerçekleşmiştir. 2023 yılı itibarıyla işsizlik oranı İzmir’de %11,4’e gerilerken, Türkiye genelinde de %9,4 seviyesine düşmüştür. İzmir’de işsizlik oranının Türkiye ortalamasına kıyasla yüksek olması, kentte iş gücü arzının fazla olması ve istihdam yaratma kapasitesinin belirli sektörlerde sınırlı kalması ile açıklanabilir. %95 güven aralığı incelendiğinde, 2022 yılında İzmir’de işsizlik oranının %12,1 ile %14 arasında değiştiği, 2023 yılında ise %10,5 ile %12,3 aralığında olduğu görülmektedir. İşsizlik oranındaki düşüş olumlu bir gelişme olmakla birlikte, İzmir’de iş gücü piyasasının Türkiye ortalamasına kıyasla daha zorlu koşullara sahip olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 14).

Tablo 15. İl Düzeyinde İstihdam Oranı

Yıllar	Güven Aralığı	Eşik Değerleri	Türkiye	İzmir
2022	Oran		47,5	47,3
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	47,3	46,1
		Üst Sınır	47,8	48,5
2023	Oran		48,3	47,9
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	48,0	46,7
		Üst Sınır	48,6	49,1

2022 yılında Türkiye genelinde istihdam oranı %47,5 olarak gerçekleşirken, İzmir’de bu oran %47,3 seviyesinde kaydedilmiştir. 2023 yılı itibarıyla Türkiye’de istihdam oranı %48,3’e yükselirken, İzmir’de %47,9 seviyesine çıkmıştır. İzmir’de istihdam oranının Türkiye ortalamasına yakın bir seyir izlediği görülmektedir. %95 güven aralıkları değerlendirildiğinde, İzmir’de 2022 yılında istihdam oranının %46,1 ile %48,5 arasında olduğu, 2023 yılında ise %46,7 ile %49,1 arasında değiştiği anlaşılmaktadır (Tablo 15).

Tablo 16. İl Düzeyinde İş Gücüne Katılma Oranı

Yıllar	Güven Aralığı	Eşik Değerleri	Türkiye	İzmir
2022	Oran		53,1	54,4
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	52,8	53,2
		Üst Sınır	53,3	55,5
2023	Oran		53,3	54,1
	%95 Güven Aralığı	Alt Sınır	53,1	52,9
		Üst Sınır	53,5	55,2

2022 yılında Türkiye genelinde iş gücüne katılma oranı %53,1 seviyesinde kaydedilirken, İzmir’de bu oran %54,4 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılı itibarıyla Türkiye genelinde iş gücüne katılma oranı %53,3’e yükselirken, İzmir’de ise %54,1’e gerilemiştir. %95 güven aralığı değerlendirildiğinde, 2022 yılında İzmir’de iş gücüne katılım oranının %53,2 ile %55,5 arasında olduğu, 2023 yılında ise %52,9 ile %55,2 arasında değiştiği görülmektedir (Tablo 16).

2.2.2 İŞKUR İş Gücü Piyasası Verileri (Açık İş Kayıtları, İşsiz İstatistikleri, İş Gücü Araştırmaları)

Tablo 17. Açık İşler ve İşe Yerleştirmeler

İş Durumu	Açık İşler	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Açık İş	Kamu		515	30.190
	Özel		143.648	2.646.816
	Toplam		144.163	2.677.006
İşe Yerleştirme	Kamu	Erkek	191	11.581
		Kadın	46	4.935
		Toplam	237	16.516
	Özel	Erkek	35.032	761.307
		Kadın	28.352	459.203
		Toplam	63.384	1.220.510
	Toplam	Erkek	35.223	772.888
		Kadın	28.398	464.138
		Toplam	63.621	1.237.026

İzmir’de toplam açık iş sayısı 144.163 olarak kaydedilmiş olup, bunun büyük çoğunluğu özel sektörde bulunmaktadır. Özel sektörde 143.648 açık iş pozisyonu varken, kamu sektöründe

bu sayı yalnızca 515 ile sınırlıdır. Bu durum, İzmir’de istihdamın büyük ölçüde özel sektör tarafından sağlandığını ortaya koymaktadır. İşe yerleştirme verileri incelendiğinde, İzmir’de toplam 63.621 kişi istihdama kazandırılmış olup, bunun büyük kısmı özel sektör aracılığıyla gerçekleşmiştir. Özel sektörde 63.384 kişi işe yerleştirilirken, kamu sektöründe İŞKUR tarafından işe yerleştirilen kişi sayısı yalnızca 237’dir. Özel sektörde işe yerleştirilen erkek sayısı 35.032 iken, kadın sayısı 28.352’dir (Tablo 17).

Tablo 18. Yaş Gruplarına ve İllere Göre Yerleştirmeler

Yaş	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
15- 24	Erkek	11.732	268.499
	Kadın	9.950	189.225
	Toplam	21.682	457.724
25 -29	Erkek	6.862	149.511
	Kadın	5.038	81.088
	Toplam	11.900	230.599
30- 34	Erkek	4.048	93.457
	Kadın	3.158	49.210
	Toplam	7.206	142.667
35-39	Erkek	3.320	74.114
	Kadın	2.856	47.472
	Toplam	6.176	121.586
40- 44	Erkek	3.228	69.395
	Kadın	3.083	45.752
	Toplam	6.311	115.147
45-49	Erkek	3.162	59.465
	Kadın	2.353	30.307
	Toplam	5.515	89.772
50-54	Erkek	1.851	36.786
	Kadın	1.197	14.149
	Toplam	3.048	50.935
55-59	Erkek	767	14.998
	Kadın	563	5.047
	Toplam	1.330	20.045
60-64	Erkek	194	5.174
	Kadın	165	1.435

Tablo 18. Yaş Gruplarına ve İllere Göre Yerleştirmeler

Yaş	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
	Toplam	359	6.609
65+	Erkek	59	1.489
	Kadın	35	453
	Toplam	94	1.942
Toplam	Erkek	35.223	772.888
	Kadın	28.398	464.138
	Toplam	63.621	1.237.026

İŞKUR verilerine göre, İzmir’de toplam 63.621 kişi işe yerleştirilmiş olup, bunların 35.223’ü erkek, 28.398’i ise kadındır. Yaş gruplarına göre incelendiğinde, en fazla işe yerleştirme 15-24 yaş aralığında gerçekleşmiş ve bu yaş grubunda toplam 21.682 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir (Tablo 18). Yaş ilerledikçe işe yerleştirme oranlarında kademeli bir azalma görülmektedir. 25-29 yaş grubunda 11.900 kişi, 30-34 yaş grubunda ise 7.206 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 50 yaş ve üzerindeki bireylerde ise işe yerleştirme oranlarının oldukça düşük olduğu dikkat çekmektedir. Bu fark, özellikle 45 yaş ve üzerindeki kadınlarda daha belirgindir.

Tablo 19. İşe Yerleştirmelerin Eğitim Durumlarına ve İllere Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Okuma Yazma Bilmeyenler	Erkek	13	667
	Kadın	9	174
	Toplam	22	841
Okuryazar Olanlar	Erkek	174	12.387
	Kadın	168	6.002
	Toplam	342	18.389
İlköğretim	Erkek	14.654	307.813
	Kadın	10.115	147.342
	Toplam	24.769	455.155
Ortaöğretim	Erkek	14.223	326.857
	Kadın	10.107	183.932
	Toplam	24.330	510.789
Ön lisans	Erkek	2.884	62.086
	Kadın	3.947	65.746
	Toplam	6.831	127.832

Tablo 19. İşe Yerleştirmelerin Eğitim Durumlarına ve İllere Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Lisans	Erkek	3.174	60.938
	Kadın	3.898	58.836
	Toplam	7.072	119.774
Yüksek Lisans	Erkek	100	2.046
	Kadın	148	2.016
	Toplam	248	4.062
Doktora	Erkek	1	94
	Kadın	6	90
	Toplam	7	184
Toplam	Erkek	35.223	772.888
	Kadın	28.398	464.138
	Toplam	63.621	1.237.026

İŞKUR verilerine göre, İzmir’de işe yerleştirme en çok ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarında yoğunlaşmıştır. İlköğretim mezunları 24.769 kişiyle en büyük İŞKUR tarafından işe yerleştirilen grubu oluştururken, ortaöğretim mezunları ise 24.330 kişiyle ikinci sırada yer almaktadır. Ön lisans ve lisans mezunlarının istihdamı görece daha düşük seviyede kalmış, yüksek lisans ve doktora mezunları ise oldukça sınırlı sayıda işe yerleştirilmiştir.

İzmir’de yüksek lisans mezunlarından sadece 248 kişi, doktora mezunlarından ise yalnızca 7 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. Bu veriler, eğitim seviyesi yükseldikçe İŞKUR aracılığıyla işe yerleşme oranının düştüğünü, yükseköğrenim mezunlarının daha çok doğrudan sektör bazlı iş arama kanallarını tercih ettiğini göstermektedir (Tablo 19).

Tablo 20. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

İller	İzmir	Türkiye
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	15.361	249.265
Hizmet ve Satış Elemanları	20.616	431.768
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	37.709	957.763
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	596	22.411
Profesyonel Meslek Mensupları	9.994	167.044
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	9.726	205.836
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	38	709
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	9.870	165.596
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	8.272	196.233
Yöneticiler	1.542	23.826
Toplam	113.724	2.420.451

2023 yılı itibarıyla İzmir ve Türkiye genelinde İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin meslek gruplarına göre dağılımı verilerine göre (Tablo 20), İzmir'de en fazla işsiz **"Nitelik Gerektirmeyen Meslekler"** kategorisinde yer almakta olup, bu grupta toplam 37.709 kişi iş aramaktadır. Bu durum, düşük vasıflı iş gücünün istihdam edilme konusunda daha fazla zorluk yaşadığını ve vasıfsız iş gücüne olan talebin sınırlı kaldığını göstermektedir. Hizmet ve satış elemanları (20.616 kişi) ile büro hizmetlerinde çalışan elemanlar (15.361 kişi) işsizler arasında en büyük ikinci ve üçüncü grupları oluşturmaktadır. Sanayi sektörüyle ilişkili olarak, **"Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar"** (8.272 kişi) ve **"Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar"** (9.726 kişi) da işsizliğin yoğun olarak görüldüğü alanlar arasındadır. Profesyonel meslek mensupları (9.994 kişi) ve teknisyen-teknikerler (9.870 kişi) gruplarında da işsizlik görülmektedir.

Tablo 21. Yaş Gruplarına Göre İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler

Yaş	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
15 - 24	Erkek	8.764	257.307
	Kadın	8.949	228.122
	Toplam	17.713	485.429
25 - 29	Erkek	9.624	245.394
	Kadın	11.392	251.120
	Toplam	21.016	496.514
30 - 34	Erkek	8.600	192.957
	Kadın	10.576	207.888
	Toplam	19.176	400.845
35-39	Erkek	7.649	163.319
	Kadın	9.950	186.245
	Toplam	17.599	349.564
40 - 44	Erkek	7.104	136.011
	Kadın	8.847	151.300
	Toplam	15.951	287.311
45-49	Erkek	4.968	92.109
	Kadın	6.282	101.076
	Toplam	11.250	193.185
50-54	Erkek	3.242	63.796
	Kadın	3.507	60.281
	Toplam	6.749	124.077
55-59	Erkek	1.446	29.772
	Kadın	1.502	25.258
	Toplam	2.948	55.030
60-64	Erkek	607	13.047
	Kadın	383	8.059
	Toplam	990	21.106
65+	Erkek	206	4.460
	Kadın	126	2.930
	Toplam	332	7.390

Tablo 21. Yaş Gruplarına Göre İŞKUR'a Kayıtlı İşsizler

Yaş	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Toplam/Total	Erkek	52.210	1.198.172
	Kadın	61.514	1.222.279
	Toplam	113.724	2.420.451

İzmir'de en fazla işsizlik 25-29 yaş aralığında görülmekte olup, bu yaş grubunda toplam 21.016 kişi işsiz olarak kaydedilmiştir. Bunu 30-34 yaş aralığındaki 19.176 kişi ve 15-24 yaş aralığındaki 17.713 kişi takip etmektedir (Tablo 21). Yaş ilerledikçe işsizlik oranlarında düşüş gözlemlenmektedir. 40 yaş ve üzerindeki gruplarda işsiz sayısı kademeli olarak azalırken, 60 yaş üstü bireylerde işsizlik oldukça düşük seviyelere gerilemiştir. Cinsiyet bazında incelendiğinde, İzmir'de kadın işsiz sayısının 61.514 kişi ile erkeklerin (52.210 kişi) üzerinde olduğu görülmektedir. Özellikle 25-39 yaş grubundaki kadınların işsizlik oranlarının erkeklere kıyasla daha yüksek olması, kadınların iş gücüne katılımında karşılaştıkları engellerin varlığını göstermektedir.

Tablo 22. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

İller	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Okuma-Yazma Bilmeyenler	Erkek	303	7.971
	Kadın	401	15.619
	Toplam	704	23.590
Okuryazar Olanlar	Erkek	687	23.732
	Kadın	875	33.297
	Toplam	1.562	57.029
İlköğretim	Erkek	20.805	465.555
	Kadın	18.594	388.427
	Toplam	39.399	853.982
Ortaöğretim	Erkek	18.948	470.158
	Kadın	20.429	406.134
	Toplam	39.377	876.292
Ön lisans	Erkek	4.378	104.149
	Kadın	9.420	191.638
	Toplam	13.798	295.787
Lisans	Erkek	6.656	120.459
	Kadın	11.184	178.882
	Toplam	17.840	299.341

Tablo 22. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımı

İller	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Yüksek Lisans	Erkek	418	5.825
	Kadın	584	7.957
	Toplam	1.002	13.782
Doktora	Erkek	15	323
	Kadın	27	325
	Toplam	42	648
Toplam	Erkek	52.210	1.198.172
	Kadın	61.514	1.222.279
	Toplam	113.724	2.420.451

İŞKUR verilerine göre, İzmir'de işsizlerin büyük bir kısmı ilköğretim ve ortaöğretim mezunlarından oluşmaktadır. İlköğretim mezunları 39.399 kişi ile en büyük işsiz grubu olurken, ortaöğretim mezunları 39.377 kişi ile ikinci sırada yer almaktadır. Bu durum, düşük ve orta eğitim seviyesine sahip bireylerin iş gücü piyasasında daha fazla zorluk yaşadığını ortaya koymaktadır. Ön lisans ve lisans mezunları toplamda 31.638 kişi ile işsizler arasında önemli bir paya sahip olup, özellikle kadınlar arasında yükseköğrenim mezunlarının İŞKUR'a kayıtlı işsizlik oranlarının erkeklere kıyasla daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir (Tablo 22).

Tablo 23. Engelli, Eski Hükümlü ve Terörle Mücadelede Yaralananlara İlişkin İşe Yerleştirmeler

Dezavantajlı Gruplar	İşe Yerleştirme	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Engelliler	Kamu	Erkek	15	451
		Kadın	3	104
		Toplam	18	555
	Özel	Erkek	1.074	27.501
		Kadın	354	7.121
		Toplam	1.428	34.622
	Toplam	Erkek	1.089	27.952
		Kadın	357	7.225
		Toplam	1.446	35.177
Eski Hükümlü / Terörle Mücadelede Yaralanan	Kamu	Erkek	2	165
		Kadın	0	3
		Toplam	2	168

İzmir’de toplam 1.446 engelli birey işe yerleştirilmiş olup, bu yerleştirmelerin büyük çoğunluğu özel sektörde gerçekleşmiştir. Kamu sektöründe ise yalnızca 18 engelli bireyin İŞKUR tarafından işe yerleştirildiği görülmektedir. Bu durum, özel sektörün engelli istihdamında daha fazla rol oynadığını ve kamu sektöründe engelli istihdamına yönelik daha fazla teşvik ve kota uygulamalarına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Eski hükümlülerin ve terörle mücadelede yaralanan bireylerin istihdamı oldukça sınırlıdır. Türkiye genelinde toplam 168 kişi bu kapsamda işe yerleştirilirken, İzmir’de sadece 2 kişi kamu sektöründe İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir.

Tablo 24. Engellilere İlişkin Sayısal Veriler

Engellilere İlişkin Durum	İşe Yerleştirme	İzmir	Türkiye
Engelli İstihdam Etmek Zorunda Olan İşyeri Sayısı	Kamu	43	1.433
	Özel	1.078	21.501
	Toplam	1.121	22.934
Halen Çalışan Engelli Sayısı	Kamu	964	22.449
	Özel	6.751	121.729
	Toplam	7.715	144.178
Açık Kontenjan Sayısı	Kamu	79	3.532
	Özel	1.210	21.370
	Toplam	1.289	24.902
Kontenjan Fazlası Olarak Çalışan Engelli Sayısı	Kamu	122	3.453
	Özel	624	10.407
	Toplam	746	13.860

İzmir’de engelli istihdam etmek zorunda olan toplam 1.121 işyeri bulunmakta olup, bunların büyük kısmı özel sektöre aittir. Mevcut çalışan engelli sayısı ise 7.715 kişi olup, bunların yalnızca 964’ü kamu sektöründe istihdam edilmektedir. İzmir’de toplam 1.289 açık kontenjan bulunmakta olup, engelli bireylerin iş gücüne katılımının artırılması için daha fazla teşvik ve destek mekanizmalarına ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Türkiye genelinde de benzer bir durum söz konusu olup, toplam 24.902 kontenjanın doldurulmadığı dikkat çekmektedir. Öte yandan, bazı işyerlerinde yasal zorunlulukların ötesinde engelli istihdamına destek verildiği ve İzmir’de 746 engelli bireyin kontenjan fazlası olarak çalıştırıldığı görülmektedir (Tablo 24).

Tablo 25. İŞKUR Tarafından Kadınlara Yönelik Sunulan Hizmetler

İstihdam Hareketleri	Hizmetler	İzmir	Türkiye
İşe Yerleştirme	Kamu	46	4.935
	Özel	28.352	459.203
	Toplam	28.398	464.138
Akif İş Gücü Piyasası Politikaları	Mesleki Eğitim	13	607
	İşbaşı Eğitim	1.173	26.761
	Toplam	1.186	27.368
Bireysel Görüşme	Görüşme Sayısı	67.225	1.132.034

2023 yılı itibarıyla İzmir’de toplam 28.398 kadın İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilmiş olup, bunların tamamı özel sektörde istihdam edilmiştir. Türkiye genelinde ise 464.138 kadın işe yerleştirilmiş olup, kamu sektöründe istihdam edilen kadın sayısı oldukça sınırlı kalmıştır. Kadınlara yönelik aktif iş gücü piyasası politikaları kapsamında İzmir’de 1.186 kadın mesleki eğitim ve işbaşı eğitim programlarından faydalanmıştır. Türkiye genelinde ise bu programlardan toplam 27.368 kadın yararlanmıştır. Ayrıca, bireysel danışmanlık hizmetlerinden faydalanan kadın sayısı İzmir’de 67.225 kişi olarak kaydedilmiştir (Tablo 25).

Tablo 26. İŞKUR’un Sosyal Yardım Alanlara Yönelik Sunulan Hizmetler

İstihdam Hareketleri	Cinsiyet / Eğitim	İzmir	Türkiye
İşe Yerleştirme	Erkek	270	10.923
	Kadın	266	5.902
	Toplam	536	16.825
Akif İş Gücü Piyasası Programları	Mesleki Eğitim	2	181
	İşbaşı Eğitim	35	2.156
	Toplam	37	2.337

İzmir’de toplam 536 kişi İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilmiş olup, bunların 270’i erkek, 266’sı ise kadındır. Türkiye genelinde ise sosyal yardım alan 16.825 kişi istihdama kazandırılmıştır. İzmir’de sosyal yardım alan bireylerin iş gücüne katılım oranlarının düşük olduğu ve kadınların istihdama katılımının erkeklere kıyasla daha sınırlı kaldığı görülmektedir. Sosyal yardım alan bireylerin iş gücüne entegrasyonunu desteklemek amacıyla uygulanan aktif iş gücü piyasası programlarına katılım ise oldukça düşük seviyededir. İzmir’de sadece 37 kişi bu programlardan faydalanmış olup, bunların 2’si mesleki eğitim, 35’i ise işbaşı eğitim programlarına katılmıştır (Tablo 26).

Tablo 27. İller Bazında İşsizlik Sigortası Faaliyetleri

Faaliyetler	Ödenek Durumu	İzmir	Türkiye
İşsizlik Ödeneği Başvurusu		94.267	1.614.184
İşsizlik Ödeneği Hakeden Sayısı	İşsizlik Ödeneği Kesilen	15.981	247.973
	İşsizlik Ödeneği Biten	12.452	184.034
	Ödemesi Devam Eden	18.712	302.839

2023 yılı itibarıyla İzmir’de toplam 94.267 kişi işsizlik ödeneği başvurusunda bulunmuş olup, Türkiye genelinde bu sayı 1.614.184 olarak kaydedilmiştir. Ancak işsizlik ödeneği almaya hak kazanan kişi sayısı İzmir’de 15.981, Türkiye genelinde ise 247.973 olarak gerçekleşmiştir. İşsizlik ödeneği süreci incelendiğinde, İzmir’de 18.712 kişinin ödemesi devam ederken, 12.452 kişinin ödeneği sona ermiştir. Türkiye genelinde ise bu rakamlar sırasıyla 302.839 ve 184.034’tür (Tablo 27).

Tablo 28. İller Bazında Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Hakedenler

Yaş Aralıkları	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
15-24	Erkek	1.707	32.249
	Kadın	1.273	22.647
	Toplam	2.980	54.896
25-29	Erkek	4.750	79.901
	Kadın	4.210	62.404
	Toplam	8.960	142.305
30-34	Erkek	5.514	91.156
	Kadın	4.338	56.978
	Toplam	9.852	148.134
35-39	Erkek	5.379	89.522
	Kadın	3.941	50.113
	Toplam	9.320	139.635
40-44	Erkek	4.590	78.183
	Kadın	3.457	47.259
	Toplam	8.047	125.442

Tablo 28. İller Bazında Yaş Gruplarına Göre İşsizlik Ödeneği Hakedenler

Yaş Aralıkları	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
45-49	Erkek	2.135	37.126
	Kadın	2.265	32.460
	Toplam	4.400	69.586
50-54	Erkek	958	17.185
	Kadın	1.384	18.480
	Toplam	2.342	35.665
55-59	Erkek	379	7.371
	Kadın	589	7.937
	Toplam	968	15.308
60-64	Erkek	99	1.489
	Kadın	121	1.617
	Toplam	220	3.106
65+	Erkek	23	370
	Kadın	33	399
	Toplam	56	769
Toplam	Erkek	25.534	434.552
	Kadın	21.611	300.294
	Toplam	47.145	734.846

2023 yılı itibarıyla İzmir’de toplam 47.145 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmış olup, Türkiye genelinde bu sayı 734.846 olarak kaydedilmiştir. Yaş gruplarına göre incelendiğinde, en fazla işsizlik ödeneği alan kesimin 25-34 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu yaş grubunda İzmir’de toplam 18.812 kişi işsizlik ödeneği almıştır. Yaş ilerledikçe işsizlik ödeneği hak eden bireylerin sayısında belirgin bir düşüş gözlemlenmektedir. 50 yaş ve üzerindeki bireylerde işsizlik ödeneği alan kişi sayısı oldukça azalırken, 65 yaş ve üzeri grupta yalnızca 56 kişi işsizlik ödeneği alabilmiştir. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, erkeklerin işsizlik ödeneğinden yararlanma oranlarının kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. İzmir’de işsizlik ödeneği hak edenlerin %54’ünü erkekler, %46’sını ise kadınlar oluşturmaktadır (Tablo 28).

Tablo 29. İller Bazında Öğrenim Durumlarına Göre İşsizlik Ödeneği Hak Edenler

Öğrenim Durumu	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Okuryazar Olmayan	Erkek	178	3.390
	Kadın	222	3.476
	Toplam	400	6.866
Okuryazar	Erkek	371	9.005
	Kadın	420	7.417
	Toplam	791	16.422
İlköğretim	Erkek	10.178	183.297
	Kadın	6.552	99.356
	Toplam	16.730	282.653
Ortaöğretim	Erkek	8.888	147.556
	Kadın	6.128	83.452
	Toplam	15.016	231.008
Ön Lisans	Erkek	2.078	33.978
	Kadın	3.181	43.329
	Toplam	5.259	77.307
Lisans	Erkek	3.576	53.554
	Kadın	4.782	59.102
	Toplam	8.358	112.656
Yüksek Lisans	Erkek	260	3.629
	Kadın	313	4.043
	Toplam	573	7.672
Doktora	Erkek	5	143
	Kadın	13	119
	Toplam	18	262
Toplam	Erkek	25.534	434.552
	Kadın	21.611	300.294
	Toplam	47.145	734.846

2023 yılında İzmir’de işsizlik ödeneği hak eden bireylerin büyük çoğunluğunu ilköğretim ve ortaöğretim mezunları oluşturmaktadır. İzmir’de işsizlik ödeneği almaya hak kazanan toplam 47.145 kişinin 16.730’u ilköğretim, 15.016’sı ise ortaöğretim mezunudur. Türkiye genelinde de benzer bir eğilim gözlemlenmekte olup, işsizlik sigortasından en fazla düşük ve orta eğitim seviyesine sahip bireyler faydalanmaktadır. Eğitim seviyesi yükseldikçe işsizlik

ödeneği hak eden bireylerin sayısının azaldığı görülmektedir. İzmir’de ön lisans mezunlarının sayısı 5.259, lisans mezunlarının sayısı ise 8.358 olarak kaydedilmiştir. Yüksek lisans ve doktora seviyesinde işsizlik ödeneği alan kişi sayısı oldukça düşük olup, İzmir’de sadece 573 yüksek lisans ve 18 doktora mezunu bu destekten yararlanmıştır (Tablo 29).

Tablo 30. İl Bazında Eğitim ve Program Türlerine Göre Aktif İş Gücü Piyasası Programları

Öğrenim Durumları	Engelli Kursu			MEK			İşbaşı Eğitim Programı (İEP)				Genel Toplam	
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Türkiye	84	50	134	963	557	1.520	22.056	26.761	48.817	23.103	27.368	50.471
Okuryazar Olmayan	3	0	3	0	0	0	33	17	50	36	17	53
Okuryazar	1	6	7	1	6	7	636	796	1.432	638	808	1.446
İlköğretim	26	13	39	120	114	234	6.237	8.943	15.180	6.383	9.070	15.453
Ortaöğretim	49	27	76	171	149	320	10.526	10.356	20.882	10.746	10.532	21.278
Ön lisans	3	2	5	322	106	428	2.419	3.908	6.327	2.744	4.016	6.760
Lisans	2	2	4	337	176	513	2.161	2.683	4.844	2.500	2.861	5.361
Yüksek Lisans	0	0	0	12	6	18	43	58	101	55	64	119
Doktora	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1
İzmir	19	13	32	0	0	0	441	1.173	1.614	460	1.186	1.646
Okuryazar Olmayan	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1
Okuryazar	1	0	1	0	0	0	1	11	12	2	11	13
İlköğretim	6	3	9	0	0	0	126	255	381	132	258	390
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	12	10	22	0	0	0	197	514	711	209	524	733
Önlisans	0	0	0	0	0	0	35	221	256	35	221	256
Lisans	0	0	0	0	0	0	77	168	245	77	168	245
Yüksek Lisans	0	0	0	0	0	0	4	4	8	4	4	8
Doktora	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

İzmir ve Türkiye genelinde aktif iş gücü piyasası programlarına katılımı verilerine göre (Tablo 31), İzmir’de bu programlardan yararlanan kişi sayısı toplamda 1.646 olarak kaydedilmiştir. Türkiye genelinde ise bu sayı 50.471 olarak hesaplanmıştır. Engelli kurslarına katılım açısından İzmir’de 32 kişi programlara katılmış olup, Türkiye genelinde bu sayı 134’tür. İşbaşı eğitim programlarına (İEP) katılım İzmir’de 1.614 kişi ile sınırlı kalmış, katılımcıların büyük çoğunluğu ortaöğretim (711 kişi) ve ilköğretim (381 kişi) mezunlarından oluşmuştur. Lisans ve ön lisans mezunlarının katılımı ise daha düşük seviyededir.

Tablo 31. İŞKUR İş Danışmanlığı, Meslek Danışmanlığı, İşyeri Ziyareti, Okul Ziyareti, Grup Görüşme Mevcudu Ve İş Kulübü Faaliyetleri

Görüşme ve Katılımcı Sayıları	Faaliyetler	İzmir	Türkiye
Bireysel Görüşme Sayısı	İş Danışmanlığı	142.079	2.721.841
	Meslek Danışmanlığı	2.970	44.143
	İşyeri Ziyareti	37.035	695.536
	Okul Ziyareti	1.359	9.185
	Grup Görüşme Mevcudu	77.413	897.525
İş Kulübü Katılımcı Sayısı	Erkek	610	18.708
	Kadın	944	32.917
	Toplam	1.554	51.625

2023 yılı itibarıyla İzmir’de bireysel iş danışmanlığı hizmetlerinden 142.079 kişi faydalanmış olup, bu sayı Türkiye genelinde 2.721.841 olarak kaydedilmiştir. Meslek danışmanlığı hizmetlerine katılım ise İzmir’de 2.970 kişi ile sınırlı kalmıştır. İşverenlerle doğrudan temas sağlamak amacıyla gerçekleştirilen işyeri ziyaretleri sayısı 37.035 olup, okul ziyaretleri ise 1.359 olarak gerçekleşmiştir. İş kulübü faaliyetlerine katılım açısından İzmir’de toplam 1.554 kişi yer almış olup, bunların 944’ü kadın, 610’u ise erkektir (Tablo 32).

Tablo 32. Engelli, Genç, Kadın ve Yüksek Öğrenim Durumuna Göre Bireysel Görüşme

Bireysel Görüşme	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Toplam Görüşme Sayısı	Erkek	77.824	1.633.950
	Kadın	67.225	1.132.034
	Toplam	145.049	2.765.984
Genç (15-24)	Erkek	14.829	394.701
	Kadın	12.480	272.298
	Toplam	27.309	666.999
Engelli	Erkek	8.292	213.143
	Kadın	3.257	55.286
	Toplam	11.549	268.429
Yüksek Öğrenim	Erkek	12.532	216.101
	Kadın	17.179	241.861
	Toplam	29.711	457.962

2023 yılı itibarıyla İzmir’de toplam 145.049 bireysel görüşme gerçekleştirilmiş olup, bunların 77.824’ü erkeklerle, 67.225’i ise kadınlarla yapılmıştır. Genç iş arayanlar (15-24 yaş) için yapılan bireysel görüşmelerin toplamı 27.309 olup, bu grubun istihdam sürecinde yoğun danışmanlık desteği aldığı görülmektedir. Engelli bireylerle gerçekleştirilen bireysel görüşmelerin toplamı 11.549 olarak kaydedilmiş, erkek engelli bireylerin bu hizmetlerden kadınlara kıyasla daha fazla yararlandığı dikkat çekmiştir. Yükseköğrenim mezunları için gerçekleştirilen bireysel görüşmeler ise 29.711 kişi ile sınırlı kalmıştır (Tablo 33).

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

Tablo 33. Öğrenim Düzeylerine Göre Bireysel Görüşmeler

Öğrenim Düzeyi	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Okuryazar Olmayan	Erkek	158	3,933
	Kadın	231	7,125
	Toplam	389	11,058
Okuryazar	Erkek	450	19,061
	Kadın	652	23,745
	Toplam	1,102	42,806
İlköğretim	Erkek	35,461	756,975
	Kadın	26,031	465,798
	Toplam	61,492	1,222,773
Ortaöğretim	Erkek	29,223	637,880
	Kadın	23,132	393,505
	Toplam	52,355	1,031,385
Ön Lisans	Erkek	5,309	107,403
	Kadın	8,103	130,588
	Toplam	13,412	237,991
Lisans	Erkek	6,866	103,958
	Kadın	8,658	106,611
	Toplam	15,524	210,569
Yüksek Lisans	Erkek	343	4,507
	Kadın	402	4,495
	Toplam	745	9,002
Doktora	Erkek	14	233
	Kadın	16	167
	Toplam	30	400
Toplam	Erkek	77,824	1,633,950
	Kadın	67,225	1,132,034
	Toplam	145,049	2,765,984

İlköğretim ve ortaöğretim mezunları bireysel danışmanlık hizmetlerinden en fazla yararlanan gruplardır. İzmir’de toplam 145.049 bireysel görüşme gerçekleştirilmiş olup, bu görüşmelerin 61.492’si ilköğretim, 52.355’i ise ortaöğretim mezunlarıyla yapılmıştır. Ön lisans ve lisans mezunlarının bireysel danışmanlık hizmetlerine katılımı daha düşük seviyede kalırken, yüksek lisans ve doktora mezunları için bu oran oldukça sınırlıdır (Tablo 33).

Tablo 34. İŞKUR- İllere Göre Açık İş İlanları, İşe Yerleştirme ve Kayıtlı İşsizler

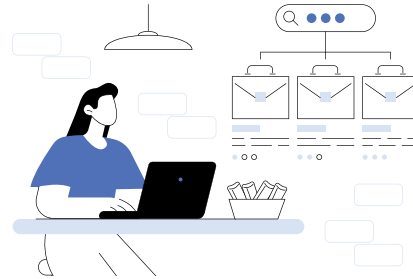
İstihdam Durumu	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Açık İş İlanları	Toplam	144.163	2.677.006
İşe Yerleştirme	Erkek	35.223	772.888
	Kadın	28.398	464.138
	Toplam	63.621	1.237.026
Kayıtlı İşsizler	Erkek	52.210	1.198.172
	Kadın	61.514	1.222.279
	Toplam	113.724	2.420.451

İzmir’de İŞKUR açık iş ilanlarının büyük kısmı özel sektörde yer almakta olup, işe yerleştirme oranları kayıtlı işsiz sayısına kıyasla düşük seviyede kalmaktadır. 2023 yılı itibarıyla İzmir’de toplam 144.163 açık iş ilanı bulunurken, Türkiye genelinde bu sayı 2.677.006 olarak kaydedilmiştir. İşe yerleştirme verilerine göre, İzmir’de toplam 63.621 kişi istihdama kazandırılmış olup, bunların 35.223’ü erkek, 28.398’i ise kadındır. Kayıtlı işsizler açısından bakıldığında, şehirde toplam 113.724 kişi işsiz olarak kaydedilmiştir.

2.2.3 TÜİK İç ve Uluslararası Göç İstatistikleri

Tablo 35. İllerin Aldığı Göç, Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2023

Göç	İzmir
Toplam Nüfus	4.479.525
Aldığı Göç	147.765
Verdiği Göç	125.643
Net Göç	22.122
Net Göç Hızı	%5

İzmir net göç alan bir şehir olup, göç hareketleri sonucunda nüfusu artış göstermiştir. 2023 yılı itibarıyla İzmir, toplam 147.765 kişi göç alırken, 125.643 kişi göç vermiştir. Bu doğrultuda net göç sayısı 22.122 olarak hesaplanmıştır. Net göç hızı %5 olarak belirlenmiş olup, bu oran İzmir'in göç alan cazip şehirlerden biri olduğunu göstermektedir (Tablo 35).

Tablo 36. Göç Etme Nedenine Göre İzmir'in Aldığı Göç, 2023

Göç Etme Nedeni	İzmir
Toplam	147.765
Tayin / İş Değişikliği	14.951
İşe Başlamak / İş Bulmak	14.855
Eğitim	22.061
Medeni Durum Değişikliği / Ailevi Nedenler	7.756
Daha İyi Konut ve Yaşam Koşulları	24.222
Hane / Aile Fertlerinden Birine Bağımlı Göç	21.759
Aile Yanına / Memlekete Geri Dönme	882
Sağlık / Bakım	949
Ev Alınması	3.552
Emeklilik	1.916
Doğal Afet / Acil Durum	19.301
Diğer	5.458
Bilinmeyen	10.103

İzmir'e göç edenlerin en büyük bölümünün daha iyi konut ve yaşam koşulları (%16,4), hane/aile fertlerinden birine bağımlı göç (%14,7) ve eğitim (%14,9) nedeniyle taşındığı görülmektedir. Özellikle İzmir'e göç eden 24.222 kişi daha iyi yaşam koşulları için şehri tercih etmiş olup, bu durum İzmir'in yaşam kalitesi açısından cazip bir şehir olduğunu göstermektedir. Eğitim amacıyla gelen 22.061 kişi, İzmir'in öğrenci nüfusu açısından önemli bir merkez olduğunu ortaya koymaktadır. İş bulma ve tayin nedeniyle göç edenlerin sayısı sırasıyla 14.855 ve 14.951 olarak belirlenmiştir. Bu rakamlar, İzmir'in ekonomik fırsatlar açısından göç çeken bir şehir olduğunu göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, İzmir'in göç alma nedenleri büyük ölçüde daha iyi yaşam koşulları, eğitim ve ailevi nedenlerden kaynaklanmaktadır (Tablo 36).

“Yaşam kalitesi, eğitim olanakları ve ekonomik fırsatlarıyla İzmir, Türkiye'nin en güçlü çekim merkezlerinden biri haline gelmiştir.”

Tablo 37. Göç Etme Nedenine Göre İzmir'in Verdiği Göç, 2023

Göç Etme Nedeni	İzmir
Toplam	125.643
Tayin / İş Değişikliği	13.585
İşe Başlamak / İş Bulmak	11.380
Eğitim	18.131
Medeni Durum Değişikliği / Ailevi Nedenler	7.027
Daha İyi Konut ve Yaşam Koşulları	24.839
Hane / Aile Fertlerinden Birine Bağımlı Göç	23.505
Aile Yanına / Memlekete Geri Dönme	5.022
Sağlık / Bakım	917
Ev Alınması	4.471
Emeklilik	2.229
Doğal Afet / Acil Durum	751
Diğer	3.447
Bilinmeyen	10.339

İzmir'den en fazla göçün daha iyi konut ve yaşam koşulları (%19,8), hane/aile fertlerinden birine bağımlı göç (%18,7) ve eğitim (%14,4) nedeniyle gerçekleştiği görülmektedir. 2023 yılında İzmir'den 125.643 kişi göç etmiş olup, en büyük göç nedeni 24.839 kişi ile daha iyi konut ve yaşam koşulları olmuştur. Bu durum, şehirden ayrılan nüfusun büyük ölçüde konut fiyatları, yaşam maliyeti gibi nedenlerle göç ettiğini göstermektedir. Eğitim nedeniyle ayrılan 18.131 kişi ise, özellikle genç nüfusun İzmir dışında eğitim fırsatlarını değerlendirdiğini göstermektedir. Tayin veya iş değişikliği nedeniyle göç edenlerin sayısı ise 13.585 olup, bu durum İzmir'in çalışan nüfus açısından hareketliliğinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Tablo 37).

İzmir'in net göç kazancı (+22.122) olduğu görülmektedir. Bu, şehre gelen göçün şehirden ayrılan göçten fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo 38. İllere ve Cinsiyete Göre İzmir'e Gelen ve İzmir'den Giden Göç, 2023

Nüfus / Göç	Cinsiyet	Türkiye	İzmir
Toplam Nüfus		85.372.377	4.479.525
Gelen Göç	Toplam	316.456	10.841
	Erkek	171.395	5.293
	Kadın	145.061	5.548
Giden Göç	Toplam	714.579	25.325
	Erkek	394.186	13.345
	Kadın	320.393	11.980
Net Göç		-398.123	-14.484

Bu veriler, İzmir ve Türkiye genelinde cinsiyete göre göç hareketlerini göstermektedir (Tablo 38). 2023 yılında İzmir'den ayrılanların sayısı (25.325), İzmir'e gelenlerin sayısından (10.841) belirgin şekilde fazladır. Net göç verisi -14.484 olarak hesaplanmış olup, bu durum İzmir'in 2023 yılında göç kaybettiğini göstermektedir. Cinsiyete göre dağılım incelendiğinde, göç eden kadın ve erkeklerin sayısı birbirine yakın olmakla birlikte, erkeklerin göç eğilimi daha yüksektir. Bu durum, İzmir'in hem toplamda hem de cinsiyet bazında göç veren bir il konumunda olduğunu göstermektedir.

Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, şehre gelenlerin 74.259'u erkek, 73.506'sı kadın iken, İzmir'den ayrılanların 63.939'u erkek, 61.704'ü kadındır. Bu durum, göç eden nüfusun cinsiyet bazında dengeli bir dağılım gösterdiğini ortaya koymaktadır.

2.3 Sosyal Güvenlik ve Çalışma Hayatı Verileri

2.3.1 SGK Verileri (Sigortalılık Türü ve Dağılımı, Sosyal Güvenlik Kapsamı)

Tablo 39. Sosyal Güvenlik Kapsamı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023

SGK Durumu	SGK Kapsamı	İzmir	Türkiye
Sosyal Güvenlik Kapsamı		4.465.839	34.250.646
Aktif Sigortalı	4/1-A	1.082.015	9.058.412
	4/1-B	177.752	1.341.932
	4/1-C	184.829	1.109.918
	Toplam	1.444.596	11.510.262
Gelir ve Aylık Alan	4/1-A	799.690	4.861.607
	4/1-B	156.353	871.024
	4/1-C	213.886	839.401
	Toplam	1.169.929	6.572.032
Bakmakla Yükümlü	4/1-A	738.615	6.615.826
	4/1-B	370.208	3.860.196
	4/1-C	444.019	2.480.636
	Toplam	1.552.842	12.956.658
Sosyal Güvenlik Kapsamı, 4/1-A		2.620.320	20.535.845
Sosyal Güvenlik Kapsamı, 4/1-B		704.313	6.073.152
Sosyal Güvenlik Kapsamı, 4/1-C		842.734	4.429.955
Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Tescil Edilenler		298.472	3.211.694

SGK verilerine göre, İzmir’de toplam 4.465.839 kişi sosyal güvenlik kapsamında olup, bu nüfusun önemli bir bölümü aktif sigortalı bireylerden oluşmaktadır. İzmir’de aktif sigortalı sayısı 1.444.596 olup, bu bireylerin 1.082.015’i özel sektör çalışanlarından (4/1-A), 177.752’si BAĞ-KUR (4/1-B) kapsamında ve 184.829’u kamu çalışanlarından (4/1-C) oluşmaktadır. Türkiye genelinde de benzer bir dağılım gözlemlenmektedir.

Gelir ve aylık alan bireyler açısından değerlendirildiğinde, İzmir’de toplam 1.169.929 kişi emekli maaşı veya sosyal yardım almaktadır. Bakmakla yükümlü bireyler kapsamında ise 1.552.842 kişinin sigortalılar üzerinden sağlık hizmetlerinden faydalandığı görülmektedir. Ayrıca, Genel Sağlık Sigortası (GSS) kapsamında tescil edilen kişi sayısı 298.472 olup, bu durum İzmir’de sosyal güvencesi olmayan bireylerin sağlık hizmetlerine erişiminde GSS sisteminin önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Tablo 39).

Tablo 40. Zorunlu Sigortalıların Cinsiyete Göre Dağılımı (4/1-A, 4/1-B, 4/1-C), 2023

SGK Durumu	SGK Kapsamı	Cinsiyet	İzmir	Türkiye
4/1-A Zorunlu Sigortalı		Erkek	610.383	5.260.477
		Kadın	377.719	2.864.073
		Toplam	988.102	8.124.550
4/1-B Zorunlu Sigortalı	Zorunlu (Tarım Hariç)	Erkek	106.181	900.069
		Kadın	39.961	265.494
		Toplam	146.142	1.165.563
	Muhtar	Erkek	412	3.335
		Kadın	68	222
		Toplam	480	3.557
	Tarım Zorunlu	Erkek	16.188	82.086
		Kadın	4.308	20.707
		Toplam	20.496	102.793
	4/1-B Zorunlu Sigortalı Toplam	Erkek	122.781	985.490
		Kadın	44.337	286.423
		Toplam	167.118	1.271.913
4/1-C Zorunlu Sigortalı		Erkek	107.525	632.128
		Kadın	77.268	477.592
		Toplam	184.793	1.109.720
Toplam Zorunlu Sigortalı Sayısı			1.340.013	10.506.183

SGK verilerine göre, İzmir’de toplam 1.340.013 kişi zorunlu sigortalı olarak çalışmaktadır. En büyük grup, özel sektör çalışanlarını kapsayan 4/1-A statüsündeki sigortalılardan oluşmakta olup, bu kapsamda 988.102 kişi kayıtlıdır. Özel sektörde erkek çalışan sayısı 610.383, kadın çalışan sayısı ise 377.719 olarak kaydedilmiştir. Bu durum, özel sektör istihdamında erkeklerin baskın olduğunu ve kadın istihdamının görece daha düşük kaldığını göstermektedir.

BAĞ-KUR (4/1-B) kapsamında İzmir’de toplam 167.118 kişi sigortalı olup, bu grubun büyük bir kısmını bağımsız çalışan erkekler (122.781 kişi) oluşturmaktadır. Kadın sigortalı sayısı ise 44.337 olup, bu veriler küçük işletme sahipleri ve bağımsız çalışanlar arasında erkeklerin daha yüksek oranda kayıtlı olduğunu göstermektedir. Tarım sektöründeki zorunlu sigortalı sayıları incelendiğinde, erkek çalışanların (16.188 kişi) kadın çalışanlara (4.308 kişi) kıyasla belirgin bir üstünlüğe sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, tarımsal faaliyetlerde kadınların daha fazla kayıt dışı çalıştığını düşündürmektedir.

Kamu sektöründe (4/1-C) İzmir’de toplam 184.793 kişi sigortalı olup, bunların 107.525’i erkek, 77.268’i ise kadındır. Kamu sektöründeki kadın istihdam oranı özel sektöre kıyasla daha dengeli olsa da erkeklerin sayısal olarak fazla olduğu dikkat çekmektedir (Tablo 40).

Tablo 41. 4/1-A Kapsamındaki İş Yerleri, Zorunlu Sigortalılar ile Prime Esas Ortalama Günlük Kazançların İl, Sektör ve Cinsiyete Göre Dağılımı, 2023

4/1-A Kapsamı	Çalışma Durumu	İzmir	Türkiye
İş Yeri	Daimi	138.638	1.992.551
	Geçici	10.051	186.572
	Kamu	2.155	46.660
	Özel	146.534	2.132.463
	Toplam	148.689	2.179.123
Zorunlu Sigortalı	Daimi	872.656	14.064.318
	Geçici	115.446	2.342.102
	Kamu	96.751	1.936.402
	Özel	891.351	14.470.018
	Erkek	610.383	10.871.438
	Kadın	377.719	5.534.982
	Toplam	988.102	16.406.420
Ortalama Günlük Kazanç (TL)	Daimi	801,4	820,17
	Geçici	740,85	644,8
	Kamu	1.087,50	1.028,11
	Özel	760,13	764,15
	Erkek	860,98	835,75
	Kadın	688,31	723,47
	Toplam	794,96	797,99

Bu sayılar 2023 yılı itibarıyla İzmir ve Türkiye genelinde iş yerleri, zorunlu sigortalılar ve prime esas ortalama günlük kazançların sektörel ve cinsiyet bazında dağılımını göstermektedir (Tablo 41). Verilere göre, İzmir’de toplam 148.689 iş yeri bulunmaktadır. Bu iş yerlerinin büyük bir kısmı özel sektöre ait olup, 146.534 işletme özel sektörde faaliyet göstermektedir. Kamu sektöründeki iş yeri sayısı ise 2.155 ile sınırlıdır.

Zorunlu sigortalı çalışanlar açısından değerlendirildiğinde, İzmir’de toplam 988.102 kişi 4/1-A kapsamında sigortalıdır. Bu çalışanların 872.656’sı daimi statüde, 115.446’sı ise geçici statüde istihdam edilmektedir. Cinsiyet dağılımına bakıldığında, sigortalı çalışanların 610.383’ü erkek, 377.719’u ise kadındır.

Bu veriler, İzmir’de iş gücü piyasasında erkek çalışanların sayıca daha fazla olduğunu ve kadın istihdamının özel sektörde görece düşük kaldığını göstermektedir.

Prime esas ortalama günlük kazançlar incelendiğinde, kamu sektöründe çalışan bireylerin günlük ortalama kazancı 1.087,50 TL ile özel sektörde çalışanların (760,13 TL) üzerinde yer almaktadır. Cinsiyet bazında ise erkek çalışanların ortalama günlük kazancı 860,98 TL iken, kadın çalışanların ortalama kazancı 688,31 TL’dir. Bu fark, iş gücü piyasasında cinsiyet bazlı ücret eşitsizliğinin sürdüğünü göstermektedir. Genel olarak, İzmir iş gücü piyasasında özel sektör ağırlıklı bir yapı bulunmakta, kamu sektörü ise iş yeri ve istihdam edilen kişi sayısı bakımından daha sınırlı kalmaktadır (Tablo 41).

Tablo 42. Genel SGK Verileri, 2023

Gösterge	2024.01	2024.02	2024.03	2024.04	2024.05	2024.06	2024.07	2024.08	2024.09	2024.10
Sigortalı, Aktif, Toplam (4a, 4b, 4c)	1435216	1435925	1436222	1429842	1446231	1445376	1428754	1422346	1475828	1462477
Sigortalı, Aktif, Toplam (4a)	1072420	1074367	1074462	1069071	1086450	1086654	1069639	1062945	1111690	1098506
Sigortalı, Aktif, Toplam (4b)	177199	175675	176344	175821	175847	174667	175088	175487	176484	178243
Sigortalı, Aktif, Toplam (4b) (Tarım Hariç)	156894	155582	156402	155783	155811	155610	155632	156127	157040	18838
Sigortalı, Aktif, Toplam (4b) (Tarım)	20305	20123	19942	19738	19736	19479	19456	19360	19444	19405
Sigortalı, Aktif, Toplam (4c)	185597	185883	185416	185250	184234	184055	184027	183914	187654	188728
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4a)	981860	983595	984749	980224	998459	996597	1011435	1009126	1012958	998571
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4b)	166574	165057	165838	165076	165043	164233	164703	165052	166022	167790
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4b) (Tarım ve Muhtar Hariç)	145791	144463	145421	144748	144730	144178	144688	145148	146049	147834
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4b) (Tarım)	20305	20123	19942	19738	19736	19479	19456	19360	19444	19405
Sigortalı, Aktif, Zorunlu Sigortalı (4c)	185560	15845	185377	185210	184197	184019	183991	183877	187617	188690
Sigortalı, Aktif, Tarım Sigortalısı (2925 S.K.) (4a)	1019	1022	987	980	970	961	932	940	932	946
Sigortalı, Aktif, Çırak (4a)	27987	28117	27687	26669	27130	26195	14005	14735	30708	29701

Tablo 42. Genel SGK Verileri, 2023

Gösterge	2024.01	2024.02	2024.03	2024.04	2024.05	2024.06	2024.07	2024.08	2024.09	2024.10
Sigortalı, Aktif, Stajyer ve Kursiyerler (4a)	53887	54058	53520	53531	52114	55204	35511	305856	59476	8480
Sigortalı, Aktif, Muhtar (4b)	478	471	475	590	577	576	359	544	529	535
Sigortalı, Aktif, Diğer Sigortalılar (4a)	7653	7570	7545	7664	7773	7694	7741	7875	7614	7804
Sigortalı, Aktif, Diğer Sigortalılar (4c)	37	38	39	40	37	36	36	3	37	38
Sigortalı, Aktif, İsteğe Bağlı Sigortalı (4b)	10625	10618	10506	10445	10504	10434	10385	10435	10462	10453
Sigortalı, Aktif, İsteğe Bağlı Sigortalı (4b) (Tarım Hariç)	10625	10618	10506	10445	10504	10434	10385	10435	10462	10453
Sigortalı, Aktif, İsteğe Bağlı Sigortalı (4b) (Tarım)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Yukarıdaki değerler, 2024 yılı boyunca İzmir'de SGK kapsamındaki sigortalı çalışanların dağılımını gösteren veriler, ilin istihdam yapısında dönemsel değişimlerin yaşandığını ortaya koymaktadır (Tablo 42). Yılın başında 1.435.216 olan toplam sigortalı çalışan sayısı, yıl içinde dalgalanarak en düşük seviyesine ağustos ayında 1.422.346 ile ulaşmış, Eylül ayında ise tekrar 1.475.828 seviyesine yükselmiştir. Bu değişimler, mevsimsel istihdam hareketlilikleri, ekonomik dalgalanmalar ve sektörel istihdam politikalarından etkilenmiş olabilir.

İzmir'de sigortalı çalışanların büyük çoğunluğu özel sektör çalışanlarını kapsayan 4/1-A statüsünde olup, yıl boyunca bu gruptaki çalışan sayısı 1.062.945 ile 1.111.690 arasında değişmiştir. BAĞ-KUR (4/1-B) kapsamındaki sigortalılar nispeten istikrarlı bir seyir izleyerek 174.667 ile 178.243 arasında dalgalanmış, kamu çalışanlarını kapsayan 4/1-C statüsünde ise yıl içinde belirgin bir değişim gözlemlenmemiştir.

2.3.2 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma İzinleri ve İstatistikleri

Tablo 43. İllere ve Cinsiyete Göre Yabancılarla Verilen Çalışma İzni Sayısı, 2023

Cinsiyet	İzmir	Türkiye
Kadın	2.966	33.449
Erkek	4.586	107.031
Toplam	7.552	140.480

2023 yılında İzmir’de toplam 7.552 yabancıya çalışma izni verilmiş olup, bu sayı Türkiye genelindeki 140.480 çalışma izniyle kıyaslandığında orta sıralarda yer almaktadır. Cinsiyet bazında değerlendirildiğinde, İzmir’de yabancı erkeklere verilen çalışma izni 4.586 kişi ile büyük çoğunluğu oluştururken, kadın çalışanlara verilen izin sayısı 2.966 olarak kaydedilmiştir. Türkiye genelinde de benzer bir eğilim gözlemlenmekte olup, yabancı erkek çalışanlar 107.031 kişi ile toplam izinlerin büyük kısmını oluştururken, kadın çalışanların sayısı 33.449’da kalmıştır (Tablo 43).

2.4 Göç İdaresi Başkanlığı Verileri

Türkiye’deki göç hareketleri, ikamet izniyle yaşayan yabancılar ve GKSS’ler açısından farklı dinamikler sergilemektedir. 27 Şubat 2025 itibarıyla Türkiye genelinde 1.072.713 yabancı, ikamet izni ile ülkede yaşamını sürdürmektedir. İller bazında dağılım incelendiğinde, İzmir 27.913 yabancı nüfus ile altıncı sırada yer almaktadır (Tablo 44).

Tablo 44. İkamet izni ile Ülkemizde Bulunan Yabancıların İllere Göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla

İl Sıra	İl	Toplam Yabancı Sayısı	İl Sıra	İl	Toplam Yabancı Sayısı
1	İstanbul	532.352	42	Kahramanmaraş	1.675
2	Antalya	105.377	43	Şanlıurfa	1.671
3	Ankara	69.667	44	Kırşehir	1.621
4	Bursa	48.169	45	Yozgat	1.589
5	Mersin	44.401	46	Bartın	1.582
6	İzmir	27.913	47	Kastamonu	1.536
7	Muğla	19.886	48	Burdur	1.521
8	Yalova	17.016	49	Çankırı	1.397
9	Sakarya	15.577	50	Ordu	1.369
10	Kocaeli	13.878	51	Gümüşhane	1.320
11	Gaziantep	9.816	52	Nevşehir	1.310
12	Aydın	9.635	53	Elazığ	1.279
13	Konya	9.481	54	Diyarbakır	1.229
14	Samsun	8.705	55	Van	1.187
15	Karabük	7.886	56	Malatya	1.152

Tablo 44. İkamet İzni ile Ülkemizde Bulunan Yabancıların İllere Göre Dağılımı 27.02.2025 Tarihi İtibarıyla

İl Sıra	İl	Toplam Yabancı Sayısı	İl Sıra	İl	Toplam Yabancı Sayısı
16	Eskişehir	7.451	57	Rize	967
17	Tekirdağ	6.834	58	Niğde	959
18	Edirne	6.670	59	Mardin	957
19	Kayseri	6.257	60	Erzincan	788
20	Trabzon	6.046	61	Kars	721
21	Balıkesir	5.884	62	Karaman	708
22	Kütahya	5.312	63	Osmaniye	692
23	Adana	4.914	64	Kilis	673
24	Bolu	4.729	65	Kırıkkale	666
25	Denizli	3.999	66	Iğdır	597
26	Kırklareli	3.661	67	Şırnak	591
27	Çanakkale	3.623	68	Amasya	557
28	Tokat	2.984	69	Hakkari	555
29	Manisa	2.864	70	Adıyaman	485
30	Afyonkarahisar	2.803	71	Batman	458
31	Hatay	2.802	72	Bitlis	458
32	Isparta	2.764	73	Ağrı	450
33	Sivas	2.616	74	Bayburt	441
34	Düzce	2.163	75	Artvin	358
35	Aksaray	2.109	76	Sinop	342
36	Uşak	2.093	77	Siirt	335
37	Çorum	2.020	78	Bingöl	316
38	Erzurum	1.984	79	Ardahan	254
39	Giresun	1.919	80	Muş	117
40	Bilecik	1.843	81	Tunceli	54
41	Zonguldak	1.816			

Yukarıdaki değerler 27 Şubat 2025 itibarıyla Türkiye'de ikamet izni ile bulunan yabancı nüfusun illere göre dağılımını göstermektedir (Tablo 44).

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

Tablo 45. Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere göre Dağılımı

İl Sıra	İller	GKSS	İl Nüfusu	İlde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı	GKSS Oranı
1	İstanbul	491.026	15.701.602	16.192.628	3,90%
2	Gaziantep	394.900	2.193.683	2.588.263	15,26%
3	Şanlıurfa	242.021	2.237.785	2.479.766	9,76%
4	Adana	207.333	2.200.484	2.487.817	8,33%
5	Hatay	204.067	1.562.185	1.766.252	11,55%
6	Mersin	178.783	1.954.279	2.133.062	8,81%
7	Bursa	162.928	3.238.618	3.401.546	4,79%
8	Konya	115.360	2.330.028	2.445.384	4,97%
9	İzmir	112.503	4.493.242	4.605.745	2,44%
10	Kahramanmaraş	80.123	1.134.105	1.214.228	6,60%
11	Kayseri	75.212	1.452.458	1.527.670	4,92%
12	Kilis	61.306	156.738	218.045	28,12%
13	Kocaeli	49.058	2.130.006	2.179.064	2,25%
14	Mardin	45.530	1.145.911	1.191.441	4,00%
15	Osmaniye	35.603	361.062	596.668	5,97%
16	Malatya	26.508	750.491	776.995	3,41%
17	Ankara	22.147	5.864.049	5.946.196	1,38%
18	Diyarbakır	21.477	1.833.684	1.885.161	1,16%
19	Adıyaman	20.083	611.037	631.120	3,18%
20	Sakarya	14.370	1.110.735	1.125.105	1,28%
21	Manisa	12.660	1.475.353	1.488.013	0,85%
22	Denizli	12.617	1.061.371	1.073.988	1,19%
23	Batman	11.991	654.528	665.719	1,83%
24	Tekirdağ	11.086	1.167.162	1.198.208	0,90%
25	Elazığ	10.331	601.981	612.272	1,68%
26	Muğla	9.948	1.083.867	1.092.815	0,91%
27	Afyonkarahisar	8.798	750.393	758.991	1,16%
28	Aydın	7.971	1.165.943	1.173.914	0,68%
29	Samsun	7.787	1.382.376	1.390.563	0,56%
30	Burdur	7.780	775.826	783.606	2,70%
31	Eskişehir	6.723	921.630	928.353	0,72%

Tablo 45. Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere göre Dağılımı

İl Sıra	İller	GKSS	İl Nüfusu	İlde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı	GKSS Oranı
32	Antalya	6.710	2.722.108	2.728.853	0,25%
33	Isparta	6.098	446.409	453.402	1,54%
34	Niğde	4.788	372.708	377.496	1,27%
35	Yozgat	4.613	413.161	417.774	1,10%
36	Balıkesir	3.975	1.276.096	1.280.071	0,31%
37	Kütahya	3.940	571.078	572.072	0,70%
38	Trabzon	3.444	822.270	825.714	0,42%
39	Çorum	3.330	521.335	524.665	0,63%
40	Yalova	3.268	307.882	311.150	1,05%
41	Çanakkale	3.263	568.966	572.229	0,57%
42	Siirt	3.139	336.453	339.592	0,92%
43	Bolu	3.134	326.408	329.743	1,01%
44	Uşak	2.868	375.310	378.178	0,76%
45	Aksaray	2.847	439.474	442.321	0,64%
46	Sivas	2.768	637.007	639.775	0,43%
47	Nevşehir	1.971	317.952	319.923	0,36%
48	Şirnak	1.922	570.826	572.748	0,38%
49	Bingöl	1.711	283.278	284.447	0,41%
50	Kırıkkale	1.618	283.053	284.671	0,57%
51	Muş	1.351	392.301	393.652	0,34%
52	Tokat	1.341	612.674	613.998	0,22%
53	Kırşehir	1.308	244.546	245.850	0,53%
54	Van	1.287	1.118.087	1.119.374	0,11%
55	Düzce	1.231	412.344	413.585	0,30%
56	Amasya	1.117	342.378	343.495	0,33%
57	Karabük	1.087	250.478	251.565	0,43%
58	Kastamonu	1.080	381.991	383.071	0,28%
59	Bitlis	1.042	359.808	360.850	0,29%
60	Bilecik	908	228.495	229.403	0,40%
61	Karaman	798	262.791	263.509	0,30%
62	Erzurum	775	745.005	745.780	0,10%
63	Kırklareli	638	379.081	379.669	0,17%
64	Çankırı	535	199.981	200.516	0,27%

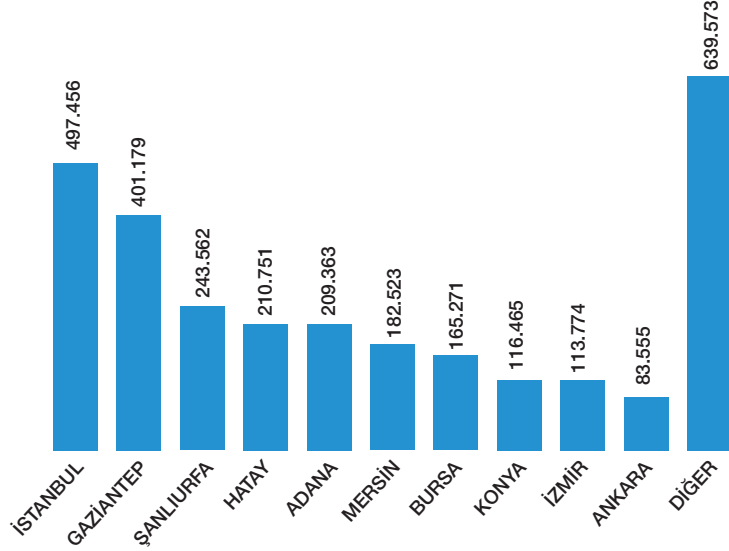
Tablo 45. Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin İllere göre Dağılımı

İl Sıra	İller	GKSS	İl Nüfusu	İlde Yaşayan Toplam Kişi Sayısı	GKSS Oranı
65	Edirne	476	421.247	421.723	0,11%
66	Zonguldak	385	586.802	587.387	0,10%
67	Ordu	377	770.711	771.088	0,05%
68	Giresun	317	455.622	456.238	0,07%
69	Bartın	244	206.715	206.959	0,12%
70	Sinop	201	226.957	227.158	0,05%
71	Kars	159	272.300	272.459	0,06%
72	Rize	131	346.797	348.108	0,30%
73	Ardahan	99	91.354	91.453	0,11%
74	Gümüşhane	96	142.617	142.713	0,07%
75	Bayburt	81	83.676	83.707	0,10%
76	Iğdır	78	206.857	206.935	0,04%
77	Artvin	65	169.200	169.345	0,08%
78	Tunceli	42	86.612	86.654	0,05%
79	Ağrı	23	499.801	500.624	0,16%
80	Erzincan	12	241.238	241.351	0,01%
81	Hakkari	7	282.191	282.198	0,00%

Bu veriler 30 Ocak 2025 tarihi itibarıyla Türkiye'de geçici koruma altında bulunan Suriyelilerin illere göre dağılımını göstermektedir (Tablo 45). İzmir'de 113.774 Suriyeli geçici koruma kapsamında bulunmakta olup, bu sayı Türkiye genelindeki toplam 2.820.362 Suriyeli nüfusun yaklaşık %3,6'sına denk gelmektedir. Bu veriler, İzmir'in Türkiye genelinde en fazla Suriyeli barındıran şehirlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. İzmir'de Suriyeli nüfusun toplam il nüfusuna oranı yaklaşık %2,48 seviyesindedir.

Grafik 2. Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin İlk 10 İle Göre Dağılımı

*30.01.2025 tarihi itibarıyla

2.5 İkincil Verilerin Analizinde Öne Çıkan Bulgular

Göç Hareketleri ve Sosyal Güvenlik

- 2023 yılında İzmir net göç alan bir şehir konumundadır. 147.765 kişi İzmir'e göç ederken, 125.643 kişi şehirden ayrılmış; net göç hızı %5 olarak hesaplanmıştır.
- İzmir'e gelen göçlerin başlıca nedenleri arasında daha iyi yaşam koşulları ve eğitim olanakları ön plana çıkmaktadır.
- Sosyal güvenlik kapsamında yer alan kişi sayısı 4.465.839'dur.
- Aktif sigortalı çalışan sayısı 1.444.596'dır ve bu kişilerin büyük çoğunluğu özel sektör bünyesinde çalışmaktadır.

İş Gücü Piyasasının Dinamikleri

- İzmir'de 63.621 kişi İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirilmiştir. Bu kişilerin %55'i erkek, %45'i kadındır.
- İşsizlik ödeneği başvurularında en yoğun yaş aralığı 25-34'tür. Bu yaş grubundaki genç bireylerin iş bulma sürecinde en fazla zorlukla karşılaştığı görülmektedir.
- Kadınların iş gücüne katılımı erkeklere kıyasla daha düşük düzeydedir. Aynı şekilde, kadınların işe yerleştirilme oranı da erkeklerin gerisindedir.

Nüfus ve Demografik Yapı

- 2023 itibarıyla İzmir'in toplam nüfusu 4.479.525 kişiye ulaşmış, 2022 yılına göre %0,39 oranında artış göstermiştir.
- Nüfus yoğunluğu km² başına 373 kişi olup, Türkiye ortalaması olan 111'in oldukça üzerindedir. Bu durum, İzmir'in yüksek kentsel yoğunluk taşıdığını göstermektedir.
- Ortanca yaş 38,4'tür. Türkiye ortalamasının (34) üzerinde olan bu değer, İzmir'in yaşlanan bir nüfus yapısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır.
- Cinsiyet dağılımında kadın nüfusu (2.258.345) erkek nüfusundan (2.221.180) fazladır.
- Demografik eğilimler, genç nüfus oranının azaldığını ve İzmir'in yaşlanan bir nüfus profiline sahip olduğunu göstermektedir.

İş Gücü ve İstihdam Verileri

- İzmir'in işsizlik oranı %11,4 olup, Türkiye ortalaması olan %9,4'ün üzerindedir.
- İşgücüne katılım oranı %54,1 ile Türkiye genelindeki %53,3'lük ortalamaya yakındır.
- İstihdam oranı %47,9'dur. Çalışan nüfusun büyük bölümü özel sektörde istihdam edilmektedir.
- İŞKUR verilerine göre İzmir'de toplam 144.163 açık iş ilanı bulunmaktadır. En fazla talep gören sektörler; imalat, perakende ticaret ve hizmet sektörleridir.

III. BÖLÜM

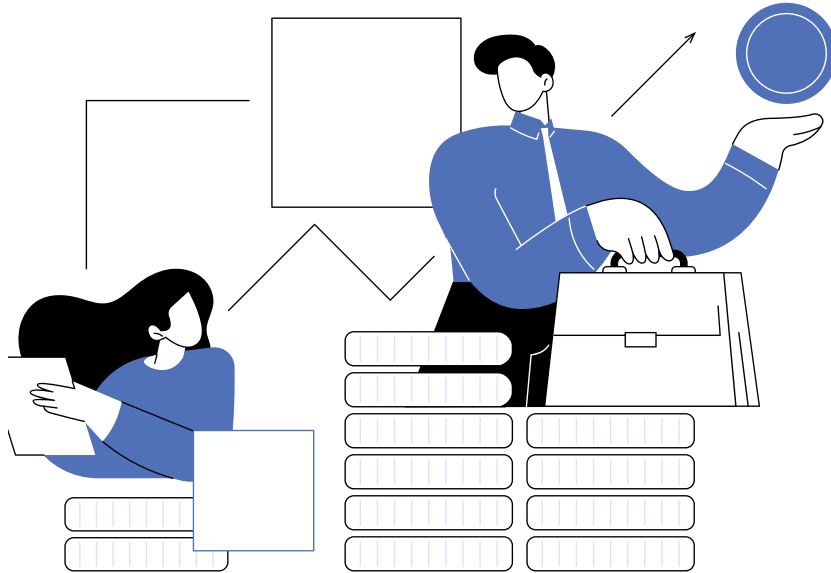

III. BÖLÜM

3. ANKET ÇALIŞMASI ANALİZİ VE BULGULAR

3.1 Demografik Veriler

Bu araştırma, İzmir’de toplam 64 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir (Tablo 46). Katılımcılar, çoğunlukla 25-34 yaş aralığında ve lisans mezunlarından oluşmaktadır. Erkekler kadınlara göre biraz daha fazla temsil edilmektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı Kızılay’da çalışmakta olup, özel sektör temsilciliği ve kamu kurumları da önemli çalışma alanları arasındadır. Çoğunlukla 2-5 yıl arasında çalışma deneyimine sahip olan katılımcılar, genellikle uzman veya benzeri pozisyonlarda görev yapmaktadır. Yaş dağılımında 35-44 yaş aralığı da önemli bir grubu oluştururken, daha genç (18-24) ve daha yaşlı (55 ve üzeri) katılımcılar daha az temsil edilmektedir.

Tablo 46. İzmir Katılımcılarının Demografik Analizi

Demografik Bilgiler	Göstergeler	n	%
Cinsiyet	Kadın	29	45,3
	Erkek	33	51,6
Yaş	18-24	3	4,7
	25-34	30	46,9
	35-44	14	21,9
	45-54	7	10,9
	55 Yaş ve Üzeri	8	12,5
Eğitim Durumu	İlkokul	10	15,6
	Lise	4	6,3
	Ön Lisans	7	10,9
	Lisans	36	56,3
	Yüksek Lisans	4	6,3
Kurumundaki Çalışma Süresi	0-1 Yıl	4	6,3
	2-5 Yıl	28	43,8
	6-10 Yıl	14	21,9
	11-15 Yıl	9	14,1
	16 Yıl ve Üzeri	1	1,6
Çalıştığı Kurumu	Kamu Kurum ve Kuruluşları	6	9,4
	Sivil Toplum Örgütleri	4	6,3
	Özel Sektör Temsilciliği	8	12,5
	Kızılay	31	48,4
	Kariyer Merkezi	2	3,1
	Üniversite	2	3,1
	Diğer	3	4,7
Pozisyon	Yönetici	8	12,5
	Uzman	19	29,7
	Danışman	9	14,1
	Diğer	15	23,4

Not= Bazı katılımcılar cinsiyet, yaş ve eğitim bilgilerini cevaplamazken (2 eksik), kurumdaki çalışma süresi ve çalışılan kurum bilgileri 8 katılımcı, pozisyon bilgisi ise 13 katılımcı tarafından cevaplanmıştır.

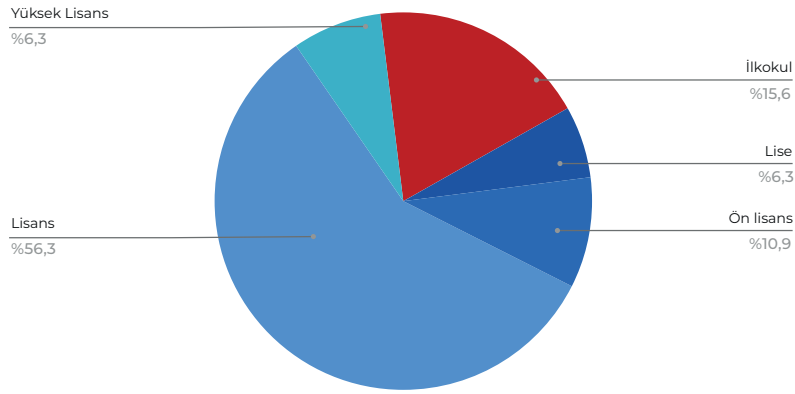

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

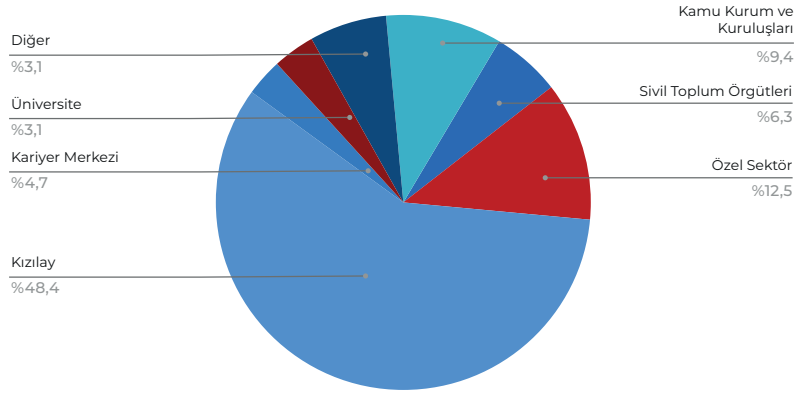

Şekil 3. İzmir Katılımcılarının Eğitim Durumu (a), Çalıştığı Kurum (b) ve Pozisyonlarına (c) Ait Oranlar

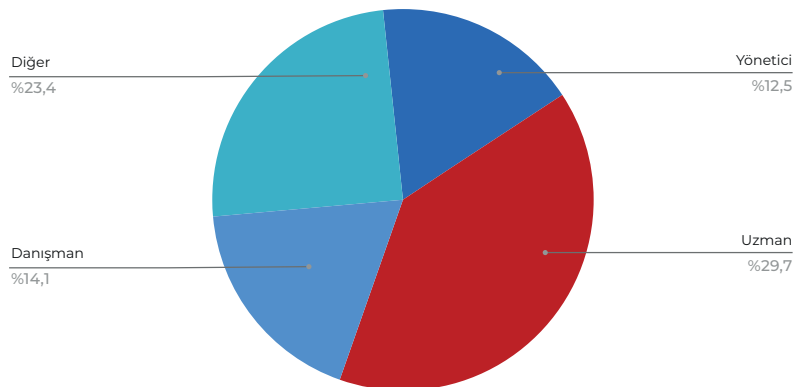
EĞİTİM DURUMU

ÇALIŞTIĞI KURUM

POZİSYON

3.2 İş Gücü Piyasası Analizi

İzmir'deki iş gücü piyasasına ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **"İlinizdeki iş gücü piyasasının mevcut durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?"** ve **"İlinizde istihdamın azalması veya durgunlaşmasının nedenlerine katılım düzeyiniz nedir?"** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir. İş gücü piyasası analizi bölümünde, verilerde bazı eksiklikler olduğu gözlemlenmiş ve bu nedenle kayıp veri analizi gerçekleştirilmiş ve ana analiz buna göre yapılmıştır. Ancak bazı tablolarda kayıp veri oranı düşük olduğundan, bu tablolarda kayıp veri analizi yapılmamıştır.

Katılımcıların çoğunluğu, iş gücü piyasasında ekonomik zorlukların etkisiyle iş fırsatlarının azaldığını düşünmekle birlikte, belirli sektörlerde nitelikli iş gücüne olan talebin arttığı da gözlemlenmektedir (Tablo 47). Bu, iş gücü piyasasının hem olumsuz hem de sektörel bazda olumlu dinamikler barındırdığını göstermektedir.

Tablo 47. İzmir İş Gücü Piyasasının Mevcut Durumu Gözlemi

Soru: İlinizdeki iş gücü piyasasının mevcut durum		
Değerlendirmeler	n	%
İş fırsatları ve iş arayanlar arasında bir denge bulunuyor	4	6,3
Belirli sektörlerde nitelikli iş gücüne olan talep artmış durumdadır.	21	32,8
Ekonomik zorluklar nedeniyle iş fırsatları azalmış durumdadır	26	40,6
Yeni iş taleplerinin olduğu ve bazı sektörlerin gelişim sürecinde olduğu bir geçiş dönemi yaşanmaktadır.	5	7,8
Değerlendirmek için yeterli bilgiye sahip değilim	3	4,7
Not= 5 katılımcı cevap vermemiştir.		

Katılımcılara göre, İzmir'deki istihdamın azalması veya durgunlaşmasının en önemli nedenleri arasında **"mal veya hizmetlere yönelik piyasa talebinde düşüş"** ve **"otomasyona yol açan teknolojik gelişmeler"** öne çıkmaktadır (Tablo 48). Bunları, **"altyapının eskimesi veya sektörde yenilik eksikliği"** ve **"mesleki eğitim/kapasite geliştirme olanaklarının azalması"** gibi faktörler takip etmektedir. **"İşlerin başka bölgelere veya ülkelere kaydırılması veya dış kaynak kullanımı"** ve **"yaşlanan ve yerine yenileri gelmeyen iş gücü"** de önemli nedenler olarak görülmektedir. Ancak, **"daha yeşil ve sürdürülebilir endüstrilere geçiş"** gibi faktörler, katılımcıların çoğunluğu tarafından istihdamın azalmasının bir nedeni olarak daha az kabul edilmektedir. Genel olarak, ekonomik, teknolojik ve eğitimle ilgili faktörler, istihdam sorunlarının temel nedenleri olarak algılanmaktadır.

Tablo 48. İzmir İstihdamın Azalması veya Durgunlaşması Nedenleri

Soru: Aşağıdakilerin ilinizdeki istihdamın azalmasının veya durgunlaşmasının nedenleri olduğuna ne ölçüde katılıyorsunuz?										
	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
İfadeler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Otomasyona yol açan teknolojik gelişmeler	1	1,6	8	12,5	36	56,3	15	23,4	4	6,3
İşlerin başka bölgelere veya ülkelere kaydırılması veya dış kaynak kullanımı	-	-	9	14,1	40	62,5	11	17,2	4	6,3
Mal veya hizmetlere yönelik piyasa talebinde düşüş	1	1,6	1	1,6	40	62,5	17	26,6	5	7,8
Daha yeşil ve daha sürdürülebilir endüstrilere geçiş	5	7,8	39	61,0	9	14,1	4	6,3	7	10,9
Altyapının eskimesi veya sektörde yenilik eksikliği	1	1,6	3	4,7	33	51,6	15	23,4	12	18,8
Yaşlanan ve yerine yenileri gelmeyen iş gücü	2	3,1	5	7,8	27	42,2	22	34,4	8	12,5
Yerel yetenek arzını aşan yüksek talep	2	3,1	13	20,3	29	45,3	14	21,9	6	9,4
Mesleki eğitim/kapasite geliştirme olanaklarının azalması	2	3,1	1	1,6	31	48,5	19	29,7	11	17,2

3.3 İş Gücü Talebi ve Nitelikli Personel Açığı

İzmir'deki iş gücü talebi ve nitelikli personel açığına ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizde yüksek talep gören sektörlerde iş gücü talebini etkileyen aşağıdaki faktörlerin önem derecesini nasıl değerlendirirsiniz?”, “İlinizde şu anda hangi sektörlerde nitelikli iş gücü arzı sıkıntısı yaşanıyor?”, “Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki vasıflı iş gücü açığının nedenleri olduğuna ne kadar katılıyorsunuz?”, “İlinizde aşağıdaki sektörlerde ne ölçüde beceri ve yetenek açığı olduğunu düşünüyorsunuz?”, ve “Aşağıdaki girişimlerin ilinizdeki yetenek ve beceri açığını kapatmada ne kadar etkili olacağını düşünüyorsunuz?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir. İş gücü talebi ve nitelikli personel açığı bölümünde, verilerde bazı eksiklikler olduğu gözlemlenmiş ve bu nedenle kayıp veri analizi gerçekleştirilmiş ve ana analiz buna göre yapılmıştır.

Katılımcılar, ildeki yüksek talep gören sektörlerde iş gücü talebini etkileyen faktörler arasında en çok **"bölgesel ekonomik büyüme"** ve **"teşvikler"** gibi unsurları önemli bulmuştur. Ayrıca, **"işletmelerde teknolojik entegrasyonun artması"** ve **"nitelikli profesyonellere yönelik artan talep"** de önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır (Tablo 49).

Tablo 49. İzmir Yüksek Talep Gören Sektörlerde İş Gücü Talebini Etkileyen Faktörlerin Önem Derecesi

Soru: İlinizde yüksek talep gören sektörlerde iş gücü talebini etkileyen aşağıdaki faktörlerin önem derecesini nasıl değerlendirirsiniz?										
	Çok Önemsiz		Önemsiz		Orta derecede önemli		Önemli		Çok önemli	
Değerlendirmeler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bölgesel ekonomik büyüme	-	-	-	-	11	17,2	43	67,2	10	15,6
İşletmelerde teknolojik entegrasyonunun artması	-	-	4	6,3	26	40,6	26	40,6	8	12,5
İş gücü talebini arttıran yeni sektörler oluşması	-	-	6	9,4	27	42,2	19	29,7	12	18,8
Teşvikler			2	3,1	12	18,8	30	46,9	20	31,3
Nitelikli profesyonellere yönelik artan talep	2	3,1	5	7,8	16	25,1	24	37,5	17	26,6
Kentleşme ve altyapı projeleri	-	-	8	12,5	28	43,7	18	28,1	10	15,6
Tüketici davranışlarındaki veya pazar ihtiyaçlarındaki değişiklikler	-	-	1	1,6	29	45,3	22	34,4	12	18,8

Katılımcılar, İzmir’de nitelikli iş gücü arzı sıkıntısı yaşanan sektörler arasında en çok **"Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık"** sektörünü işaretlemiştir (Tablo 50). Bunu sırasıyla **"İmalat", "Eğitim" ve "Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler"** sektörü izlemektedir.

Tablo 50. İzmir Nitelikli İş Gücü Arzında Sıkıntı Yaşanan Sektörler

Soru: İlinizde şu anda hangi sektörlerde nitelikli iş gücü arzı sıkıntısı yaşıyor?	
Sektörler	İşaretlenme Sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	32
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	9
[3] İmalat	25
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı.	10
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	10
[6] İnşaat	11
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	16
[8] Ulaştırma ve Depolama.	7
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	8
[10] Bilgi ve iletişim.	7
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	6
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	18
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	10
[14] Eğitim.	19
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	13
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	9
Notlar = Katılımcılar İzmir’de nitelikli iş gücü arzında sıkıntı yaşanan sektörleri 1’den fazla işaretlemişlerdir.	

Katılımcılara göre, İzmir’deki vasıflı iş gücü açığının en önemli nedenleri arasında düşük ücretler veya kötü çalışma koşulları öne çıkmaktadır (Tablo 51). Bunun yanı sıra, ilgili eğitim programlarının eksikliği ve vasıflı iş gücünün diğer bölgelere veya ülkelere göçü de önemli etkenler olarak görülmektedir.

Tablo 51. İzmir Nitelikli İş Gücü Açığının Nedenleri

Soru: Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki vasıflı iş gücü açığının nedenleri olduğuna ne kadar katılıyorsunuz?										
	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta Derecede Katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
İlgili eğitim veya öğretim programlarının eksikliği	1	1,6	3	4,7	25	39,1	25	39,1	10	15,5
Vasıflı iş gücünün diğer bölgelere veya ülkelere göçü	1	1,6	6	9,4	33	51,6	16	25,0	8	12,5
İş fırsatları hakkında sınırlı farkındalık	1	1,6	5	7,8	32	50,0	15	23,4	11	17,2
Hızlı teknolojik ilerlemeler			12	18,8	32	50,0	16	25,0	4	6,3
Düşük ücretler veya kötü çalışma koşulları	-	-	1	1,6	5	7,8	38	59,4	20	31,3
Yaşlanan ve yerine yenileri gelmeyen iş gücü	1	1,6	6	9,4	25	39,1	19	29,7	13	20,3
Yerel yetenek arzını aşan yüksek talep	4	6,3	5	7,8	30	46,9	15	23,4	10	15,6

Katılımcılar, İzmir’de en yüksek beceri ve yetenek açığının imalat sektöründe olduğunu belirtmiştir (Tablo 52). Ayrıca, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı; mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde de önemli ölçüde açık bulunduğunu ifade etmiştir. Buna karşılık, finans ve sigorta faaliyetleri ve konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri gibi sektörlerde ise beceri açığının daha düşük olduğu görüşünde birleşmişlerdir.

Tablo 52. İzmir’de Sektörel Beceri ve Yetenek Açığı

Soru: İlinizde aşağıdaki sektörlerde ne ölçüde beceri ve yetenek açığı olduğunu düşünüyorsunuz?								
	Yok		Oldukça az		Orta düzeyde		Çok fazla	
Sektörler*	n	%	n	%	n	%	n	%
[1] Tarım, Ormanlık ve Balıkçılık	1	1,6	11	17,2	45	70,3	7	10,9
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı	8	12,5	27	42,2	24	37,5	5	7,8
[3] İmalat	1	1,6	9	14,1	34	53,1	20	31,3
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	-	-	12	18,8	37	57,8	15	23,4
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	1,6	25	39,1	25	39,1	13	20,3
[6] İnşaat	2	3,1	24	37,5	30	46,9	8	12,5
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı	1	1,6	11	17,2	39	60,9	13	20,3
[8] Ulaştırma ve Depolama	4	6,3	21	32,9	32	50,0	7	10,9
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	6	9,4	34	53,1	21	32,8	3	4,7
[10] Bilgi ve iletişim	2	3,1	35	54,7	20	31,3	7	10,9
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri	4	6,3	38	59,4	20	31,3	2	3,1
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	3	4,7	26	40,6	21	32,8	14	21,9
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	3	4,7	34	53,1	23	35,9	4	6,3
[14] Eğitim	4	6,3	33	51,5	20	31,3	7	10,9
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	4	6,3	39	61,0	18	28,1	3	4,7
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	5	7,8	35	54,7	16	25,0	8	12,5

Katılımcılar, ildeki yetenek ve beceri açığını kapatmada en etkili girişimlerin işletmeler ve eğitim kurumları arasındaki iş birliği ve okullarda gelişmiş kariyer danışmanlığı ve rehberliği olduğu görüşüne sahiptir (Tablo 53). Sektöre özgü eğitim programları ise katılımcılar tarafından orta derecede etkili bulunmuştur.

Tablo 53. İzmir’de Girişimlerin Yetenek Ve Beceri Açığını Kapatmadaki Etkisi

Soru: Aşağıdaki girişimlerin ilinizdeki yetenek ve beceri açığını kapatmada ne kadar etkili olacağını düşünüyorsunuz?										
	Çok etkisiz		Etkisiz		Orta Derecede Etkili		Etkili		Çok etkili	
Girişimler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Sektöre özgü eğitim programları	1	1,6	1	1,6	30	46,9	25	39,1	7	10,9
İşletmeler ve eğitim kurumları arasındaki iş birliği	-	-	1	1,6	7	10,9	41	64,1	15	23,4
Okullarda gelişmiş kariyer danışmanlığı ve rehberliği	-	-	5	7,8	8	12,5	31	48,4	20	31,3

3.4 Göçmen İşçiler ve Engelli Bireylerin İstihdamı

İzmir’deki göçmen işçiler ve engelli bireylerin istihdamına ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“Kurumunuzda veya ilinizde göçmen işçi istihdamına ilişkin genel algınız nedir?”, “Aşağıdaki faktörler ilinizdeki göçmen işçi istihdamına ilişkin kararları ne ölçüde etkiliyor?”, “Göçmen işçi çalıştırmanın ilinizdeki kurumlarda aşağıdaki faktörler üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?”, “Göçmen işçi istihdamında karşılaşılan aşağıdaki zorlukları, ilinizdeki kurumların ne ölçüde yaşadığını değerlendiriniz.”, “İlinizdeki kurumlarda engelli kişilerin istihdam edilmesine ilişkin genel algınız nedir?”, “Engelli çalışanların ilinizdeki kurumların aşağıdaki yönleri üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?” “Sizce, işe alım sürecinin hangi aşaması kurumlarda göçmen işçileri işe alırken en büyük zorluğu oluşturuyor?” ve “İlinizdeki kurumların göçmen işçileri işe almada karşılaşılan zorlukları ele almak için belirli politikaları veya stratejilerinin varlığına ilişkin görüşünüz nedir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir. Göçmen işçiler ve engelli bireylerin istihdamı bölümünde, verilerde bazı eksiklikler olduğu gözlemlenmiş ve bu nedenle kayıp veri analizi gerçekleştirilmiş ve ana analiz buna göre yapılmıştır.

Katılımcıların İzmir’de göçmen işçi istihdamına ilişkin algısı genel olarak nötr düzeydedir (Tablo 54). %42,2’lik bir oranla çoğunluk, göçmen işçi istihdamı konusunda ne olumlu ne de olumsuz bir algıya sahip olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, %29,7’lik bir kesim olumlu,

%9,4'lük bir kesim ise çok olumlu bir algıya sahipken, %15,6'lık bir oran olumsuz ve %3,1'lik bir oran da çok olumsuz bir algıya sahip olduğunu ifade etmiştir. Bu sonuçlar, göçmen işçi istihdamına yönelik genel algının daha çok nötr ve olumlu yönde olduğunu göstermektedir.

Tablo 54. İzmir'deki Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Genel Algı

Soru: Kurumunuzda veya ilinizde göçmen işçi istihdamına ilişkin genel algınız nedir?		
Cevaplar	n	%
Çok olumlu	6	9,4
Olumlu	19	29,7
Ne olumlu ne olumsuz	27	42,2
Olumsuz	10	15,6
Çok olumsuz	2	3,1

Katılımcılar, İzmir'deki göçmen işçi istihdamı kararlarını en çok daha düşük iş gücü maliyetleri, boş pozisyonları hızla doldurma kolaylığı ve yerelde bulunmayan becerilerin mevcudiyeti faktörlerinin etkilediğini belirtmiştir (Tablo 55). Diğer faktörlerden yüksek iş ahlakı ve güvenilirlik ve kültürel veya dil farklılıklarına ilişkin endişeler ise daha çok orta düzeyde etkili olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 55. İzmir'de Göçmen İşçi İstihdamına İlişkin Kararları Etkileyen Faktörler

Soru: Aşağıdaki faktörler ilinizdeki göçmen işçi istihdamına ilişkin kararları ne ölçüde etkiliyor?										
	Hiç etkili değil		Etkili değil		Orta derecede etkili		Etkili		Çok etkili	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yerelde bulunmayan becerilerin mevcudiyeti	2	3,1	5	7,8	23	36,0	24	37,5	10	15,6
Daha düşük iş gücü maliyetleri	-	-	1	1,6	10	15,6	28	43,8	25	39,1
Yüksek iş ahlakı ve güvenilirlik	3	4,7	9	14,1	39	60,9	8	12,5	5	7,8
Çalışma programlarında esneklik	1	1,6	9	14,1	28	43,8	21	32,8	5	7,8
Çeşitlilik ve kapsayıcılık girişimleri	4	6,3	7	10,9	29	45,3	17	26,6	7	10,9
Boş pozisyonları hızla doldurma kolaylığı	3	4,7	5	7,8	23	35,9	16	25,0	17	26,6
Kültürel veya dil farklılıklarına ilişkin endişeler	-	-	7	10,9	32	50,0	20	31,3	5	7,8

Katılımcılar, göçmen işçi çalıştırmanın ildeki kurumlar üzerindeki etkisini genel olarak nötr olarak değerlendirmiştir (Tablo 56). Takım dinamikleri ve işbirliği (%42,2), üretkenlik seviyeleri (%56,3), yenilikçilik ve yaratıcılık (%54,6) ve işyeri kültürü (%56,3) faktörlerinde çoğunluk, göçmen işçilerin etkisinin ne olumlu ne de olumsuz olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, olumlu etki olarak değerlendirenlerin oranı da dikkat çekicidir; özellikle takım dinamikleri ve işbirliği (%29,7) ile üretkenlik seviyeleri (%29,7) faktörlerinde olumlu etki gözlemlenmiştir. Olumsuz etki ise daha düşük oranlarda kalmıştır.

Tablo 56. İzmir’de Göçmen İşçi Çalıştırmanın Kurumlardaki Etkisi

Soru: Göçmen işçi çalıştırmanın ilinizdeki kurumlarda aşağıdaki faktörler üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?										
	Çok Olumsuz		Olumsuz		Ne Olumlu Ne Olumsuz		Olumlu		Çok Olumlu	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Takım dinamikleri ve işbirliği	3	4,7	12	18,8	27	42,2	19	29,7	3	4,7
Üretkenlik seviyeleri	3	4,7	3	4,7	36	56,3	19	29,7	3	4,7
Yenilikçilik ve yaratıcılık	3	4,7	6	9,4	35	54,6	19	29,7	1	1,6
İşyeri kültürü	4	6,3	7	10,9	36	56,3	14	21,9	3	4,7

Katılımcılara göre, ildeki kurumların göçmen işçi istihdamında en çok karşılaştığı zorluklar arasında yerel personel ile işyeri entegrasyonu, Kültürel adaptasyon sorunları ve dil veya iletişim engelleri öne çıkmaktadır. Genel olarak, göçmen işçi istihdamında en büyük zorlukların entegrasyon, dil engelleri ve kültürel adaptasyon alanlarında yaşandığı, buna karşılık boş pozisyonları doldurma konusunda daha az zorluk çekildiği söylenebilir.

Katılımcılar, İzmir’deki kurumların göçmen işçi istihdamında en çok dil veya iletişim engelleri ve kültürel adaptasyon sorunları ile karşılaştığını belirtmiştir (Tablo 57). Boş pozisyonları hızla doldurma kolaylığı (%15,6 tamamiyle zorluk yaşıyor) ve kültürel veya dil farklılıklarına ilişkin endişeler (%14,1 tamamiyle zorluk yaşıyor) ise daha az oranda ancak yine önemli zorluklar olarak değerlendirilmiştir. Bunun yanı sıra, yasal veya düzenleyici uyumluluk ve yerel personel ile işyeri entegrasyonu da önemli zorluklar olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 57. İzmir’de Göçmen İşçi Çalıştıran Kurumların Yaşadığı Zorluklar

Soru: Göçmen işçi istihdamında karşılaşılan aşağıdaki zorlukları, ilinizdeki kurumların ne ölçüde yaşadığını değerlendiriniz.

	Hiç zorluk yaşamıyor		Çok az zorluk yaşıyor		Orta derecede zorluk yaşıyor		Fazla zorluk yaşıyor		Tamamıyla zorluk yaşıyor	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Dil veya iletişim engelleri	1	1,6	3	4,7	29	45,3	25	39,1	6	9,4
Kültürel adaptasyon sorunları	2	3,1	3	4,7	31	48,4	22	34,4	6	9,4
Yasal veya düzenleyici uyumluluk	1	1,6	1	1,6	40	62,5	19	29,7	3	4,7
İşe alma veya eğitim ile ilgili maliyetler	4	6,3	7	10,9	29	45,3	18	28,1	6	9,4
Yerel personel ile işyeri entegrasyonu	2	3,1	4	6,3	40	62,5	12	18,8	6	9,4
Boş pozisyonları hızla doldurma kolaylığı	5	7,8	9	14,1	34	53,1	6	9,4	10	15,6
Kültürel veya dil farklılıklarına ilişkin endişeler	2	3,1	5	7,8	36	56,3	12	18,8	9	14,1

Katılımcılar, göçmen işçileri işe alırken en büyük zorluğun yasal mevzuat (%62,5) aşamasında yaşandığını belirtmiştir (Tablo 58). Bunu, nitelikli adayları belirleme ve çekme (%15,6) ve işe alma ve eğitime (%15,6) aşamaları takip etmektedir. İşyeri kültürüne entegre etme (%6,3) ise görece daha az bir zorluk olarak görülmektedir.

Tablo 58. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecindeki Zorluklar

Soru: Sizce, işe alım sürecinin hangi aşaması kurumlarda göçmen işçileri işe alırken en büyük zorluğu oluşturuyor?

Cevaplar	n	%
Nitelikli adayları belirleme ve çekme	10	15,6
Yasal mevzuat	40	62,5
İşe alma ve eğitime	10	15,6
Onları işyeri kültürüne entegre etme	4	6,3

Katılımcılar, ildeki kurumların büyük çoğunluğunun göçmen işçileri işe almada karşılaşılan zorlukları ele almak için sınırlı politikaları olduğunu belirtmiştir (%54,7) (Tablo 59). Bununla

birlikte, %37,5'lik bir kesim, kurumların bu konuda belirli bir politikalarının olmadığını ifade etmiştir. Yalnızca %7,8'lik küçük bir oran, kurumların kapsamlı politikaları olduğunu düşünmektedir. Bu sonuçlar, göçmen istihdamına yönelik politikaların genellikle yetersiz veya eksik olarak algılandığını göstermektedir.

Tablo 59. Göçmen İşçileri İşe Alma Sürecine Yönelik Politika ve Stratejiler

Soru: İlinizdeki kurumların göçmen işçileri işe almada karşılaşılan zorlukları ele almak için belirli politikaları veya stratejilerinin varlığına ilişkin görüşünüz nedir?		
Cevaplar	n	%
Evet, kapsamlı politikaları var.	5	7,8
Evet, ancak politikalar oldukça sınırlı.	35	54,7
Hayır, belirli bir politikaları yok.	24	37,5

Katılımcılar, İzmir'deki kurumlarda engelli kişilerin istihdam edilmesine ilişkin genel algıyı daha çok nötr olarak değerlendirmiştir (%37,5 ne olumlu ne olumsuz) (Tablo 60). Bununla birlikte, %26,6'lık bir kesim olumlu, %10,9'luk bir kesim ise çok olumlu bir algıya sahip olduğunu belirtmiştir. Diğer yandan, %25,0'lik bir oran olumsuz bir algıya sahipken, çok olumsuz bir algı bildiren katılımcı bulunmamaktadır. Bu sonuçlar, engelli istihdamına yönelik algının genel olarak nötr ile olumlu arasında olduğunu göstermektedir.

Tablo 60. İzmir'deki Kurumlarda Engelli Kişilerin İstihdam Edilmesine Yönelik Genel Algı

Soru: İlinizdeki kurumlarda engelli kişilerin istihdam edilmesine ilişkin genel algınız nedir?		
Cevaplar	n	%
Çok olumlu	7	10,9
Olumlu	17	26,6
Ne olumlu ne olumsuz	24	37,5
Olumsuz	16	25,0
Çok olumsuz	-	-

Katılımcılar, engelli çalışanların İzmir'deki kurumlar üzerindeki etkisini genel olarak nötr olarak değerlendirmiştir (Tablo 61). Takım dinamikleri ve işbirliği (%54,7), üretkenlik seviyeleri (%62,5), yenilikçilik ve yaratıcılık (%54,7) ve işyeri kültürü (%65,6) faktörlerinde çoğunluk, engelli çalışanların etkisinin ne olumlu ne de olumsuz olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, olumlu etki olarak değerlendirenlerin oranı da dikkat çekicidir; özellikle takım dinamikleri ve işbirliği (%28,1 olumlu ve %10,9 çok olumlu) ile yenilikçilik ve yaratıcılık (%21,9 olumlu ve %12,5 çok olumlu) faktörlerinde olumlu etki gözlemlenmiştir. Olumsuz etki ise daha düşük oranlarda kalmıştır.

Tablo 61. İzmir’de Engelli Çalışanların Kurumların Performanslarına Olan Etkisi

Soru: Engelli çalışanların ilinizdeki kurumların aşağıdaki yönleri üzerindeki etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?										
	Çok Olumsuz		Olumsuz		Ne olumlu ne olumsuz		Olumlu		Çok olumlu	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Takım dinamikleri ve işbirliği	1	1,6	3	4,7	35	54,7	18	28,1	7	10,9
Üretkenlik seviyeleri	1	1,6	7	10,9	40	62,5	10	15,6	6	9,4
Yenilikçilik ve yaratıcılık	1	1,6	6	9,4	35	54,7	14	21,9	8	12,5
İşyeri kültürü	1	1,6	4	6,3	42	65,6	11	17,2	6	9,4

3.5 Kadın İş Gücü

İzmir’deki kadın iş gücüne ilişkin katılımcıların gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizdeki kadın iş gücünde aşağıdaki becerilerin ne kadar yaygın olduğuna inanıyorsunuz? ”**, **“Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki belirli mesleklerde kadınların temsili ne ölçüde sınırladığını düşünüyorsunuz?”**, ve **“Sizce kadın iş gücünün daha iyi desteklenmesi ve çeşitli mesleklerde yeteneklerinden yararlanılması için aşağıdaki eylemler ne kadar kritiktir?”**, sorularına yanıt vermeleri istenmiştir. Kadın iş gücü bölümünde, verilerde bazı eksiklikler olduğu gözlemlenmiş ve bu nedenle kayıp veri analizi gerçekleştirilmiş ve ana analiz buna göre yapılmıştır.

Katılımcılar, İzmir’deki kadın iş gücünde en yaygın becerilerin iletişim ve kişilerarası beceriler, uyum sağlama ve çoklu görev, yaratıcılık ve yenilikçilik olduğuna inanmaktadır (Tablo 62). Bunun yanı sıra, problem çözme ve eleştirel düşünme becerileri de önemli ölçüde yaygın olarak görülmektedir.

“İzmir’de kadın iş gücünün öne çıkan becerileri arasında iletişim, uyum sağlama ve yaratıcılık yer alırken, eleştirel düşünme ve problem çözme yetkinlikleri de güçlü bir potansiyelin varlığını ortaya koymaktadır.”

Tablo 62. İzmir’de Kadın İş Gücü Becerileri

Soru: İlinizdeki kadın iş gücünde aşağıdaki becerilerin ne kadar yaygın olduğuna inanıyorsunuz?										
	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
Beceriler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Liderlik ve karar alma	4	6,3	6	9,4	33	51,6	15	23,4	6	9,4
İletişim ve kişilerarası beceriler	3	4,7	3	4,7	24	37,5	26	40,6	8	12,5
Organizasyon ve zaman yönetimi	3	4,7	1	1,6	35	54,7	17	26,6	8	12,5
Yaratıcılık ve yenilikçilik	3	4,7	4	6,3	22	34,4	21	32,8	14	21,9
Teknik beceriler (örneğin, kodlama, veri analizi)	5	7,8	7	10,9	28	43,8	18	28,1	6	9,4
Problem çözme ve eleştirel düşünme	-	-	6	9,4	33	51,6	10	15,6	15	23,4
Uyum sağlama ve çoklu görev	1	1,6	6	9,4	28	43,8	11	17,2	18	28,1

Katılımcılar, İzmir’de kadınların mesleki temsilinin önündeki en büyük engellerin erkek egemen sektörler ve kültürel/toplumsal beklentiler olduğunu göstermektedir (Tablo 63). Ayrıca, iş-yaşam dengesi politikalarının eksikliği de önemli bir sınırlayıcı faktör olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 63. İzmir’de Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler

Soru: Aşağıdaki faktörlerin ilinizdeki belirli mesleklerde kadınların temsili ne ölçüde sınırladığını düşünüyorsunuz?

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kültürel veya toplumsal beklentiler	1	1,6	3	4,7	19	29,7	29	45,3	12	18,8
Belirli alanlarda eğitim ve öğretime sınırlı erişim	1	1,6	8	12,5	25	39,1	21	32,8	9	14,1
İşe alım ve terfilerde cinsiyet ayrımcılığı	-	-	9	14,1	26	40,6	17	26,6	12	18,8
İş-yaşam dengesi politikalarının eksikliği	-	-	3	4,7	23	35,9	28	43,8	10	15,6
Erkek egemen sektörler	1	1,6	3	4,7	18	28,2	27	42,2	15	23,4

Katılımcılar tarafından, kadın iş gücünün desteklenmesinde cinsiyet ayrımcılığı içermeyen işe alım uygulamaları ve esnek çalışma saatleri ve çocuk bakımı desteği **gibi politikaların en kritik eylemler olarak görülmektedir** (Tablo 64). Ayrıca, kadınların liderlik rollerine terfi ettirilmesi **de önemli bir adım olarak değerlendirilmiştir**.

Tablo 64. İzmir’de Kadın İş Gücünü Sınırlandıran Faktörler

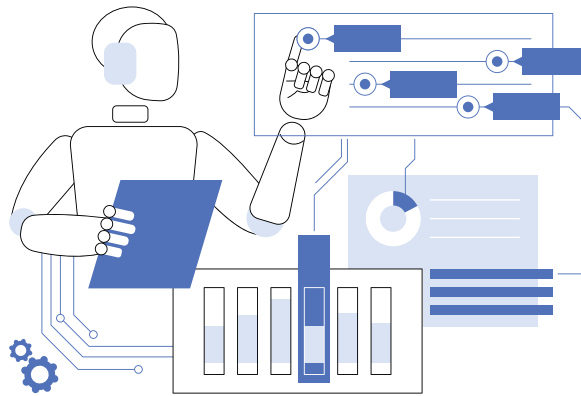
Soru: Sizce kadın iş gücünün daha iyi desteklenmesi ve çeşitli mesleklerde yeteneklerinden yararlanılması için aşağıdaki eylemler ne kadar kritiktir?

	Hiç kritik değil		Kritik değil		Orta derecede kritik		Kritik		Çok kritik	
Faktörler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Cinsiyet ayrımcılığı içermeyen işe alım uygulamaları uygulama	-	-	4	6,3	7	10,9	34	53,2	19	29,7
Esnek çalışma saatleri ve çocuk bakımı desteği sunma	2	3,1	-	-	11	17,2	26	40,6	25	39,1
Teknik ve mesleki eğitim programlarına erişimi artırma	1	1,6	1	1,6	22	34,4	32	50,0	8	12,5
Kadınları liderlik rollerine terfi ettirme	-	-	8	12,5	15	23,4	25	39,1	16	25,0

3.6 Teknolojik Değişim ve İş Gücü Üzerindeki Etkileri

İzmir'deki katılımcıların teknolojik değişim ve iş gücü üzerindeki etkilerine ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“Yeni teknolojilerin (örneğin yapay zekâ, otomasyon, yeşil teknolojiler) ilinizdeki iş gücü piyasasını nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?”**, **“Önümüzdeki 10 yıl içinde en çok ne tür mesleklerin veya uzmanlık alanlarının talep göreceğine inanıyorsunuz?”**, **“Lütfen aşağıdaki mesleklerin her birinin teknolojik gelişmeler nedeniyle gelecekte yüksek talep görme olasılığını değerlendirin.”**, **“İş gücü piyasasının yeni teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamasında karşılaşılan en büyük zorluklar nelerdir?”**, **“Gelecekteki iş gücü piyasasında çalışanlar için en kritik becerilerin hangileri olduğunu düşünüyorsunuz?”**, **“İlinizdeki özel sektörün iş gücünü teknolojik değişimlere hazırlamak için yeterince yatırım yaptığına inanıyor musunuz?”**, **“Sizce iş gücü piyasasındaki teknolojik gelişmelerden aşağıda verilen gruplardan en çok hangi grup/gruplar fayda sağlar?”**, **“Teknolojik gelişmeler nedeniyle iş kaybı yaşama konusunda riski en yüksek olan grup sizce hangisidir?”**, **“Teknolojinin iş gücü piyasası üzerindeki etkisini ele almak için hangi tedbirlere öncelik verilmelidir?”**, ve **“Yeni teknolojilerin neden olduğu iş gücü piyasasındaki değişikliklere cevap vermeye iliniz ne kadar hazır?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir. Teknolojik değişim ve iş gücü üzerindeki etkileri bölümünde, verilerde bazı eksiklikler olduğu gözlemlenmiş ve bu nedenle kayıp veri analizi gerçekleştirilmiş ve ana analiz buna göre yapılmıştır.

Katılımcılar, yeni teknolojilerin (yapay zekâ, otomasyon, yeşil teknolojiler gibi) İzmir'deki iş gücü piyasası üzerindeki etkisini genel olarak nötr olarak değerlendirmiştir (%40,6 ne olumlu ne olumsuz). Bununla birlikte, %29,7'lik bir kesim biraz olumlu, %17,2'lik bir kesim ise çok olumlu bir etki beklemektedir. Diğer yandan, %9,4'lük bir oran biraz olumsuz, %3,1'lik bir oran ise çok olumsuz bir etki öngörmektedir. Bu sonuçlar, yeni teknolojilerin iş gücü piyasası üzerindeki etkisinin genel olarak nötr ile olumlu arasında algılandığını göstermektedir (Tablo 65).

Tablo 65. Yeni Teknolojilerin İzmir'deki İş Gücü Piyasasına Etkisi

Soru: Yeni teknolojilerin (örneğin yapay zekâ, otomasyon, yeşil teknolojiler) ilinizdeki iş gücü piyasasını nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?		
Cevaplar	n	%
Çok olumlu	11	17,2
Biraz Olumlu	19	29,7
Ne olumlu ne olumsuz	26	40,6
Biraz Olumsuz	6	9,4
Çok olumsuz	2	3,1

Katılımcılara göre, teknoloji odaklı mesleklerin (yapay zekâ, yazılım, siber güvenlik gibi) ve dijital dönüşümle ilgili alanların (e-ticaret, dijital pazarlama gibi) önümüzdeki 10 yılda en çok talep görecektir. Ayrıca, yenilenebilir enerji ve robotik/otomasyon gibi alanlar da gelecekte önemli bir rol oynayacak gibi görünmektedir (Tablo 66).

Tablo 66. 10 Yıl İçinde En Çok Talep Görebilecek Meslek veya Uzmanlık Alanları

Soru: Önümüzdeki 10 yıl içinde en çok ne tür mesleklerin veya uzmanlık alanlarının talep göreceğine inanıyorsunuz?	
Meslek veya uzmanlık alanları	İşaretlenme sayısı
[1] E-ticaret ve tedarik zinciri uzmanı	34
[2] Animasyon Programcısı	7
[3] Ar-ge Elemanı	14
[4] Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi Uzmanları	39
[5] Veri Bilimcileri ve Veri Analistleri	13
[6] Siber Güvenlik Uzmanları	22
[7] Yenilenebilir Enerji Teknisyenleri (örneğin, güneş paneli montajcıları, rüzgâr türbini teknisyenleri)	18
[8] Yazılım Geliştiricileri ve Mühendisleri	32
[9] Sağlık çalışanları (örn. hemşireler, doktorlar, tıbbi teknisyenler)	9
[10] Dijital Pazarlama Uzmanları	16
[11] Zanaatkarlık (örn. elektrikçiler, tesisatçılar, kaynakçılar)	2
[12] Teknoloji ve Dijital Beceriler Alanında Eğitimciler ve Eğitimciler	5
[13] Bilgi Güvenlik Uzmanı	19
[14] Bilgisayar Oyunları Programcısı	3

Tablo 66. 10 Yıl İçinde En Çok Talep Görebilecek Meslek veya Uzmanlık Alanları

Soru: Önümüzdeki 10 yıl içinde en çok ne tür mesleklerin veya uzmanlık alanlarının talep göreceğine inanıyorsunuz?	
[15] Bulut Bilişim Uzmanı	1
[16] Çevre Bilimciler ve Sürdürülebilirlik Danışmanları	7
[17] Finansal Analistler ve FinTech Uzmanları	1
[18] Robotik Mühendisleri ve Otomasyon Uzmanları	20
[19] Sosyal Çalışmacılar ve Danışmanlar	6
[20] Dijital Adli Tıp Uzmanı	7
[21] Sosyal Medya Uzmanı	9
[22] Mikro İşlem Tasarımcısı	6
[23] Kurumsal Kaynak Planlama Uzmanı	4
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla meslek ve uzmanlık alanı işaretlemişlerdir.	

Katılımcılara göre, teknoloji odaklı mesleklerin (yapay zekâ, siber güvenlik, yazılım gibi) ve dijital dönüşümle ilgili alanların (e-ticaret, dijital pazarlama gibi) gelecekte en çok talep görecektir meslekler olarak öne çıktığını göstermektedir (Tablo 67). Ayrıca, robotik ve otomasyon alanları da yüksek talep gören meslekler arasında yer almaktadır.

Tablo 67. Teknolojik Gelişmelere Göre Mesleklerin Talep Görme Olasılığı

Soru: Lütfen aşağıdaki mesleklerin her birinin teknolojik gelişmeler nedeniyle gelecekte yüksek talep görme olasılığını değerlendirin.						
	Düşük		Orta		Yüksek	
Meslek veya uzmanlık alanları	n	%	n	%	n	%
[1] E-ticaret ve tedarik zinciri uzmanı	4	6,3	19	29,7	41	64,1
[2] Animasyon Programcısı	5	7,8	39	61,0	20	31,3
[3] Ar-ge Elemanı	3	4,7	40	62,5	21	32,8
[4] Yapay Zekâ ve Makine Öğrenimi Uzmanları	1	1,6	22	34,4	41	64,1
[5] Veri Bilimcileri ve Veri Analistleri	1	1,6	32	50,0	31	48,4
[6] Siber Güvenlik Uzmanları	1	1,6	27	42,2	36	56,3
[7] Yenilenebilir Enerji Teknisyenleri (örneğin, güneş paneli montajcıları, rüzgâr türbini teknisyenleri)	1	1,6	40	62,5	23	35,9
[8] Yazılım Geliştiricileri ve Mühendisleri	4	6,3	28	43,8	32	50,0
[9] Sağlık çalışanları (örn. hemşireler, doktorlar, tıbbi teknisyenler)	7	10,9	40	62,5	17	26,6
[10] Dijital Pazarlama Uzmanları	2	3,1	37	57,9	25	39,1

Tablo 67. Teknolojik Gelişmelere Göre Mesleklerin Talep Görme Olasılığı

Soru: Lütfen aşağıdaki mesleklerin her birinin teknolojik gelişmeler nedeniyle gelecekte yüksek talep görme olasılığını değerlendirin.						
[11] Zanaatkarlık (örn. elektrikçiler, tesisatçılar, kaynakçılar)	11	17,2	38	59,4	15	23,4
[12] Teknoloji ve Dijital Beceriler Alanında Eğitimciler ve Eğitimciler	1	1,6	41	64,1	22	34,4
[13] Bilgi Güvenlik Uzmanı	1	1,6	40	62,5	23	35,9
[14] Bilgisayar Oyunları Programcısı	4	6,3	43	67,2	17	26,6
[15] Bulut Bilişim Uzmanı	2	3,1	42	65,6	20	31,3
[16] Çevre Bilimciler ve Sürdürülebilirlik Danışmanları	5	7,8	43	67,2	16	25,0
[17] Finansal Analistler ve FinTech Uzmanları	5	7,8	41	64,1	18	28,1
[18] Robotik Mühendisleri ve Otomasyon Uzmanları	2	3,1	32	50,0	30	46,9
[19] Sosyal Çalışmacılar ve Danışmanlar	8	12,5	40	62,5	16	25,0
[20] Dijital Adli Tıp Uzmanı	2	3,1	40	62,5	22	34,4
[21] Sosyal Medya Uzmanı	1	1,6	39	60,9	24	37,5
[22] Mikro İşlem Tasarımcısı	1	1,6	39	60,9	24	37,5
[23] Kurumsal Kaynak Planlama Uzmanı	6	9,4	41	64,1	17	26,6

Katılımcılara göre, iş gücü piyasasının teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamasında altyapı eksikliği ve yüksek maliyetlerin en büyük engeller olduğunu göstermektedir. Ayrıca, değişime karşı direnç, nitelikli iş gücü eksikliği ve eğitime erişim sorunları da önemli zorluklar olarak öne çıkmaktadır (Tablo 68).

Tablo 68. Yeni Teknolojik ve Endüstriyel Gelişmelere Uyum Sağlamadaki Karşılaşılan Zorluklar.

Soru: İş gücü piyasasının yeni teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamasında karşılaşılan en büyük zorluklar nelerdir?	
Cevaplar	İşaretlenme Sayısı
Nitelikli iş gücü eksikliği	32
Eğitim ve öğretime sınırlı erişim	32
Kurumlarda değişime karşı direnç	33
Yeni teknolojileri benimsemenin yüksek maliyetleri	34
Altyapı eksikliği	36
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir	

Katılımcılara göre, gelecekteki iş gücü piyasasında çalışanlar için en kritik beceriler arasında gelişmekte olan teknolojilerde teknik uzmanlık öne çıkmaktadır (Tablo 69). Bunu dijital okuryazarlık ve problem çözme takip etmektedir.

Tablo 69. Gelecekteki İş Gücü Piyasasında Çalışanlar İçin En Kritik Beceriler

Soru: Gelecekteki iş gücü piyasasında çalışanlar için en kritik becerilerin hangileri olduğunu düşünüyorsunuz?	
Beceriler	İşaretlenme Sayısı
Dijital okuryazarlık	33
Problem çözme	33
Eleştirel düşünme	24
İletişim becerileri	28
Gelişmekte olan teknolojilerde teknik uzmanlık	41
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Bulgulara göre, katılımcıların büyük çoğunluğu (%62,5) İzmir'de özel sektörün iş gücünü teknolojik değişimlere hazırlamak için yeterli yatırım yapmadığını düşünmektedir (Tablo 70). Bu sonuç, özel sektörün teknolojiye uyum sağlama konusunda daha fazla yatırım yapması gerektiğine dair güçlü bir algının olduğunu göstermektedir.

Tablo 70. İzmir'de Özel Sektörün İş Gücünü Teknolojik Değişimlere Hazırlamak İçin Yatırım Yapması

Soru: İlinizdeki özel sektörün iş gücünü teknolojik değişimlere hazırlamak için yeterince yatırım yaptığını inanıyor musunuz?		
Seçenekler	n	%
Evet	24	37,5
Hayır	40	62,5

Katılımcılara göre, iş gücü piyasasındaki teknolojik gelişmelerden en çok girişimciler ve orta düzey yöneticiler fayda sağlayacaktır (Tablo 71).

Tablo 71. Teknolojik Gelişmelerden Fayda Sağlayabilecek Gruplar

Soru: Sizce iş gücü piyasasındaki teknolojik gelişmelerden aşağıda verilen gruplardan en çok hangi grup/gruplar fayda sağlar?		
Seçenekler	n	%
Yüksek vasıflı çalışanlar	8	12,5
Düşük vasıflı çalışanlar	1	1,6
Orta düzey yöneticiler	27	42,2
Girişimciler	28	43,8

Katılımcılara göre, teknolojik gelişmeler nedeniyle iş kaybı yaşama konusunda en yüksek risk grubu düşük vasıflı işçiler olarak görülmektedir (Tablo 72). Bunu yaşlı çalışanlar takip etmektedir.

Tablo 72. Teknolojik Gelişmeler Nedeniyle İş Kaybı Yaşayabilecek En Yüksek Grup

Soru: Teknolojik gelişmeler nedeniyle iş kaybı yaşama konusunda riski en yüksek olan grup sizce hangisidir?		
Seçenekler	n	%
Düşük vasıflı işçiler	32	50,0
Kariyer ortası profesyoneller	12	18,7
Yaşlı çalışanlar	20	31,3

Katılımcılar, teknolojinin iş gücü piyasası üzerindeki etkisini yönetmek için eğitim ve beceri geliştirme programlarının en kritik tedbir olduğunu göstermektedir. Ayrıca, devlet destekli istihdam programları, işletme-eğitim kurumu iş birlikleri ve yaşam boyu öğrenme girişimleri de önemli öncelikler olarak öne çıkmaktadır (Tablo 73).

Tablo 73. Teknolojinin İş Gücü Piyasası Üzerindeki Etkisini Ele Almak İçin Alınabilecek Tedbirler

Soru: Teknolojinin iş gücü piyasası üzerindeki etkisini ele almak için hangi tedbirlere öncelik verilmelidir?	
Seçenekler	İşaretlenme Sayısı
Eğitim ve beceri kazandırma programlarının genişletilmesi	51
Sektörlerin teknolojiyi sorumlu bir şekilde benimsemeleri için teşvikler sağlanması	39
İşletmeler ve eğitim kurumları arasındaki iş birliğinin güçlendirilmesi	42
Devlet öncülüğünde istihdam destek programlarının oluşturulması	45
Yaşam boyu öğrenme girişimlerinin teşvik edilmesi	42
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Katılımcılar, İzmir'in yeni teknolojilerin neden olduğu iş gücü piyasasındaki değişikliklere cevap vermek konusunda kısmen hazırlıklı **olduğunu düşünmektedir. %78,1'lik bir kesim** biraz hazırlıklı **olduğunu belirtirken, %20,3'lük bir oran** hiç hazırlıklı olmadığını **ifade etmiştir. Yalnızca %1,6'lık küçük bir kesim çok hazırlıklı olduğunu düşünmektedir. Bu sonuçlar, ilin teknolojik değişimlere uyum sağlama konusunda orta düzeyde hazırlıklı olduğunu, ancak önemli bir kesimin bu konuda eksiklikler hissettiğini göstermektedir** (Tablo 74).

Tablo 74. Yeni Teknolojilerin Neden Olduğu İş Gücü Piyasasındaki Değişikliklere Hazır Olma Durumu

Soru: Yeni teknolojilerin neden olduğu iş gücü piyasasındaki değişikliklere cevap vermeye iliniz ne kadar hazır?		
Seçenekler	n	%
Çok hazırlıklı	1	1,6
Biraz hazırlıklı	50	78,1
Hiç hazırlıklı değil	13	20,3

3.7 Sektörel ve Bölgesel İş Gücü Dinamikleri

İzmir'deki katılımcıların sektörel ve bölgesel iş gücü dinamiklerine ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“Aşağıdaki faktörlerin, ilinizdeki sektörlerin gelişimine etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?”, “Bölgenizdeki sektörlerin öne çıkmasında veya gerilemesinde kültürel faktörlerin (gelenekler, yerel tercihler veya miras gibi) ekonomik faktörlerden (yatırımlar, politika veya piyasa talebi gibi) daha etkili olduğuna inanıyor musunuz?”, “Sizce hangi sektörler şu anda en önemli yetenek ve beceri kıtlığıyla karşı karşıya?”, “İlinizdeki hangi sektörlerin iş gücü talebinin yüksek olacağını düşünüyorsunuz?”, ve “İlinizdeki hangi sektörlerin teknolojik gelişmelerden etkilenme olasılığı daha yüksektir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir. Sektörel ve bölgesel iş gücü dinamikleri bölümünde, verilerde bazı eksiklikler olduğu gözlemlenmiş ve bu nedenle kayıp veri analizi gerçekleştirilmiş ve ana analiz buna göre yapılmıştır.

Katılımcılar, İzmir'deki sektörlerin gelişiminde devlet teşvikleri, altyapı yatırımları ve göç eğilimlerinin en önemli faktörler olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, tüketici talebindeki değişimler ve iş gücü becerileri de önemli bir rol oynamaktadır (Tablo 75).

Tablo 75. İzmir'de Sektörlerin Gelişimini Etkileyebilecek Faktörler

Soru: Aşağıdaki faktörlerin, ilinizdeki sektörlerin gelişimine etkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?										
	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Orta derecede katılıyorum		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum	
İfadeler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bölgeye özgü kültürel miras veya gelenekler	1	1,6	11	17,2	32	50,0	15	23,4	5	7,8
Doğal kaynakların mevcudiyeti veya kıtlığı*	-	-	11	17,2	29	45,3	18	28,1	6	9,4
Devlet teşvikleri	1	1,6	4	6,3	13	20,3	29	45,3	17	26,6
Yerel veya uluslararası tüketici talebindeki değişimler	-	-	2	3,1	23	35,9	24	37,5	15	23,4
Bölgesel altyapı ve kalkınmaya yatırım	1	1,6	5	7,8	15	23,4	29	45,3	14	21,9
İş gücü becerileri ve eğitim seviyeleri	-	-	3	4,7	28	43,8	22	34,4	11	17,2
Göç eğilimleri (örneğin, kırdan kente veya uluslararası göç)	1	1,6	5	7,8	16	25,0	25	39,1	17	26,6

Katılımcıların büyük çoğunluğu, bölgedeki sektörlerin gelişimi veya gerilemesinde ekonomik faktörlerin kültürel faktörlere kıyasla daha etkili olduğunu düşünmektedir (Tablo 76). Ancak, bazı katılımcılar her iki faktörün eşit derecede önemli olduğunu belirtirken, kültürel faktörlerin daha baskın olduğunu düşünenler ise azınlıkta kalmıştır.

Tablo 76 .Bölgedeki Sektörlerin Öne Çıkmasındaki Veya Gerilemesindeki Kültürel Faktörler ve Ekonomik Faktörler

Soru: Bölgenizdeki sektörlerin öne çıkmasında veya gerilemesinde kültürel faktörlerin (gelenekler, yerel tercihler veya miras gibi) ekonomik faktörlerden (yatırımlar, politika veya piyasa talebi gibi) daha etkili olduğuna inanıyor musunuz?		
Cevaplar	n	%
Evet, kültürel faktörler daha etkilidir.	8	12,5
Hayır, ekonomik faktörler daha etkilidir.	40	62,5
Her ikisi de eşit derecede etkilidir.	11	17,2
Emin değilim.	5	7,8

Katılımcıların çoğunluğu, İzmir'de tarım, imalat, mesleki ve teknik faaliyetler ile eğitim sektörlerinin en ciddi yetenek ve beceri açığıyla karşı karşıya olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, toptan ve perakende ticaret ile diğer hizmet faaliyetleri de önemli ölçüde beceri eksikliği yaşayan sektörler arasında yer almaktadır (Tablo 77).

Tablo 77. İzmir Sektörel Yetenek ve Beceri Açığı

Soru: Sizce hangi sektörler şu anda en önemli yetenek ve beceri kıtlığıyla karşı karşıya? (Birden fazla seçenek seçebilirsiniz.)	
Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	25
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	4
[3] İmalat	24
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı.	12
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	11
[6] İnşaat	5
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	16
[8] Ulaştırma ve Depolama.	7
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	3
[10] Bilgi ve iletişim.	12

Tablo 77. İzmir Sektörel Yetenek ve Beceri Açığı

Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	7
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	19
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5
[14] Eğitim.	19
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	3
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	14
Notlar = Katılımcılar İzmir’de en kritik yetenek ve beceri açığı olan sektörleri 1’den fazla işaretlemişlerdir.	

Katılımcıların çoğunluğu, İzmir’de imalat, tarım, konaklama ve yiyecek hizmetleri, mesleki ve teknik faaliyetler ile diğer hizmet faaliyetlerinin iş gücü talebinin en yüksek olabileceği sektörler olduğunu belirtmektedir (Tablo 78). Ayrıca, toptan ve perakende ticaret ile eğitim sektörleri de yüksek iş gücü talebi beklenen alanlar arasında yer almaktadır.

Tablo 78. İzmir İş Gücü Talebinin Yüksek Olabileceği Sektörler

Soru: İlinizdeki hangi sektörlerin iş gücü talebinin yüksek olacağını düşünüyorsunuz?	
Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	32
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	12
[3] İmalat	38
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı.	20
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	22
[6] İnşaat	24
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	28
[8] Ulaştırma ve Depolama.	22
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	32
[10] Bilgi ve iletişim.	20
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	19
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	31
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	18
[14] Eğitim.	28
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	19
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	31
Notlar =Katılımcılar 1’den fazla sektör işaretlemişlerdir.	

Katılımcıların çoğunluğu, İzmir'de imalat, bilgi ve iletişim, mesleki ve teknik faaliyetler ile eğitim sektörlerinin teknolojik gelişmelerden en çok etkilenme potansiyeline sahip olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, tarım ve diğer hizmet faaliyetleri de teknolojik dönüşümden önemli ölçüde etkilenebilecek sektörler arasında yer almaktadır. (Tablo 79).

Katılımcılar, İzmir'deki sektörlerin gelişiminde devlet teşvikleri, altyapı yatırımları ve göç eğilimlerinin en önemli faktörler olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, tüketici talebindeki değişimler ve iş gücü becerileri de önemli bir rol oynamaktadır

Tablo 79. İzmir Sektörlerin Teknolojik Gelişmelerden Etkilenme Olasılığı

Soru: İlinizdeki hangi sektörlerin teknolojik gelişmelerden etkilenme olasılığı daha yüksektir?	
Sektörler	İşaretlenme sayısı
[1] Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	26
[2] Madencilik ve Taş Ocakçılığı.	16
[3] İmalat	40
[4] Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı.	18
[5] Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri.	22
[6] İnşaat	22
[7] Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı.	24
[8] Ulaştırma ve Depolama.	24
[9] Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri.	22
[10] Bilgi ve iletişim	36
[11] Finans ve Sigorta Faaliyetleri.	22
[12] Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler.	36
[13] İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	18
[14] Eğitim.	27
[15] Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	21
[16] Diğer Hizmet Faaliyetleri (Ör: Bilgisayar, iletişim araçları, ev eşyaları, giyim eşyası onarımı, kuaför, berber işletmeleri faaliyetleri)	25
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla sektör işaretlemişlerdir.	

3.8 Eğitim ve İstihdam Arasındaki Bağlantılar

İzmir'deki katılımcıların **“eğitim ve istihdam arasındaki bağlantılarına”** ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden **“İlinizde gerçekleştirilen mevcut eğitim ve öğretim programları çalışanları teknolojik ve endüstriyel gelişmelere hazırlamada ne derecede etkili?”,** ve **“İlinizdeki üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin, insanların iş piyasasındaki yeni teknolojilere uyum sağlamalarına yardımcı olma konusundaki aşağıdaki rolleri ne derecede önemlidir?”** sorularına yanıt vermeleri istenmiştir. Eğitim ve istihdam arasındaki bağlantılar bölümünde, verilerde bazı eksiklikler olduğu gözlemlenmiş ve bu nedenle kayıp veri analizi gerçekleştirilmiş ve ana analiz buna göre yapılmıştır.

Elde edilen bulgular, İzmir'deki eğitim ve öğretim programlarının teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyum sağlamada kısmen etkili olduğunu, ancak önemli bir kesimin bu programların yetersiz kaldığını düşündüğünü göstermektedir. Programların etkililiğini artırmaya yönelik iyileştirmelere ihtiyaç olduğu anlaşılmaktadır. (Tablo 80).

Tablo 80. İzmir'deki Mevcut Eğitim ve Öğretim Programlarının Çalışanları Teknolojik Ve Endüstriyel Gelişmelere Hazırlamada Etkisi

Soru: İlinizde gerçekleştirilen mevcut eğitim ve öğretim programları çalışanları teknolojik ve endüstriyel gelişmelere hazırlamada ne derecede etkili?		
Cevaplar	n	%
Çok etkili	1	1,6
Etkili	18	28,1
Orta düzeyde etkili	32	50,0
Etkili değil	7	10,9
Hiç etkili değil	6	9,4

Sonuçlar, İzmir'de üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin iş gücü piyasası analizleri, kariyer danışmanlığı, dijital okuryazarlık eğitimi ve sektör ortaklıkları gibi alanlarda önemli bir rol oynaması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca, uygulamalı müfredat ve yaşam boyu öğrenme girişimleri de önemli katkılar sağlayabilir (Tablo 81).

Tablo 81. Üniversitelerin Ve Kariyer Merkezlerinin Kişilerin Yeni Teknolojilere Uyum Sağlamasındaki Rolü

Soru: İlinizdeki üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin, insanların iş piyasasındaki yeni teknolojilere uyum sağlamalarına yardımcı olma konusundaki aşağıdaki rolleri ne derecede önemlidir?										
	Hiç önemli değil		Önemli değil		Orta derecede önemli		Önemli		Çok önemli	
Seçenekler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Gelişmekte olan teknolojilerde (ör. yapay zekâ, blok zinciri, siber güvenlik) eğitim programları sunmak	-	-	1	1,6	28	43,8	24	37,5	11	17,2
İş gücü piyasası talepleriyle uyum sağlamak için uygulamalı, endüstri odaklı müfredatı entegre etmek.	-	-	3	4,7	19	29,7	32	50,0	10	15,6
Staj, çıraklık ve araştırma fırsatları için sektörlerle ortaklıkları kolaylaştırması	-	-	2	3,1	10	15,6	33	51,6	19	29,7
Öğrencilerin ve iş arayanların gelişen iş gücü piyasası eğilimlerini anlamalarına yardımcı olmak için kariyer danışmanlığı sağlamak	-	-	-	-	10	15,6	32	50,1	22	34,3

Tablo 81. Üniversitelerin Ve Kariyer Merkezlerinin Kişilerin Yeni Teknolojilere Uyum Sağlamasındaki Rolü

	Hiç önemli değil		Önemli değil		Orta derecede önemli		Önemli		Çok önemli	
Sertifika ve çevrimiçi kurslar aracılığıyla yaşam boyu öğrenmeyi ve mesleki gelişimi teşvik etmek	3	4,7	1	1,6	18	28,2	30	46,9	12	18,8
İnovasyon ve girişimcilik odaklı uzmanlaşmış merkezler oluşturmak	-	-	6	9,4	25	39,0	22	34,4	11	17,2
Dijital okuryazarlık ve sosyal beceri eğitiminin geliştirilmesi (örn. ekip çalışması, sorun çözme)	-	-	1	1,6	11	17,2	33	51,6	19	29,7
Yüksek talep gören becerileri ve sektörleri belirlemek için düzenli iş gücü piyasası analizleri yapmak	1	1,6	-	-	7	10,9	43	67,2	13	20,3

3.9 İşe Alım Süreçleri ve Karşılaşılan Zorluklar

İzmir'deki katılımcıların “işe alım süreçleri ve karşılaşılan zorluklara” ilişkin gözlem ve görüşlerini anlamak amacıyla, kendilerinden “Gerekli teknik becerilere sahip adayları bulmakta ne sıklıkla zorluk yaşıyorsunuz?”, “İlinizdeki kurumların işe alım sırasında karşılaştığı en büyük zorluk sizce hangisidir?”, “İlinizde kurumlara işe başvuranlar arasında en sık hangi alanlarda beceri boşluğu olduğunu düşünüyorsunuz?”, “İlinizdeki ekonomik koşulların işe alım süreci üzerindeki etkisini nasıl algılıyorsunuz?”, ve “Kurumsal performansı iyileştirmede çeşitliliği ve kapsayıcılığı ne kadar önemli görüyorsunuz?” sorularına yanıt vermeleri istenmiştir. İşe alım süreçleri ve karşılaşılan zorluklar bölümünde, verilerde bazı eksiklikler olduğu gözlemlenmiş ve bu nedenle kayıp veri analizi gerçekleştirilmiş ve ana analiz buna göre yapılmıştır.

Elde edilen sonuçlar, katılımcılara göre, işverenlerin büyük bir kısmının teknik becerilere sahip aday bulmakta zaman zaman veya sıklıkla zorluk yaşadığını göstermektedir. Bu durum, teknik beceri açığının iş gücü piyasasında önemli bir sorun olduğuna işaret etmektedir (Tablo 82).

Tablo 82. Teknik Becerilere Sahip Bireylere Ulaşmadaki Zorluk Derecesi

Soru: Gerekli teknik becerilere sahip adayları bulmakta ne sıklıkla zorluk yaşıyorsunuz?		
Seçenekler	n	%
Hiç zorlanmıyoruz	1	1,5
Nadiren zorlanıyoruz	8	12,5
Bazen zorlanıyoruz	26	40,7
Genellikle zorlanıyoruz	28	43,8
Her zaman zorlanıyoruz	1	1,5

Katılımcılar, İzmir'deki kurumların işe alım sırasındaki karşılaştığı en büyük zorluğun nitelikli aday eksikliği olduğunu belirtmiştir (%43,7). Bunu, nitelikli çalışanlar için yüksek rekabet (%32,9) takip etmektedir. Bu sonuçlar, iş gücü piyasasında nitelikli aday bulma sorununun en önemli zorluk olduğunu göstermektedir. Ayrıca, nitelikli çalışanlar için rekabetin de önemli bir engel teşkil ettiği anlaşılmaktadır (Tablo 83).

Tablo 83. İşe Alım Sırasında Karşılaşılan Zorluklar

Soru: İlinizdeki kurumların işe alım sırasında karşılaştığı en büyük zorluk sizce hangisidir?		
Seçenekler	n	%
[1] İşe alma süreçleri	15	23,4
[2] Nitelikli çalışanlar için yüksek rekabet	21	32,9
[3] Nitelikli aday eksikliği	28	43,7

Katılımcılar İzmir'de işe başvurularında en çok **teknik beceriler**, **dijital beceriler** ve **iletişim becerileri** eksikliği olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, **problem çözme ve eleştirel düşünme** becerilerinde de önemli bir boşluk bulunduğu anlaşılmaktadır (Tablo 84).

Tablo 84. İşe Başvuranlar Arasındaki Beceri Boşluğu

Soru: İlinizde kurumlara işe başvurular arasında en sık hangi alanlarda beceri boşluğu olduğunu düşünüyorsunuz?	
Seçenekler	İşaretlenme Sayısı
Teknik beceriler ve eleştirel düşünme	29
İletişim becerileri	25
Liderlik veya yönetim becerileri	12
Problem çözme ve eleştirel düşünme	24
Müşteri hizmetleri becerileri	11
Dijital veya bilişim teknolojileri ile ilgili beceriler	28
Notlar = Katılımcılar 1'den fazla seçenek işaretlemiştir.	

Katılımcıların büyük bir kısmı, ekonomik koşulların işe alım süreci üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu düşünmektedir (Tablo 85). Büyük çoğunluk ekonomik koşulların işe alım sürecini orta derecede veya daha fazla etkilediğini belirtmiştir.

Tablo 85. Ekonomik Koşulların İşe Alım Sürecine Etkisi

Soru: İlinizdeki ekonomik koşulların işe alım süreci üzerindeki etkisini nasıl algılıyorsunuz?		
Seçenekler	n	%
Tamamen etkiliyor	12	18,8
Büyük ölçüde etkisi var	29	45,3
Orta derecede etkisi var	20	31,3
Az etkisi var	1	1,6
Hiç etkisi yok	2	3,1

Kurumsal performansı iyileştirmede çeşitlilik ve kapsayıcılığa İzmir'de %46,9'luk bir kesim orta derecede önemli derken, %28,1'lik bir kesim önemli ve %20,3'lük bir kesim çok önemli şeklinde görüş bildirmiştir (Tablo 86). Diğer yandan, %3,1'lik bir oran hiç önemli değil, %1,6'lık bir oran ise az önemli olduğunu belirtmiştir. Bu sonuçlar, çeşitlilik ve kapsayıcılığın kurumsal performansı iyileştirmede önemli bir faktör olarak görüldüğünü göstermektedir.

Tablo 86. Kurumsal Performansı İyileştirmede Çeşitlilik ve Kapsayıcılık

Soru: Kurumsal performansı iyileştirmede çeşitliliği ve kapsayıcılığı ne kadar önemli görüyorsunuz?		
Seçenekler	n	%
Hiç önemli değil	2	3,1
Az önemli	1	1,6
Orta derecede önemli	30	46,9
Önemli	18	28,1
Çok önemli	13	20,3

3.10 Anket Çalışması Analizinde Öne Çıkan Bulgular

1. İş Gücü Piyasası Analizi

İzmir'deki iş gücü piyasasında katılımcılar, ekonomik zorlukların iş fırsatlarını azalttığını ancak bazı sektörlerde nitelikli iş gücü talebinin arttığını belirtmiştir. İstihdamın azalmasının temel nedenleri olarak piyasa talebindeki düşüş, teknolojik otomasyon ve mesleki eğitim eksikliği öne çıkmaktadır.

2. İş Gücü Talebi ve Nitelikli Personel Açığı

İzmir'deki iş gücü talebini en çok etkileyen faktörler arasında bölgesel ekonomik büyüme, teşvikler ve teknolojik entegrasyon öne çıkarken; en fazla nitelikli iş gücü arzı sıkıntısı tarım, imalat ve eğitim sektörlerinde yaşanmaktadır.

3. Göçmen İşçiler ve Engelli Bireylerin İstihdamı

Göçmen işçi istihdamına dair algı çoğunlukla nötr olup, en etkili faktör düşük maliyet ve pozisyonları hızlı doldurma kolaylığıdır. Engelli çalışanların etkisi genelde nötr algılanmakla birlikte, özellikle takım çalışmasına olumlu katkı sağladıkları düşünülmektedir.

4. Kadın İş Gücü

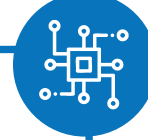
Kadınlar iletişim ve uyum becerileriyle öne çıkarken, teknik alanlarda gelişime ihtiyaç vardır. Temsil engelleri kültürel beklentiler ve erkek egemen sektörlerden kaynaklanmakta; destek için esnek çalışma ve eşit işe alım öne çıkmaktadır.

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

ISDEP |

5. Teknolojik Değişim ve İş Gücü Üzerindeki Etkiler

Katılımcılar, teknolojik değişimlerin İzmir iş gücü üzerinde genel olarak nötr ve olumlu etkiler yapacağını düşünmektedir. En çok talep görecekt alanlar yapay zekâ, yazılım ve dijital beceriler olarak öne çıkmaktadır.

6. Sektörel ve Bölgesel İş Gücü Dinamikleri

Katılımcılar, İzmir'de sektörlerin gelişiminde devlet teşvikleri, altyapı yatırımları ve göç eğilimlerini belirleyici faktörler olarak görmektedir. En fazla iş gücü talebi ve beceri açığı tarım, imalat ve mesleki-teknik faaliyetlerde görülürken, bu sektörlerin teknolojik gelişmelerden en çok etkileneceği öngörülmektedir.

7. Eğitim ve İstihdam Arasındaki Bağlantılar

Katılımcılar, İzmir'deki eğitim programlarının teknolojik ve endüstriyel gelişmelere uyumda sınırlı etkili olduğunu belirtmiş ve iyileştirme gerektiğini vurgulamıştır. Üniversitelerin ve kariyer merkezlerinin uygulamalı eğitim, sektör iş birlikleri ve dijital beceriler geliştirme konusunda kritik bir rol üstlenmesi beklenmektedir.

8. İşe Alım Süreçleri ve Karşılaşılan Zorluklar

Katılımcılar, İzmir'de nitelikli aday eksikliği, teknik ve dijital beceri yetersizlikleri nedeniyle işe alımda sıklıkla zorluk yaşandığını belirtmiştir. Ekonomik koşulların işe alım sürecini büyük ölçüde etkilediği ve çeşitlilik-kapsayıcılığın kurumsal performans için önemli bulunduğu vurgulanmıştır.

IV. BÖLÜM

IV. BÖLÜM

4. İZMİR'DE İŞ GÜCÜ, EKONOMİ VE GÖÇ EĞİLİMLERİNE DAİR NİTEL ANALİZ

Bu bölümde ilk olarak, İzmir Sosyoekonomik Sektör Mevcut Durum Raporu özelinde 22-24 Ocak 2025 tarihlerinde gerçekleştirilen saha çalışmasının nitel veri toplama aşamasında izlenen prosedürler, görüşülen paydaşlar ve araştırma ekibine ilişkin genel bilgiler verilmiştir.

4.1 Nitel Görüşmelerin Metodolojisi

22-24 Ocak 2025 tarihlerinde gerçekleştirilen üç günlük İzmir saha çalışması süresince nitel veri toplama aracı olarak kurumlarda odak kişiler ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler katılımcıların rızaları ile ses kaydediciler aracılığıyla kaydedilmiş ve katılımcılardan bu yönde rıza belgeleri de imzalatılmıştır. Görüşme yapılan kurumlardan yarı yapılandırılmış mülakatlara 1 ve 12 arası odak kişi katılmıştır. Paydaş kurumlardan toplam 64 katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler 65 dakika ile 90 dakika arası sürmüştür. Görüşmelerin sonunda ses deşifreleri gerçekleştirilmiş ve analizleri MAXQDA nitel veri analizi yazılımı kullanılarak yapılmıştır.

Bu bölümde 9 paydaş kurumdan 64 kilit kişinin katılımıyla gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış mülakatlardan elde edilen veriler analiz edilmiştir. Analiz sonucunda ortaya çıkan tematik başlıklar şunlardır:

- Genel Sektörel Durum: İstihdam açısından potansiyel kapasite ve fırsatlar,
- İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler,
- İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi,
- Kadınların İş Gücü Piyasasına Katılımı: Fırsatlar ve Kısıtlılıklar,
- İşverenlerin Göçmen İş Gücüne Karşı Yaklaşımları ve Piyasa Dinamikleri,
- Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller,
- Olası Geri Dönüşlerinin İş Gücü Piyasasına Etkileri,
- İş Gücü Piyasasına Geçişte Kurumlar Arası İletişim Ağı

Bu tematik başlıklara göre oluşturulan izleyen bölümlerde her temaya ilişkin farklı alt bileşenler, katılımcıların beyan ettiği görüşler doğrultusunda, detaylı bir şekilde irdelenmiştir.

4.2 Genel Sektörel Durum: İstihdam Açısından Potansiyel Kapasite ve Fırsatlar

İzmir, sanayi, lojistik, yenilenebilir enerji, tarım ve tekstil gibi farklı sektörlerde sunduğu istihdam fırsatlarıyla Türkiye'nin en dinamik ekonomik merkezlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Güçlü sanayi altyapısı ve stratejik konumu sayesinde şehir, ticaret ve üretimde küresel pazarlara entegre olurken, lojistik sektöründeki yatırımlarla uluslararası rekabet gücünü artırmaktadır. Rüzgar ve güneş enerjisi yatırımları, İzmir'i yeşil ekonomi alanında lider şehirlerden biri haline getirirken, tarım ve gıda sanayi sektörü bölgenin geleneksel üretim kapasitesini koruyarak istihdam olanaklarını çeşitlendirmektedir. Ancak, bu büyüme sürecinde nitelikli iş gücü ihtiyacının karşılanması, mesleki eğitimlerin sektör ihtiyaçlarıyla uyumlu hale getirilmesi ve altyapı yatırımlarının sürdürülebilirliği büyük önem taşımaktadır. İzmir'in gelecekteki ekonomik gelişimi, sanayi ve teknoloji odaklı yatırımların artmasıyla şekillenirken, iş gücü piyasasının bu dönüşüme uyum sağlaması için kapsamlı politikalar geliştirilmesi gerekmektedir.

İzmir, Türkiye'nin en büyük üç kentinden biri olarak, tarım, sanayi, hizmetler ve teknoloji gibi farklı sektörleriyle önemli bir ekonomik merkezdir. Şehir, güçlü bir sanayi altyapısına sahip olup, stratejik coğrafi konumu sayesinde ticaret, ulaşım ve lojistik gibi alanlarda da büyük bir potansiyele sahiptir. Bu bölümde, İzmir'in sektörel yapısı, ekonomik kapasitesi, istihdam olanakları ve mevcut fırsatlar ele alınacaktır.

İzmir'in sanayi sektörü, şehrin ekonomik yapısında önemli bir yer tutmaktadır. Sanayinin gelişimi, OSB'ler ve sanayi altyapısının yaygınlaşmasıyla hızlanmıştır. Kentteki sanayi bölgeleri, gıda işleme, kimya, otomotiv, elektronik ve tekstil gibi alanlarda büyümeye olanak tanımıştır. Bu sektörlerdeki büyüme, sanayiye yönelik iş gücü talebinin artmasına ve yeni istihdam olanaklarının doğmasına neden olmuştur. Ayrıca, sanayinin genişlemesiyle birlikte, lojistik ve üretim altyapısındaki iyileştirmeler, İzmir'i uluslararası pazarlarda daha rekabetçi hale getirmektedir.

İzmir'in belirgin sektörlerinden biri olan tekstil ise hem tarihsel olarak hem de günümüzde büyük bir öneme sahiptir. Şehir, özellikle hazır giyim, konfeksiyon ve tekstil ürünleri üretimi konusunda Türkiye'nin önde gelen merkezlerinden biri olma özelliğine sahiptir. İzmir'deki tekstil sektörü, yerli ve küresel pazarlara yönelik üretimiyle ekonomiye büyük katkı sağlamaktadır. Bu sektördeki üretim, başta Avrupa ve Orta Doğu olmak üzere birçok bölgeye ihraç edilmektedir.

İzmir, yenilenebilir enerji sektöründe de önemli bir gelişim göstermekte, rüzgar enerjisi ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynakları konusunda büyük bir potansiyele sahiptir. İzmir, rüzgar enerjisi üretimi açısından Türkiye'nin önde gelen şehirlerinden biri olup, güneş enerjisi kullanımıyla da dikkat çekmektedir. Bu alanda yapılan yatırımlar, şehre önemli ekonomik ve çevresel katkılar sağlamaktadır. Bu sektör, aynı zamanda İzmir'deki iş gücü piyasasını daha nitelikli iş gücüne yönlendirmekte ve şehrin yeşil ekonomi hedeflerine ulaşmasına olanak tanımaktadır.

İzmir'in lojistik ve ulaşım sektörü, şehrin büyüyen ticaret hacmi ve coğrafi avantajları sayesinde büyük bir potansiyel taşımaktadır. İzmir Limanı, şehirdeki en önemli lojistik noktayı oluşturmakta ve İzmir'i bir lojistik merkezi haline getirmektedir. Limanın genişlemesi ve lojistik altyapısındaki iyileştirmeler, İzmir'in uluslararası ticaret kapasitesini artırmakta ve küresel pazarda önemli bir aktör olmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, İzmir'in demir yolu ve karayolu ağları, bölgesel ticaretin artmasına olanak tanımaktadır. Limanlar ve ulaşım altyapısındaki bu gelişmeler, İzmir'e yeni istihdam fırsatları sunmakta ve şehrin iş gücü piyasasına önemli katkılar sağlamaktadır.

İzmir, tarım sektörü açısından Türkiye'nin önemli şehirlerinden biridir. Şehir, özellikle zeytin, üzüm, pamuk ve tütün üretimi gibi alanlarda büyük bir kapasiteye sahiptir. Tarım sektörü, İzmir'in geçmişten gelen güçlü ekonomik yapı taşlarından biri olup, modern tarım yöntemlerinin uygulanmasıyla daha verimli hale gelmektedir. İzmir'deki tarım sektörü, aynı zamanda gıda işleme sanayisiyle birleşerek önemli bir istihdam alanı yaratmaktadır. Tarımda yapılan yenilikçi yatırımlar, iş gücü talebinin çeşitlenmesine ve şehre daha nitelikli iş gücü getirilmesine olanak sağlamaktadır. Organik tarım ve sera üretimi gibi alanlarda yapılan yatırımlar, İzmir'e önemli ekonomik fırsatlar sunmaktadır.

Sonuç olarak, İzmir'in sektörel yapısı, sanayi, tekstil, yenilenebilir enerji, lojistik, tarım ve sosyal destek alanlarında çeşitlenen bir yapıya sahiptir. Her sektör, İzmir'in ekonomik büyümesine ve istihdam olanaklarının artmasına önemli katkılar sunmaktadır. Şehir, güçlü sanayi altyapısı ve büyüyen sektörleri ile gelecekteki ekonomik gelişim için büyük bir potansiyele sahiptir.

4.3 İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler

İzmir, güçlü sanayi altyapısı ve geniş sektör yelpazesine rağmen, sanayi, hizmet, ticaret ve tarım gibi alanlarda nitelikli iş gücü açığıyla karşı karşıyadır. Otomotiv, kimya ve tekstil gibi sanayi sektörlerinde teknik beceriye sahip eleman eksikliği, üretim verimliliğini olumsuz etkilemekte; turizm ve lojistik alanlarında ise istihdam sürekliliğinin sağlanamaması sektörlerin büyümesini sınırlamaktadır. Tarım sektöründe mevsimlik işçilerin yetersizliği, üretim süreçlerini aksatırken, lojistik sektöründe artan talebe rağmen şoför ve depo çalışanı eksikliği taşımacılık hizmetlerinde aksamalara yol açmaktadır. Bu iş gücü açıklarının kapatılması, mesleki eğitimlerin güçlendirilmesi ve sektörel yetkinliklerin artırılmasıyla mümkün olabilir. İzmir'in ekonomik sürdürülebilirliği, iş gücü arz ve talebi arasındaki dengenin sağlanması ve iş gücünün yeni sektörlerle uyarlabilmesi için geliştirilecek stratejik planlamalara bağlıdır.

Bu bölümde, İzmir'deki iş gücü piyasasında açık bulunan sektörler ve meslekler değerlendirilmekte, bu eksikliklerin bölgesel iş gücü dinamiklerine etkisi ele alınmaktadır. Türkiye'nin en büyük ve ekonomik açıdan en gelişmiş şehirlerinden biri olan İzmir, sanayi, hizmet ve tarım gibi birçok sektörde önemli istihdam olanakları sunmaktadır. Ancak, belirli alanlarda yaşanan iş gücü açıkları, hem işletmelerin hem de bölgesel kalkınmanın sürdürülebilirliği açısından önemli bir konu olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 87. İzmir'de İş Gücü Açığı Bulunan Sektörler ve Pozisyonlar

Sektör	Pozisyon
Sanayi	Kaynak Ustası
Sanayi	Elektrik Teknisyeni
Sanayi	Makine Montajcısı
Sanayi	CNC Operatörü
Sanayi	Üretim Hattı Uzmanı
Tekstil	Makine Operatörü
Tekstil	Kalite Kontrol Uzmanı
Hizmet	Garson
Hizmet	Komiler
Hizmet	Kat Hizmetleri Görevlisi
Ticaret ve Lojistik	Lojistik Elemanı
Ticaret ve Lojistik	Şoför
Ticaret ve Lojistik	Depo Çalışanı
Tarım	Budama İşçisi
Tarım	Hasat İşçisi
Tarım	Hayvan Bakım Uzmanı

İzmir'in sanayi sektöründe, özellikle imalat ve üretim alanlarında, nitelikli iş gücü açığı önemli bir sorundur. Yapılan araştırmalara göre, sanayi sektöründeki iş gücü ihtiyacı, özellikle teknolojik beceri gerektiren alanlarda artmaktadır. İzmir'deki büyük sanayi kuruluşları, otomotiv, kimya, gıda işleme ve makine üretimi gibi sektörlerde faaliyet göstermektedir. Ancak bu sektörlerde yeterli teknik eleman bulunamamakta, özellikle kaynak ustası, elektrik teknisyeni, makine montajcıları gibi pozisyonlarda ciddi açıklar yaşanmaktadır. Bu eksiklikler, sanayi üretiminde verimliliği olumsuz yönde etkilemekte ve sektördeki büyümenin önünde bir engel teşkil etmektedir.

İzmir'in tekstil sektörü, iş gücü açığının en belirgin olduğu alanlardan biridir. Bu sektör, hem yerel pazar hem de küresel ölçekte büyük bir ekonomik öneme sahiptir. Tekstil üretiminde, özellikle niteliksiz iş gücü talebi fazla olsa da makine operatörleri ve kalite kontrol uzmanları gibi nitelikli iş gücü açıkları da belirgindir. İzmir'deki tekstil firmaları, özellikle tekstil üretiminde çalışan kalifiye eleman bulmakta zorlanmaktadır. Bu durum, sektörün gelişimine engel olabilmekte ve üretim kapasitesinin tam olarak kullanılmasını engellemektedir.

Hizmet sektöründe de İzmir'de iş gücü açıkları bulunmaktadır. Özellikle turizm, konaklama ve gıda sektörlerinde, personel talepleri yüksek olmasına rağmen, bu pozisyonlarda çalışan kişilerin nitelikleri genellikle yetersiz kalmaktadır. İzmir'in turistik cazibesi göz önüne alındığında, konaklama hizmetleri ve yeme-içme sektöründe sürekli olarak garsonlar, komiler ve kat hizmetleri görevlilerine olan talep artmaktadır. Ancak, bu sektörlerde iş gücü temini genellikle kısa vadeli ve mevsimsel işler olduğu için, istihdamda süreklilik sağlanamamaktadır. Bu durum, özellikle turizm sezonunda çalışan personel sayısının yetersiz kalmasına yol açmaktadır.

Ticaret ve lojistik sektörlerinde de İzmir'de önemli iş gücü açıkları söz konusudur. İzmir Limanı, şehrin en büyük ticaret noktalarından biri olarak, lojistik ve taşımacılık sektörlerini ciddi şekilde etkilemektedir. Bu sektörde özellikle lojistik elemanları, şoförler ve depo çalışanları gibi pozisyonlarda iş gücü açığı mevcuttur. Şoför ve lojistik elemanları için sürekli bir talep olmasına rağmen, iş gücü arzı bu taleple karşılanamamaktadır. İzmir'de, servis araçlarında yaşanan şoför eksikliği, günlük taşımacılık hizmetlerinin aksamasına neden olmaktadır. Bu sektördeki açıkların giderilmesi için daha fazla mesleki eğitim ve nitelikli iş gücüne yönlendirme yapılması gerekmektedir.

Tarım sektöründe de İzmir'de iş gücü açığı önemli bir sorundur. İzmir'in tarımsal üretimi, büyük ölçüde meyve ve sebze üretimi ile bağlantılıdır. Tarım sektöründe, özellikle mevsimlik iş gücü talebi yüksek olmakla birlikte, nitelikli tarım işçilerine de ihtiyaç duyulmaktadır. Hasat, budama ve hayvan bakımı gibi alanlarda çalışan iş gücü açığı, üretim süreçlerini aksatmaktadır. Bu alanda, özellikle budama işçilerinin, kesim tekniklerini doğru bir şekilde

uygulayabilmesi üretim verimliliğini doğrudan etkilemektedir. Ayrıca, tarımda çalışan işçilere günlük yüksek ücretler teklif edilmesine rağmen, işin zorluğu ve mevsimsel doğası nedeniyle bu pozisyonlara olan talep düşük kalmaktadır.

Sonuç olarak, İzmir'deki iş gücü piyasasında, sanayi, hizmet, ticaret ve tarım sektörlerinde ciddi iş gücü açıkları bulunmaktadır. Bu açıkların kapatılması için, sektörel eğitimlerin güçlendirilmesi ve mesleki yeterliliklerin artırılması önemlidir. İzmir, iş gücü piyasasında dengeyi sağlamak ve sürdürülebilir büyümeyi desteklemek için bu adımları atarsa, ekonomik kalkınmasını daha verimli ve sürdürülebilir bir şekilde sürdürebilir.

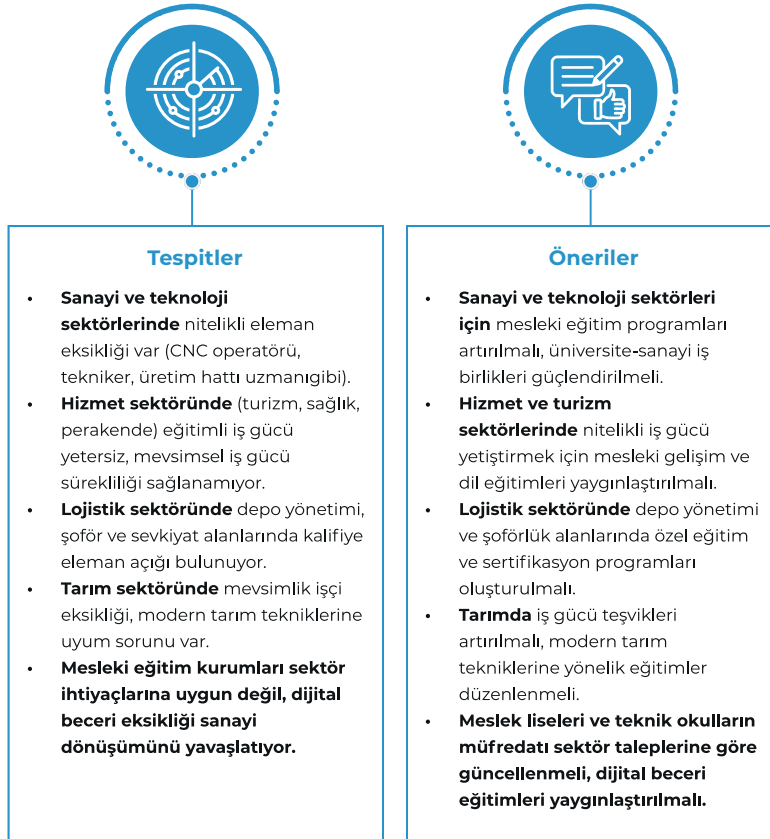
4.4 İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi

İzmir'de iş gücü piyasasında, sanayi, hizmet, lojistik ve tarım sektörlerindeki büyümeye rağmen nitelikli iş gücü arzı ile sektörlerin talepleri arasındaki uyumsuzluk giderek derinleşmektedir. Bu dengesizlik, özellikle mesleki eğitim sisteminin sektörel ihtiyaçlarla tam uyum sağlayamaması, iş gücü hareketliliğinin kısıtlı olması ve bazı sektörlerdeki mevsimsel istihdam yapısının sürekliliği engellemesi gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Sanayi sektöründe dijitalleşme ve otomasyon ile birlikte daha fazla teknik beceriye sahip iş gücü talep edilirken, mevcut eğitim altyapısı bu ihtiyacı yeterince karşılayamamaktadır. Hizmet ve lojistik sektörlerinde istihdam talebi artarken, iş gücü arzındaki nitelik eksiklikleri nedeniyle verimlilik sorunları yaşanmaktadır. İzmir'in sürdürülebilir ekonomik büyümesini destekleyebilmek için, iş gücü piyasasındaki bu eşleşme sorunlarının çözülmesi, mesleki eğitim programlarının güçlendirilmesi ve sektör bazlı istihdam politikalarının geliştirilmesi gerekmektedir.

İzmir, sanayi, ticaret, hizmet ve tarım sektörlerinde önemli bir ekonomik büyüme kaydetmiş olan bir şehir olmasına rağmen, iş gücü piyasasında ciddi eşleşme sorunları yaşanmaktadır. Özellikle nitelikli iş gücü talepleri ile mevcut iş gücü arzı arasındaki dengesizlik, şehrin sektörel büyümesini engellemektedir. Bu bölümde, İzmir'deki iş gücü nitelikleri ve arz-talep eşleşmesi üzerindeki etkiler detaylı bir şekilde incelenecektir.

“İzmir, ekonomik büyümesine rağmen iş gücü piyasasında nitelik ve talep uyumsuzluğuyla karşı karşıya; sektörel kalkınmanın sürdürülebilmesi için eğitim ve istihdam politikalarında yapısal dönüşüm şart.”

Şekil 4. İzmir İş Gücü Nitelikleri ve Arz-Talep Eşleşmesi ile ilgili Tespitler ve Öneriler

İzmir'deki iş gücü piyasasında nitelikli eleman ihtiyacı, özellikle sanayi ve teknoloji sektörlerinde belirgindir. Sanayi sektörü, gelişen teknoloji ve büyüyen üretim kapasitesine bağlı olarak daha fazla teknik beceri gerektiren pozisyonlar yaratmaktadır. Ancak, İzmir'de bu sektörlerdeki nitelikli eleman açığı, sanayinin gelişim hızını yavaşlatmaktadır. Özellikle otomotiv, makine ve tekstil gibi sektörlerde çalışacak yüksek teknik bilgiye sahip iş gücü, şehirdeki eğitim sisteminin bu alandaki eksiklikleri nedeniyle yeterince yetiştirilememektedir. Örneğin, CNC operatörleri, makinelerle çalışan teknikerler ve üretim hatlarında görev alacak uzmanlar gibi kritik pozisyonlar, talep edilen niteliklere sahip adaylarla doldurulamamaktadır. Bu durum, üretim verimliliğini azaltmakta ve iş gücü maliyetlerini yükseltmektedir.

Hizmet sektöründeki eşleşme sorunları da İzmir'deki iş gücü piyasasında önemli bir yer tutmaktadır. Şehirdeki turizm, sağlık ve perakende gibi hızla büyüyen hizmet sektörlerinde, iş gücü talebi oldukça yüksektir. Ancak, özellikle müşteri hizmetleri, turizm rehberliği ve satış gibi pozisyonlarda çalışan kişilerin genellikle yetersiz niteliklere sahip olmaları, sektörlerdeki

verimliliği etkilemektedir. Bu sektörlerdeki iş gücü talebinin karşılanabilmesi için, daha fazla mesleki eğitim ve sektörel yetkinlik kazandıran programların uygulanması gerekmektedir. İzmir'deki turizm sektörü gibi mevsimsel dalgalanmalara tabi olan alanlarda ise, eğitilmiş ve deneyimli iş gücünün sürekliliği sağlanamamaktadır. Bu nedenle, hizmet sektöründe iş gücü eğitiminin sürekli hale getirilmesi, sektörel talepleri karşılamak açısından büyük önem taşımaktadır.

Ticaret ve lojistik sektörlerinde de benzer şekilde iş gücü arzı ve talebi arasında uyumsuzluklar bulunmaktadır. İzmir Limanı'nın büyük kapasitesi ve şehrin lojistik altyapısının güçlenmesi, bu alandaki iş gücü ihtiyacını artırmaktadır. Lojistik sektöründe özellikle depo yönetimi, taşıma ve sevkiyat alanlarında kalifiye eleman ihtiyacı artmaktadır. Ancak, bu alanda nitelikli iş gücü temininde yaşanan zorluklar, iş gücü piyasasında dengeyi bozmakta ve sektörün daha verimli çalışmasını engellemektedir. Şehirdeki lojistik firmaları, özellikle deneyimli şoförler, depo yöneticileri ve planlamacılar gibi pozisyonlarda işe alım yapmakta zorlanmaktadır. Bu nedenle, lojistik sektörü için daha fazla teknik eğitim ve yönetim becerileri geliştiren programlar oluşturulmalıdır.

Tarım sektörü, İzmir'in diğer önemli sektörlerinden biridir. Tarım iş gücü, mevsimsel ve fiziksel zorluklar nedeniyle sürekli olarak değişkenlik göstermektedir. Ancak İzmir'deki tarım sektöründe çalışan iş gücünün çoğu, işin zorlukları ve düşük ücretler nedeniyle sürekli bir talep bulamamaktadır. Organik tarım ve modern tarım tekniklerinin uygulanması, sektördeki iş gücü ihtiyacını daha da artırmıştır. Bu alandaki iş gücü açığı, nitelikli iş gücü eksikliğinden kaynaklanmakta ve bu eksikliğin giderilememesi, tarımsal üretim verimliliğini etkilemektedir. İzmir'deki tarım sektörünün sürdürülebilirliği için, tarım işçilerine yönelik eğitimlerin artırılması ve iş gücü koşullarının iyileştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, tarım iş gücünün sürekliliğini sağlamak için gençlerin bu sektöre çekilmesi ve eğitilmesi büyük önem taşımaktadır.

İzmir'deki iş gücü arzı ile talep arasındaki bu eşleşme sorunlarının başlıca nedenlerinden biri, mesleki eğitimdeki eksikliklerdir. Özellikle teknik alanlarda iş gücü yetiştiren okulların kalitesinin artırılmaması, nitelikli iş gücü açığını büyütmektedir. İzmir'deki meslek liseleri ve teknik okullar, sektörel taleplerle uyumlu eğitim verememektedir. Bu durum, genç iş gücünün belirli sektörlerde çalışma fırsatlarından yeterince faydalanamamasına yol açmaktadır. Ayrıca, gençlerin iş gücü piyasasında daha nitelikli pozisyonlara yönlendirilebilmesi için, eğitim programlarının güncellenmesi ve sektörel taleplere göre şekillendirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, İzmir'deki iş gücü piyasasında arz ve talep arasındaki dengesizlik, şehrin ekonomik büyümesini engelleyen bir faktördür. Sanayi, hizmet, lojistik ve tarım sektörlerinde yaşanan iş gücü eşleşme sorunlarının çözülmesi için mesleki eğitim programlarının güçlendirilmesi ve sektörlerle özel eğitim sistemleri geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

İzmir, iş gücü piyasasında daha verimli bir denge sağlayarak, sürdürülebilir bir ekonomik büyüme gerçekleştirebilir. Ek olarak, İzmir'deki iş gücü açığının giderilmesi için sektörel dönüşüm ve yatırımların artırılması önerilmektedir. Özellikle sanayi sektörlerinde, yeni teknolojilere dayalı üretim süreçlerinin yerleşmesi ile daha az iş gücü talep edilirken, bu geçişin sağlıklı olması için eğitilmiş iş gücüne ihtiyaç vardır. İzmir'deki bazı çalışmalar, iş gücü açığının giderilmesi için sanayiye yönelik yatırımların artırılması ve iş gücü piyasasının daha verimli hale getirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

4.5 Kadınların İş Gücü Piyasasına Katılımı: Fırsatlar ve Kısıtlılıklar

İzmir'de kadınların iş gücü piyasasına katılımı, ekonomik kalkınma için büyük bir fırsat sunarken, toplumsal normlar, esnek olmayan çalışma koşulları ve sektörel sınırlamalar nedeniyle çeşitli engellerle karşılaşmaktadır. Kadınların iş gücüne dahil olmasını teşvik eden girişimcilik destekleri ve bazı sektörlerde artan iş imkanları, bu alandaki fırsatları genişletirken, düşük ücretler, güvencesizlik ve mesleki eğitim eksikliği kadın istihdamını sınırlayan temel faktörler olarak öne çıkmaktadır. Özellikle sanayi ve hizmet sektörlerinde kadınlar daha düşük pozisyonlarda ve ücret seviyelerinde yer almakta, bu da iş gücü piyasasındaki cinsiyet eşitsizliğini derinleştirmektedir. Kadın girişimciliğini teşvik eden programlar ve mesleki eğitim fırsatlarının artırılması, kadınların ekonomik bağımsızlıklarını güçlendirecek kritik unsurlar arasında yer almaktadır. Kadın istihdamının sürdürülebilir şekilde artırılması için kamu ve özel sektör iş birliğinin geliştirilmesi ve iş yerlerinde fırsat eşitliğini sağlayacak politikaların uygulanması büyük önem taşımaktadır.

İzmir, büyük bir ekonomik büyüme ve sanayi gelişimi yaşasa da kadınların iş gücü piyasasına katılımı hala önemli engellerle karşı karşıya kalmaktadır. Kadınların iş gücüne katılımı, ekonomik kalkınma için büyük bir fırsat sunar, ancak İzmir'deki birçok sektörde kadınların iş gücüne katılımını engelleyen sosyal, kültürel ve ekonomik kısıtlamalar bulunmaktadır. Bu bölümde, İzmir'deki kadınların iş gücüne katılımını etkileyen fırsatlar ve kısıtlamalar ele alınacaktır.

İzmir'de kadınların iş gücüne katılımını sınırlayan önemli faktörlerden biri, geleneksel cinsiyet rolleridir. Kadınların evdeki bakım işlerinden sorumlu olmaları, iş gücüne katılımı zorlaştıran temel engellerden biridir. Çocuk bakımı ve ev işleri gibi sorumluluklar, kadınların çalışma saatlerine ve iş türlerine yönelik tercihlerini etkilemekte, bu durum, kadınların daha esnek ve evle uyumlu işler aramasına yol açmaktadır. Evde çalışarak gelir elde eden kadınlar, çocuk bakımını da kolaylıkla yönetebildikleri için bu tür işleri daha fazla tercih etmektedirler.

Bununla birlikte, kadınların iş gücüne katılımı için önemli bir fırsat da kadın girişimciliğinin artan oranıdır. İzmir, kadın girişimciliğini teşvik eden birçok programa ev sahipliği yapmaktadır. Kadınlar, kendi işlerini kurarak ekonomik bağımsızlık kazanmakta ve daha

fazla iş gücüne katılım sağlamaktadır. Bu artış, kadınların iş gücü piyasasında daha güçlü bir şekilde yer almasına olanak tanımaktadır. Ancak, kadın girişimcilerin karşılaştığı finansal ve sosyal engeller, bu fırsatları sınırlayabilmektedir.

İzmir'deki bazı sektörlerde kadınlar, geleneksel cinsiyet ayrımcılığının etkisiyle daha düşük ücretli ve güvencesiz işlerde çalışmaktadır. Kadınların en fazla yoğunlaştığı sektörler arasında tekstil, hizmet sektörü ve küçük ölçekli işyerleri bulunmaktadır. Bu sektörler genellikle kadın iş gücüne daha fazla ihtiyaç duyan, ancak düşük ücretler ve güvencesizlik gibi problemleri barındıran alanlardır. İzmir'deki büyük firmalar, kadınları işe alırken genellikle daha düşük ücretlerle ve düşük seviyedeki pozisyonlarla yetinmek zorunda bırakmaktadır. Ancak, bazı büyük işletmelerde kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık uygulanarak, iş gücüne katılımı teşvik etmektedir.

Kadınların iş gücüne katılımını etkileyen bir diğer kısıtlama da eğitim alanındaki eşitsizliklerdir. İzmir'de kadınların mesleki eğitim ve yüksek öğrenim düzeyleri erkeklere göre daha düşük kalmaktadır. Meslek lisesi ve teknik okullarda kadın öğrenci sayısının azlığı, iş gücü piyasasında nitelikli iş gücüne yönlendirilmiş kadın sayısını sınırlamaktadır. Bunun sonucunda, kadınlar genellikle niteliksiz iş gücüne yönelmekte ve sektörel taleplerle uyumsuz pozisyonlarda çalışmaktadırlar. İzmir'de kadınların mesleki eğitim alması, daha fazla kadın girişimcinin ve nitelikli iş gücünün önünü açacaktır.

Öteyandan, işyerindeki cinsiyet eşitsizliği de kadınların iş gücüne katılımını olumsuz etkileyen bir diğer faktördür. İzmir'deki bazı iş yerlerinde, özellikle büyük sanayi ve hizmet sektörlerinde kadınlar, erkeklerle eşit pozisyonlarda çalışmamaktadır. Kadınların daha az ücret aldığı ve daha düşük pozisyonlarda yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, kadınların fiziksel güç gerektiren işlerde çalışma oranları da düşüktür. İzmir'deki bazı büyük sanayi kuruluşlarında kadın iş gücüne yönelik daha fazla fırsat tanınması gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak bu durum hala belirli sektörlerde kadınların yer bulmasında kısıtlamalar yaratmaktadır.

Sonuç olarak, İzmir'de kadınların iş gücüne katılımını artırabilmek için çeşitli fırsatlar ve kısıtlamalar bulunmaktadır. Kadınların ekonomik bağımsızlıklarını kazanabilmesi için girişimcilik, eğitim ve iş gücü piyasasında eşit fırsatlar yaratılmalıdır. İzmir'deki kamu ve özel sektör iş birliği ile kadınların iş gücüne katılımı daha da artırılabilir.

4.6 İşverenlerin Göçmen İş Gücüne Karşı Yaklaşımları ve Piyasa Dinamikleri

İzmir’de göçmen iş gücü, özellikle tarım, tekstil ve inşaat sektörlerinde önemli bir rol oynamakta, ancak işverenlerin bu iş gücüne yönelik tutumları sektörel ihtiyaçlara ve işletme ölçeklerine göre farklılık göstermektedir. Küçük ölçekli işletmeler göçmen iş gücünü düşük ücretler ve esneklik avantajı nedeniyle daha fazla istihdam ederken, büyük sanayi kuruluşları, kalifiye iş gücü eksikliği ve kültürel bariyerler nedeniyle bu iş gücüne temkinli yaklaşmaktadır. Göçmenlerin artan nüfusu ve iş gücü piyasasında giderek daha fazla yer edinmesi, uzun vadede ekonomik ve toplumsal dengeler üzerinde etkili olabilir. Tarım ve inşaat sektörlerinde göçmen iş gücüne duyulan ihtiyaç, bu kesimin ekonomik sürdürülebilirlik açısından kritik bir rol oynadığını gösterirken, kayıt dışı istihdamın yaygınlığı, iş gücü piyasasında düzensizliklere ve işçi hakları ihlallerine yol açmaktadır. İzmir’de iş gücü piyasasının daha dengeli bir yapıya kavuşması için göçmenlerin daha kalifiye pozisyonlarda istihdam edilmelerine yönelik mesleki eğitim ve devlet desteklerinin artırılması gerekmektedir.

Bu bölümde, İzmir’deki iş gücü piyasasında göçmen emeğinin farklı sektörlerde nasıl bir rol oynadığı ve işverenlerin bu iş gücüne yönelik tutumlarının nasıl şekillendiği değerlendirilmektedir. İzmir’de, göçmen iş gücünün özellikle tarım, tekstil ve inşaat gibi sektörlerde yoğunlaştığı gözlemlenirken, işverenlerin bu iş gücüne karşı yaklaşımları, ekonomik ihtiyaçlar ve toplumsal tutumlarla şekillenmektedir.

İzmir’deki işverenlerin göçmen iş gücüne yönelik tutumları, büyük ölçüde sektörlerin ihtiyaçlarına ve işletme ölçeklerine göre değişiklik göstermektedir. Küçük ölçekli işletmeler, özellikle tekstil ve ayakkabı sektörlerinde, göçmen iş gücüne daha fazla yer vermekte ve genellikle düşük ücretli ve geçici işlerde çalıştırmaktadır. Ancak, büyük işletmelerin ve kurumsal düzeydeki sanayi kuruluşlarının çoğu, göçmen iş gücü kullanma konusunda daha temkinli yaklaşmaktadır. İşverenler, göçmenlerin eğitim ve nitelik düzeylerinin yeterli olmadığı düşüncesiyle bu iş gücünü tercih etmemektedirler. İzmir’deki bazı sanayiciler, özellikle GKSS iş gücünü, sektörel ihtiyaçlar doğrultusunda almaktan kaçınmaktadır. Bu durum, çoğunlukla milliyetçilik, nitelik eksiklikleri ve eğitimle ilgili kaygılarla ilişkilidir.

Bununla birlikte göçmenler, İzmir nüfusuna kıyasla daha hızlı bir nüfus artışına sahiptir ve bu durum, orta ve uzun vadede iş gücü piyasasında baskın bir rol oynamalarına yol açabilir. Bu eğilim, yerel iş gücünün istihdamda daha az yer bulmasına neden olabilir. Ayrıca, göçmenlerin artan nüfusu, demografik yapıyı da etkileyerek, toplumsal ve ekonomik dengelerde değişimlere yol açmaktadır.

Ek olarak, küçük ölçekli işletmeler ve kayıt dışı iş gücü piyasasında, göçmen iş gücünün daha yoğun kullanıldığı görülmektedir. Özellikle ayakkabıcılık ve tekstil sektörlerinde, GKSS’lerin

önemli bir iş gücü kaynağı oluşturduğu belirtilmektedir. Bu sektörlerde göçmenler, genellikle düşük ücretler karşılığında, kayıt dışı olarak çalışmaktadırlar. İşverenler, göçmen iş gücünün ucuzluğu ve esnekliği nedeniyle bu iş gücünü tercih etmektedir. Ancak, bu tür uygulamalar, iş gücü piyasasında düzensizliklere ve işçi hakları ihlallerine neden olabilmektedir.

Göçmen iş gücünün istihdamını artırmaya yönelik devlet teşvikleri ve projeleri, İzmir'deki işverenlerin göçmen iş gücüne karşı tutumlarını etkilemektedir. Ancak, İzmir'deki birçok işveren, bu teşvikleri kullanmak konusunda isteksiz kalmaktadır. Çoğu işveren, göçmen iş gücünü çalıştırmayı tercih etmemekte ve bu durumun nedeni olarak hem kültürel bariyerleri hem de ekonomik kaygıları öne sürmektedir. Ek olarak, işverenlerin çoğu, göçmenlerin düşük ücretler karşılığında çalıştırılmalarının sektöre kısa vadede fayda sağlasa da uzun vadede kalifiye iş gücü eksikliği yaratacağına inandıklarını belirtmektedir.

Göçmen iş gücünün İzmir'deki ekonomiye katkıları da sektörel çeşitlilik açısından önemlidir. Tarım sektöründe, göçmen iş gücü, özellikle mevsimlik işlerde, yevmiye usulü çalışarak önemli bir rol oynamaktadır. İzmir'in tarımsal üretim alanlarında, özellikle Torbalı ve Çaybaşı gibi bölgelerde göçmen iş gücü yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu bölgelerde, iş gücü eksikliği göçmen iş gücü ile giderilmektedir ve göçmenler, tarımsal üretimin sürekliliğini sağlayan önemli bir kaynaktır. Ayrıca, inşaat sektöründe de göçmen iş gücü büyük bir rol oynamaktadır. İzmir'deki inşaat sektöründe, GKSS'li işçilerin ucuza çalıştırılması, inşaat projelerinin hızla tamamlanmasını sağlasa da bu durum kayıt dışı çalışmanın artmasına ve işçi hakları konusunda sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, İzmir'deki işverenlerin göçmen iş gücüne karşı tutumları, sektörel ihtiyaçlar ve iş gücü piyasasının dinamikleriyle şekillenmektedir. Küçük ölçekli işletmeler, göçmen iş gücünü genellikle düşük ücretli ve geçici işlerde kullanırken, büyük işletmeler göçmen iş gücüne daha temkinli yaklaşmaktadır. Ancak, göçmen iş gücünün İzmir'deki ekonomik yapıya katkıları, özellikle tarım ve inşaat sektörlerinde, büyük bir önem taşımaktadır. İzmir'deki iş gücü piyasasında göçmen iş gücüne yönelik tutumların, sektörel ihtiyaçlar ve devlet destekleri ile daha dengeli bir hale gelmesi, göçmenlerin daha kalifiye pozisyonlarda istihdam edilmesine olanak tanıyacaktır. Dikkat edilmesi gereken bir durum ise, göçmenlerin Türk nüfusuna kıyasla daha hızlı bir nüfus artışına sahip olmalarıdır. Bu durum, orta ve uzun vadede iş gücü piyasasında baskın bir rol oynamalarına yol açabilir. Bu eğilim, yerel iş gücünün istihdamda daha az yer bulmasına neden olabilir. Ayrıca, göçmenlerin artan nüfusu, demografik yapıyı da etkileyerek, toplumsal ve ekonomik dengelerde değişimlere yol açmaktadır.

4.7 Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller

İzmir'de göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına katılımı, dil bariyerleri, düşük eğitim seviyeleri, kayıt dışı istihdamın yaygınlığı ve işverenlerin olumsuz tutumları gibi çeşitli engeller nedeniyle sınırlı kalmaktadır. Göçmen işçilerin büyük bir bölümü düşük vasıflı ve geçici işlerde çalışmakta, ancak kayıt dışı istihdam, onların ekonomik ve sosyal güvencelerden yoksun kalmasına yol açmaktadır. İşverenlerin, yasal yükümlülüklerden kaçınmak amacıyla göçmenleri kayıt dışı çalıştırma eğiliminde olması, iş gücü piyasasında kalıcı istihdam olanaklarının oluşmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, göçmenlerin sosyal entegrasyonundaki eksiklikler ve kültürel farklılıklar, kayıtlı istihdama geçiş süreçlerini daha da karmaşık hale getirmektedir. Bu engellerin aşılabilmesi için dil ve mesleki eğitim programlarının yaygınlaştırılması, işverenlere yönelik teşvik mekanizmalarının geliştirilmesi ve kayıt dışı istihdamı azaltacak düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

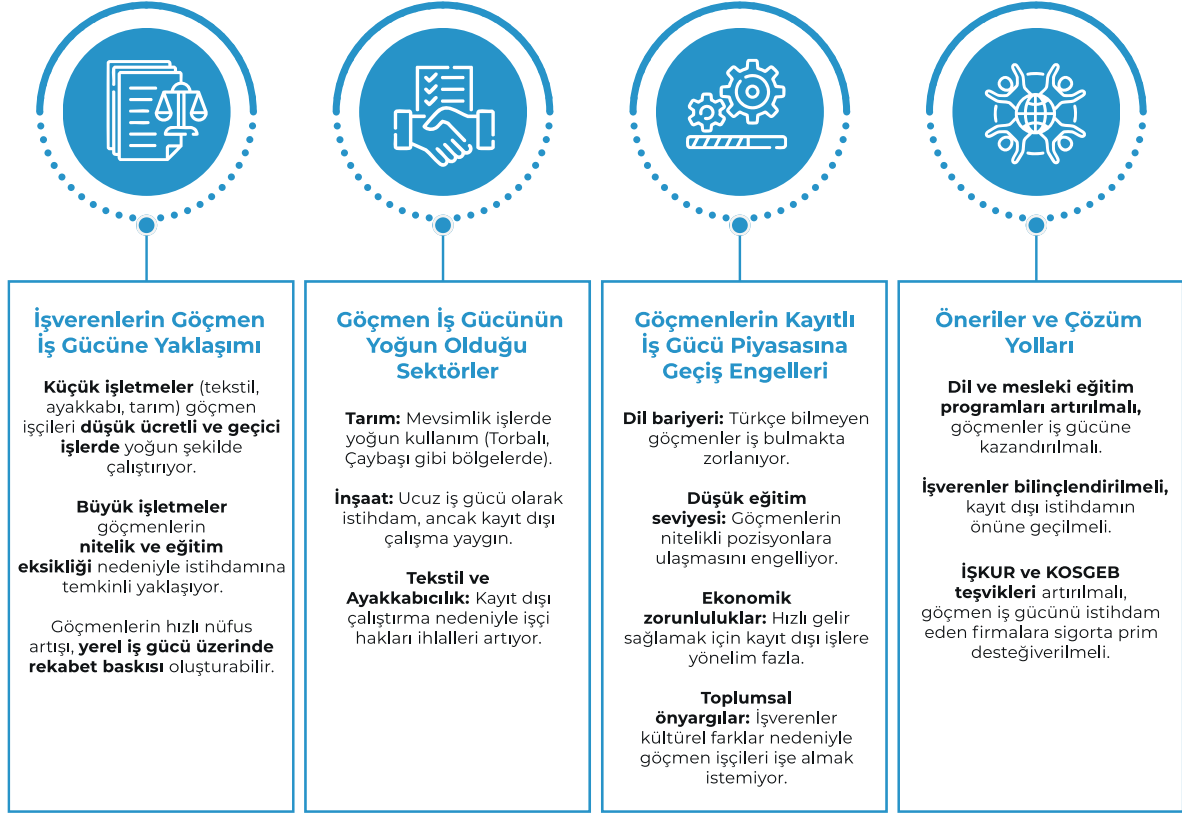
İzmir, GKSS'lerin ve Uluslararası Koruma altındaki yabancıların (UK) iş gücü piyasasına katılımının artması için önemli fırsatlar sunarken, kayıtlı iş gücü piyasasına geçişlerinde birçok engelle karşılaşmaktadır. Bu engellerin başında, göçmenlerin karşılaştığı kültürel, dilsel ve sosyal bariyerler gelirken, aynı zamanda kayıt dışı istihdamın yaygınlığı da bu geçişi zorlaştırmaktadır. Bu kısımda, İzmir'deki GKSS'lerin / UK'ların kayıtlı iş gücü piyasasına katılımını engelleyen faktörler üzerinde durulacaktır.

“

İzmir, göçmen iş gücüne fırsatlar sunsa da, dil, kültürel uyum ve kayıt dışı istihdam gibi engeller kayıtlı iş gücü piyasasına geçişin önündeki en büyük bariyerleri oluşturmaktadır.

”

Şekil 5 Göçmenlerin Kayıtlı İş Gücü Piyasasına Geçişinin Önündeki Engeller

İzmir'de, göçmenlerin özellikle GKSS'lerin/ UK'ların, genellikle kayıt dışı iş gücü piyasasında yer aldığı gözlemlenmektedir. Kayıt dışı çalışma, hem göçmen işçiler hem de işverenler için daha esnek bir çözüm sunarken, yasal ve ekonomik hakların korunmaması gibi ciddi sorunları da beraberinde getirmektedir. Göçmen iş gücü genellikle düşük ücretli ve geçici işlerde istihdam edilmekte, bu da kayıtlı iş gücü piyasasına geçişlerini engellemektedir. İzmir'deki bazı işverenler, düşük ücretli iş gücünden yararlanmak amacıyla, özellikle GKSS'leri/UK'ları tercih etmekte, bu da iş gücü piyasasında eşitsizlikleri derinleştirmekte ve göçmenlerin uzun vadede kalıcı iş gücü piyasasında yer almasını zorlaştırmaktadır.

Dil bariyerleri, göçmenlerin iş gücü piyasasına entegrasyonunun önündeki en büyük engellerden biridir. GKSS'li/ UK'lı göçmenlerin büyük bir kısmının Türkçe yeterliliği düşük olduğundan, iş gücü piyasasında istihdam edilmeleri zorlaşmaktadır. İzmir'deki birçok işveren, Türkçe bilmeyen göçmenleri işe almakta tereddüt etmekte, çünkü dil engeli, işyerindeki verimliliği ve işçi-işveren iletişimini olumsuz etkilemektedir. Kimi GKSS'ler/UK'lar ise Türkçe yeterliliği sağladıktan sonra iş bulabilmekte, ancak bu süreç hem zaman alıcı olmakta hem de çoğu zaman iş gücü piyasasında yer alabilmek için ek eğitimlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Bir diğer önemli engel, göçmenlerin eğitim seviyelerinin yerel iş gücüne göre daha düşük olmasıdır. İzmir'deki birçok göçmen, özellikle GKSS'ler/ UK'lar, genellikle daha düşük eğitim olmaları nedeniyle nitelikli iş gücü piyasasında yer alamamaktadır. Eğitim seviyesinin düşük olması, aynı zamanda mesleki beceri eksikliklerini de beraberinde getirmekte, bu da kayıtlı iş gücü piyasasında kalıcı yer edinmelerini zorlaştırmaktadır. İzmir'deki işverenler, göçmenlerin genellikle düşük vasıflı işlerde çalıştığını ve bu yüzden onları nitelikli iş gücü gerektiren pozisyonlarda işe almak istemediklerini belirtmektedir.

Ekonomik sebepler de göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına geçişini engelleyen faktörler arasında yer almaktadır. Çoğu göçmen, hızlı gelir sağlamak amacıyla daha esnek ve geçici işlere yönelmektedir. Bu tür işlerin kayıt dışı olması, iş gücü piyasasında düzenli bir kayıtlı iş gücü talebini zorlaştırmaktadır. İzmir'deki bazı büyük firmalar, göçmen iş gücünü daha ucuz iş gücü olarak görmekte, ancak aynı zamanda yasal yükümlülüklerden kaçmak amacıyla onları kayıt dışı istihdam etmektedir. Kayıt dışı çalışmanın yaygınlığı, devletin sağladığı teşviklerin ve desteklerin yeterince etkili olmasını engellemektedir.

Son olarak, GKSS'lerin / UK'ların sosyal entegrasyonu konusunda yaşanan zorluklar da önemli bir engel teşkil etmektedir. İzmir'de göçmenlerin, yerel halkla etkileşimde bulunmaları ve toplumsal uyumu sağlamaları güçtür. Özellikle bazı işverenler, kültürel farklılıkları ve toplumsal ön yargıları gerekçe göstererek göçmen işçilere karşı olumsuz tutumlar sergileyebilmektedir. Bu durum, göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasında kalıcı bir yer edinmelerini zorlaştırmaktadır.

İzmir'deki göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına geçişinin önündeki engellerin aşılabilmesi için, öncelikle dil eğitimi ve mesleki eğitim programlarının artırılması gerekmektedir. Ayrıca, kayıt dışı çalışmanın yaygınlığını engellemek ve göçmenlerin daha fazla kalıcı iş gücü pozisyonlarında yer almasını sağlamak için işverenlerin bilgilendirilmesi ve teşvik edilmesi önemlidir. İzmir, göçmenlerin iş gücü piyasasına daha etkin bir şekilde katılabilmesi için bu alanlarda atılacak adımlarla, iş gücü piyasasında daha verimli bir yapı oluşturabilir. Ek olarak, İŞKUR ve KOSGEB gibi kurumlar, göçmen iş gücünü kayıtlı iş gücü piyasasına entegre etmek amacıyla işverenlere finansal teşvikler sunabilir. Bu kapsamda, göçmen iş gücünü istihdam eden firmalara sigorta prim desteği sağlanabilir. Bu tür teşvikler, göçmenlerin istihdamını daha cazip hale getirecek ve iş gücü piyasasına entegrasyonlarını hızlandıracaktır.

4.8 Olası Geri Dönüşlerinin İş Gücü Piyasasına Etkileri

GKSS'lerin olası geri dönüşü, İzmir'in iş gücü piyasasında özellikle tarım, inşaat ve hizmet sektörlerinde önemli bir değişime yol açabilir. İşverenler bu açığı yerel iş gücüyle kapatmaya çalışsa da bu alanlarda çalışmaya yönelik düşük talep iş gücü ihtiyacını karşılamayı zorlaştırabilir. Göçmen emeğinin sağladığı düşük maliyet avantajının kaybı, iş gücü maliyetlerini artırarak sektörel rekabeti yeniden şekillendirebilir ve işletmelerin yeni istihdam politikaları geliştirmesini gerektirebilir. Ayrıca, iş gücü havuzunun daralması, özellikle yaşanan nüfusla birlikte kalifiye eleman bulma zorluklarını artırabilir. Bu sürecin ekonomik etkilerini en aza indirmek ve iş piyasasının bu değişime uyum sağlamasını desteklemek için mesleki eğitim programlarının güçlendirilmesi ve istihdam politikalarının yeniden şekillendirilmesi kritik bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Bu bölümde, İzmir'de göçmen iş gücünün hangi sektörlerde yoğunlaştığı ve işverenlerin bu iş gücüne yönelik tutumlarının nasıl şekillendiği ele alınmaktadır. İzmir'de göçmen emeği, ağırlıklı olarak tarım, tekstil ve inşaat sektörlerinde yoğunlaşmaktadır. İşverenlerin göçmen iş gücüne yaklaşımı ise sektörel ihtiyaçlar, işletmelerin ölçeği ve toplumsal dinamikler doğrultusunda farklılık göstermektedir.

Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler, düşük maliyet avantajı nedeniyle göçmen iş gücünü yaygın şekilde istihdam etmektedir. Tekstil ve ayakkabı gibi emek yoğun sektörlerde, göçmen işçiler genellikle düşük ücretli ve geçici pozisyonlarda çalıştırılmaktadır. Tarım sektöründe ise mevsimsel iş gücü açığını kapatmak adına göçmen emeğine sıklıkla başvurulmaktadır. İnşaat sektöründe ise ağır fiziksel koşullar nedeniyle göçmen işçiler, yerel iş gücünün çalışmayı tercih etmediği pozisyonlarda değerlendirilmektedir.

Buna karşın, büyük sanayi kuruluşları ve kurumsal işletmeler, göçmen iş gücünü istihdam etme konusunda daha temkinli bir tutum sergilemektedir. İşverenlerin bu konudaki çekinceleri arasında, göçmen işçilerin mesleki yeterlilikleri, eğitim seviyeleri ve uzun vadeli istihdamda sürekliliği sağlamadaki belirsizlikler öne çıkmaktadır. Özellikle teknik bilgi ve uzmanlık gerektiren sektörlerde, işverenler yerel iş gücünü tercih etmekte ya da göçmen işçilere yönelik ek eğitim süreçlerine yatırım yapmaktan kaçınmaktadır.

İzmir'deki bazı sanayi işletmeleri, göçmen işçileri istihdam etmekten kaçınmalarının nedenleri arasında milliyetçilik, kültürel uyum kaygıları ve iş disiplinine dair endişeleri de dile getirmektedir. Özellikle geçici koruma altındaki işçilerin çalışma izinleriyle ilgili bürokratik süreçlerin karmaşıklığı da işverenlerin bu iş gücüne yönelik mesafeli yaklaşımını pekiştirmektedir.

Sonuç olarak, İzmir'de göçmen iş gücü belirli sektörlerde önemli bir yer tutsa da işverenlerin bu iş gücüne yaklaşımı sektörel dinamiklere ve işletmelerin ölçeğine bağlı

olarak değişmektedir. Küçük işletmeler göçmen emeğini daha yoğun kullanırken, büyük sanayi kuruluşları göçmen iş gücünü entegre etme konusunda daha çekimser bir tutum sergilemektedir. Bu durum, göçmen emeğinin iş gücü piyasasındaki yerinin, ekonomik ihtiyaçlar ve toplumsal faktörlerin kesişiminde şekillendiğini göstermektedir.

4.9 İş Gücü Piyasasına Geçişte Kurumlar Arası İletişim Ağı

İzmir'de iş gücü piyasasına geçiş sürecinde, kamu ve özel sektör, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliği kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle eğitim kurumları ve iş dünyası arasındaki koordinasyonun güçlendirilmesi, iş gücü piyasasında ihtiyaç duyulan becerilerin kazandırılması açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, meslek liseleri, üniversiteler ve meslek yüksekokulları ile işverenler arasında düzenli toplantılar yapılmalı ve eğitim programları sektörel taleplere göre güncellenmelidir. Ayrıca, işbaşı eğitim programları ve staj imkanlarının artırılması, hem yerel iş gücünün hem de göçmen iş gücünün istihdam edilebilirliğini artıracaktır. İşverenler, iş gücü piyasasında daha adil ve kapsayıcı bir yapı oluşturmak için eşit fırsatlar sunmalı ve ayrımcılığı önlemeye yönelik farkındalık çalışmaları desteklenmelidir. Kurumlar arası iletişimin güçlendirilmesi, iş gücü piyasasının verimli çalışmasını sağlayarak İzmir'in ekonomik büyümesine katkıda bulunacaktır.

İzmir'deki iş gücü piyasasına geçişte kurumlar arası iş birliğinin önemi, şehrin ekonomik yapısının dinamiklerine bağlı olarak büyük bir rol oynamaktadır. İş gücü piyasasına entegrasyon sürecinde, özellikle göçmen iş gücünün yerel iş gücü piyasasına dahil edilmesi, kurumlar arası güçlü bir iş birliği gerektiren bir konu haline gelmektedir. İzmir özelinde yapılan çalışmalara göre, iş gücü piyasasında etkin bir entegrasyon sağlamak için kamu ve özel sektör, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliği son derece önemlidir. Bu tür iş birlikleri, eğitim kurumlarının iş dünyasının ihtiyaçlarına yönelik daha hedeflenmiş ve etkili eğitim programları sunmasını sağlayabilir.

İzmir'deki eğitim kurumları ve işverenler arasında daha yakın iş birlikleri kurulmalıdır. İzmir'deki sanayi ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu becerilerle, mevcut eğitim programları arasındaki uyumsuzlukları gidermek için meslek yüksekokulları, üniversiteler ve meslek liseleri ile işverenler arasında düzenli toplantılar yapılmalıdır. Bu toplantılarda iş gücü piyasasında hangi becerilere ihtiyaç duyulduğu tespit edilerek, eğitim müfredatları bu taleplere göre güncellenmelidir. Örneğin, İzmir'deki tekstil sektöründe iş gücü ihtiyacının artması durumunda, bu sektördeki işverenlerle ortak projeler geliştirilerek, tekstil mühendisliği ve üretim süreçlerine yönelik daha fazla eğitim programı başlatılabilir.

Ek olarak, kurumlar arası işbirliğini teşvik etmek için işbaşı eğitim programları ve staj fırsatları artırılmalıdır. İzmir'deki yerel yönetimler ve İŞKUR, sektörlere yönelik staj ve işbaşı eğitim

Funded by the European Union
Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir
ممول من الاتحاد الأوروبي

programları düzenleyebilir. Özellikle göçmen iş gücü ve genç nüfus için bu tür programlar, mesleki deneyim kazandırarak iş bulma şanslarını artıracaktır. Ayrıca, bu programların iş gücü piyasasında daha fazla çeşitliliği desteklemesi, özellikle göçmenlerin kayıtlı iş gücü piyasasına katılımını artırabilir.

İzmir'deki iş gücü piyasasındaki tüm paydaşlar, yani yerel yönetimler, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları, sektörel ihtiyaçları belirlemek ve buna göre adımlar atmak için ortak platformlarda bir araya gelmelidir. Bu platformlar, sektörel taleplerin düzenli olarak gözden geçirilmesine olanak tanıyarak, iş gücü piyasasında arz-talep dengesizliğini azaltabilir. Örneğin, İzmir'deki gıda üretim sektöründe yaşanan iş gücü eksikliği, sanayi odaları ve işveren dernekleri ile yapılan toplantılarda belirlenebilir ve bu eksiklikleri gidermek için iş gücü eğitim kurumları ile iş birliği yapılabilir.

Kurumlar arası işbirliği, yerel iş gücü ve göçmen iş gücü arasında fırsat eşitliği sağlamak adına eşitlikçi politikalar geliştirilmesini de içermelidir. İzmir'deki sivil toplum kuruluşları, iş gücü piyasasında ayrımcılıkla mücadele ederek, işverenleri eğitmeli ve farkındalık oluşturmalıdır. İşverenler, iş gücü piyasasında daha adil bir dağılım sağlamak için yerel iş gücüne ve göçmen iş gücüne eşit fırsatlar sunmalıdır. Bu, iş gücü piyasasında dengeli bir çeşitlilik yaratacak ve daha adil bir çalışma ortamı sağlayacaktır. Bu öneriler, İzmir'deki iş gücü piyasasında kurumsal işbirliğini geliştirerek, yerel iş gücünün ve göçmen iş gücünün daha etkin bir şekilde entegrasyonunu sağlayabilir. Kurumlar arası etkileşimi güçlendirmek, iş gücü piyasasının verimli çalışmasını sağlayacak ve ekonomik büyümeyi sürdürülebilir hale getirecektir.

V. BÖLÜM

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, İzmir'in iş gücü piyasasını kapsamlı bir şekilde analiz ederek, sektörel istihdam açıklarını, mesleki eğitim ihtiyaçlarını, iş gücüne erişimi zorlaştıran faktörleri ve politika geliştirme alanlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma kapsamında yapılan saha araştırmaları, mülakatlar ve anket sonuçları, işverenlerin ve iş arayan bireylerin beklentileri arasındaki farkları ortaya koymuş, aynı zamanda TÜİK, İŞKUR, SGK gibi kurumlardan elde edilen ikincil veriler ile ilin istihdam dinamikleri değerlendirilmiştir. Çalışmanın temel amacı, İzmir'deki iş gücü piyasasında yaşanan dengesizlikleri ortaya koyarak, hangi sektörlerde iş gücü açığı bulunduğunu tespit etmek ve mesleki eğitimlerin en verimli şekilde nasıl planlanabileceğine dair somut öneriler geliştirmektir. Aynı zamanda iş gücü arzının sektörlerin ihtiyaçlarına uygun şekilde yönlendirilmesini sağlamak ve böylece zaman ve emek kaybını minimize etmek hedeflenmiştir.

Elde edilen bulgular Tablo 88'de sistematik bir şekilde özetlenmiştir. Bu tabloda İzmir iş gücü piyasasında yapılan analizler neticesinde belirlenen sektörlerde yaşanan iş gücü açığının nedenlerini, beklenen nitelik ve kalifikasyonları, çalışan cinsiyet tercihlerini, kırılgan gruplara ve kayıtlı istihdama karşı tutumu analiz eden özet bir çerçeve sunulmaktadır.

İzmir, Türkiye'nin en önemli ekonomik merkezlerinden biri olarak sanayi, tarım, hizmetler ve lojistik gibi çeşitli sektörlerde güçlü bir ekonomik altyapıya sahiptir. Tarihsel olarak bir liman kenti olan İzmir, stratejik konumu nedeniyle ticaret ve sanayi açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Ancak, şehirdeki ekonomik büyüme ve iş gücü piyasasının dinamikleri incelendiğinde, sektörel bazda belirgin bazı fırsatlar ve zorluklar göze çarpmaktadır. Bu çalışmada, İzmir'in başlıca ekonomik sektörleri değerlendirilerek neden-sonuç ilişkisi içinde analiz edilmekte ve politika önerileri sunulmaktadır.

İşsizlik oranı açısından İzmir, %11.4 ile Türkiye ortalaması olan %9.4'ün üzerinde yer almaktadır (Tablo 14). Bu durum, İzmir'de iş gücü arzının yüksek olmasına karşın istihdam yaratma kapasitesinin yeterli olmamasına işaret etmektedir. Sanayi ve hizmet sektörlerinde belirli iş gücü açıkları olmasına rağmen, uygun iş olanaklarının yaratılmaması işsizlik oranının yüksek seyretmesine neden olmaktadır.

Öte yandan, istihdam oranı İzmir’de %47.9 olup Türkiye genelindeki %48.3’lük orana kıyasla biraz daha düşük kalmaktadır. İzmir’in iş gücüne katılma oranı ise %54.1 ile Türkiye’nin %53.3’lük oranının biraz üzerindedir (Tablo 15 ve 16). Bu veriler, İzmir’de iş arayan bireylerin Türkiye ortalamasına göre daha yüksek olduğunu ancak istihdam yaratma kapasitesinin sınırlı kaldığını göstermektedir. Açık işler açısından bakıldığında İzmir’de toplam açık iş sayısı 144.163 olarak kaydedilmiş olup, bunun büyük çoğunluğu özel sektörde bulunmaktadır. Özel sektörde 143.648 açık iş pozisyonu varken, kamu sektöründe bu sayı yalnızca 515 ile sınırlıdır (Tablo 17). Bu durum, İzmir’de kamuda istihdam yaratma kapasitesinin oldukça sınırlı olduğunu ve özel sektörün iş gücü talebinde belirleyici bir aktör haline geldiğini ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, şehirde işsizlik oranının yüksek olmasına rağmen açık iş pozisyonlarının görece düşük olması, mevcut iş gücünün piyasa ihtiyaçları ile tam olarak örtüşmediğini göstermektedir. Bu durum, mesleki eğitim ile sektörlerin talepleri arasındaki uyumsuzluğu, iş arayanların sahip olduğu becerilerin sektörlerin ihtiyaçlarını karşılamadığını ve istihdam edilebilirlik açısından çeşitli yapısal problemlerin devam ettiğini düşündürmektedir. Ayrıca, işverenlerin bazı pozisyonları doldurmakta zorlanmasının nedenleri arasında yüksek ücret talepleri, çalışma koşulları ve iş gücünün belirli sektörlerle yönelme eğilimi gibi faktörler de yer alabilir. Bu çerçevede, İzmir’in iş gücü piyasasındaki arz-talep dengesizliğini giderebilmek için sektör bazlı iş gücü eşleşmelerinin daha iyi analiz edilmesi ve mesleki eğitim programlarının piyasanın ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Özel sektörün istihdam yaratmada ana aktör olması nedeniyle, işletmelerin insan kaynağı planlamasını daha iyi yapmasını sağlayacak teşviklerin artırılması, açık iş oranlarının yükselmesine ve işsizlik oranının düşmesine katkıda bulunabilir.

İzmir sanayi sektörü, Türkiye’nin en büyük üretim merkezlerinden biri olup, özellikle organize sanayi bölgeleri ve serbest bölgeler aracılığıyla büyük bir ekonomik hacme sahiptir. Kimya, otomotiv, tekstil ve gıda işleme gibi alanlar, İzmir’in sanayi ekosistemini şekillendiren başlıca sektörlerdir. Ancak, sanayi sektöründe nitelikli iş gücü açığı önemli bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle CNC operatörleri, kaynak ustaları ve elektrik teknisyenleri gibi teknik pozisyonlarda ciddi eleman eksikliği bulunmaktadır. Sanayi sektöründeki bu açığın temel nedenleri arasında mesleki eğitimin yetersizliği, sanayi ve eğitim kurumları arasındaki bağların zayıf olması ve genç nüfusun bu alanlara yönlendirilmemesi yer almaktadır. Bu kapsamda, mesleki eğitimin güçlendirilmesi, sanayi sektörüne yönelik teşviklerin artırılması ve özellikle genç nüfusun teknik becerilere yönlendirilmesi oldukça önem arz etmektedir. Ayrıca, kamu-özel sektör işbirliğiyle meslek liseleri ve teknik eğitim programlarının desteklenmesi, sanayideki iş gücü açığını kapatmada etkili olacaktır.

İzmir, Türkiye’nin en verimli tarım alanlarından birine sahip olup, zeytin, üzüm, tütün ve pamuk gibi ürünler hem iç pazarda hem de ihracatta önemli bir yer tutmaktadır. Ancak, tarım sektöründe yaşanan iş gücü ve mevsimlik işçilerin istihdam edilmesinde yaşanan

zorluklar, sektörün sürdürülebilir büyümesini kısıtlayan faktörlerdir. Tarımda mekanizasyon ve dijitalleşme eksikliği, üretim verimliliğini azaltan diğer önemli unsurlardır. Bu sorunların aşılabilmesi için tarımsal üretimde dijitalleşme ve otomasyon teknolojilerinin teşvik edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, gençlerin tarım sektörüne yönlendirilmesini sağlamak amacıyla kırsal kalkınma projeleri geliştirilmeli ve tarımsal üretime yönelik hibeler artırılmalıdır.

İzmir'in ekonomik büyümesine en büyük katkısı sağlayan sektörlerden biri de hizmetler sektörüdür. Özellikle turizm, perakende ve konaklama sektörleri şehrin ekonomik yapısında büyük bir paya sahiptir. Ancak, hizmet sektöründe de eğitilmiş ve nitelikli iş gücü eksikliği dikkat çekmektedir. Konaklama ve restoran sektörlerinde garson, kat hizmetleri personeli gibi alanlarda ciddi istihdam açıkları bulunmaktadır.

Hizmet sektörünün istihdam kapasitesinin artırılabilmesi için mesleki eğitim kurslarının yaygınlaştırılması, turizm alanında çalışan personelin niteliklerinin artırılması ve iş gücü piyasasında sertifikasyon sistemlerinin geliştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca, turizm ve hizmet sektörlerinde çalışanlara yönelik esnek çalışma modelleri geliştirilerek, istihdam sürekliliği sağlanmalıdır.

İzmir, coğrafi konumu nedeniyle Türkiye'nin en önemli lojistik merkezlerinden biridir. İzmir Limanı, Türkiye'nin en büyük üçüncü limanı olarak uluslararası ticarete stratejik bir rol oynamaktadır. Ancak, lojistik sektöründe nitelikli insan kaynağı eksikliği, özellikle depo yönetimi, lojistik elemanı ve şoför pozisyonlarında iş gücü açığını artırmaktadır. Lojistik sektöründeki istihdam açıklarının temel nedeni, bu alanda yeterli mesleki eğitimin bulunmaması ve çalışanların sektörün taleplerine uyum sağlayamamasıdır.

Lojistik alanındaki iş gücü eksikliğinin giderilebilmesi için, lojistik eğitimi veren meslek liselerinin ve üniversite bölümlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Ayrıca, lojistik sektöründe çalışanlara yönelik mesleki sertifikasyon programları oluşturulmalı ve iş dünyasının taleplerine uygun beceri setleri kazandırılmalıdır.

İzmir, son yıllarda artan göç dalgası nedeniyle mülteci ve göçmen nüfus açısından önemli bir merkez haline gelmiştir. Göçmen iş gücünün kayıtlı ekonomiye entegrasyonu, hem ekonomik büyüme hem de sosyal uyum açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak, mültecilerin iş gücü piyasasına girişlerinde dil bariyerleri, hukuki sınırlamalar ve işverenlerin göçmen iş gücüne yönelik çekinceleri önemli engeller oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, göçmenlerin iş gücü piyasasına entegrasyonunu kolaylaştırmak için dil eğitim programları, mesleki eğitim kursları ve mikro kredi destekleri sağlanmalıdır. Ayrıca, işletmelere yönelik teşvikler artırılarak, göçmen istihdamının artırılması teşvik edilmelidir.

Öte yandan, göçmenler, İzmir nüfusuna kıyasla daha hızlı bir nüfus artışına sahiptir ve bu durum, orta ve uzun vadede iş gücü piyasasında baskın bir rol oynamalarına yol açabilir. Bu eğilim, yerli iş gücünün istihdamda daha az yer bulmasına neden olabilir. Ayrıca, göçmenlerin artan nüfusu, demografik yapıyı da etkileyerek, toplumsal ve ekonomik dengelerde değişimlere yol açmaktadır. Ancak, GKSS'lerin geri dönmesi durumunda, yerli iş gücünün iş gücü piyasasında daha fazla yer bulması beklenmektedir. Bu durum, özellikle düşük ücretli ve geçici işlerde göçmen iş gücünün sağladığı esnekliğin kaybolmasına, dolayısıyla yerli iş gücünün bu boşluğu doldurmasına imkan tanıyacaktır. Ancak, bu geçişin sağlıklı bir şekilde gerçekleşebilmesi için, yerli iş gücünün niteliklerini artırmaya yönelik eğitim ve destek politikalarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

İzmir'de kadın istihdamı (%32,7) Türkiye ortalamasına (%30,4) kıyasla daha yüksek olmasına rağmen, kadınların iş gücüne katılım oranı hala istenilen seviyede değildir. Kadın istihdamındaki en büyük engeller arasında bakım yükümlülükleri, iş-yaşam dengesi ve esnek çalışma modellerinin eksikliği yer almaktadır. Kadın istihdamının artırılması için kreş ve bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması, kadın girişimciliğini destekleyici mikro finans programlarının geliştirilmesi ve uzaktan çalışma modellerinin teşvik edilmesi önerilmektedir. Ayrıca, kadınların özellikle STEM (bilim, teknoloji, mühendislik, matematik) alanlarında daha fazla yer almasını sağlamak için eğitim politikaları yeniden şekillendirilmelidir.

İzmir'de genç işsizlik oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Gençlerin iş gücü piyasasına girişlerinde karşılaştıkları en büyük zorluklar arasında deneyim eksikliği, eğitim-iş piyasası uyumsuzluğu ve nitelikli iş gücü taleplerine yönelik eksiklikler bulunmaktadır. Gençlerin istihdam edilmesini teşvik etmek için iş başı eğitim programları, staj zorunlulukları ve kariyer danışmanlığı hizmetleri artırılmalıdır. Ayrıca, genç girişimciliği teşvik eden programların desteklenmesi, İzmir'deki genç nüfusun ekonomik katkısını artıracaktır.

İzmir'de engelli istihdam etmekle yükümlü 1.121 işyerinin büyük çoğunluğunun özel sektöre ait olması, engelli istihdamının kamu yerine özel sektör tarafından sağlandığını göstermektedir. Öte yandan, bazı işyerlerinde yasal zorunlulukların ötesinde engelli istihdamına destek verildiği ve İzmir'de 746 engelli bireyin kontenjan fazlası olarak çalıştırıldığı dikkate değerdir. Bu durum, bazı işletmelerin engelli istihdamını sadece yasal bir zorunluluk olarak değil, kurumsal sosyal sorumluluk anlayışı çerçevesinde ele aldığını göstermektedir. Bu tür uygulamaların yaygınlaştırılması, engelli bireylerin iş hayatına daha etkin bir şekilde katılımını sağlayabilir. Bu kapsamda engelli bireylerin istihdamını teşvik eden vergi indirimleri, devlet destekli maaş katkıları ve işyerlerine yönelik fiziki düzenlemeler gibi politikaların daha etkin hale getirilmesi gerekmektedir.

İzmir'in iş gücü piyasasında yaşanan temel zorluklar; nitelikli iş gücü arz ve talebi arasındaki uyumsuzluk, sanayi ve hizmet sektörlerinde iş gücü açığı, kadınların iş gücüne katılımındaki kısıtlar, genç işsizlik oranının yüksek olması, göçmen entegrasyonundaki zorluklar ve mesleki eğitimin sektör ihtiyaçlarını karşılamamasıdır. Bu bağlamda İzmir iş gücü piyasasındaki arz-talep dengesini sağlamak, sektörlerin ihtiyaç duyduğu nitelikli eleman açığını kapatmak ve istihdamı artırmak amacıyla çeşitli önlemler alınması gerekmektedir.

Bunlar:

Meslek liseleri ve üniversitelerde sanayi sektörüne yönelik CNC operatörleri, kaynakçılar, elektrik teknisyenleri gibi alanlarda eğitim müfredatı oluşturulmalı, OSB'lerde "İş Gücü Eşleştirme Merkezleri" kurularak açık iş pozisyonlarına yönelik hızlı eşleştirme sağlanmalıdır.

Turizm sektöründeki eleman açığını gidermek için "Turizm Meslek Akademisi" kurulmalı, otel ve restoran sektörüne özel mesleki eğitimler düzenlenmeli, garson, aşçı, otel yöneticisi gibi pozisyonlara yönelik kısa süreli kurslar başlatılmalıdır.

Göçmenlerin kayıtlı istihdama dahil edilmesi için "İş Gücü Entegrasyon Atölyeleri" açılmalı, kayıt dışı istihdamı azaltmak amacıyla denetimler artırılmalı ve kayıtlı çalışmayı teşvik eden vergi indirimleri uygulanmalıdır.

Genç işsizliğiyle mücadele etmek için "Genç Girişimci Hibe Programı" oluşturulmalı, üniversite mezunlarına düşük faizli kredi desteği sağlanmalı ve yazılım, veri analitiği, yapay zeka gibi alanlarda eğitim programları başlatılmalıdır.

İzmir Serbest Bölgesi'nde "Yüksek Teknoloji Üretim Bölgesi" kurulmalı, KOBİ'lerin dijitalleşmesini hızlandırmak için "Dijital Dönüşüm Fonu" oluşturulmalı ve Ar-Ge yatırımları teşvik edilmelidir.

İzmir Limanı'nın kapasitesi artırılmalı, "İzmir Lojistik Üs Projesi" hayata geçirilerek uluslararası ticaret hacmi genişletilmeli, yerli teknoloji üretimine yönelik devlet destekleri artırılmalıdır.

Yenilenebilir enerji yatırımlarına özel vergi teşvikleri uygulanmalı, sanayi bölgelerinde çevre dostu üretim teknikleri zorunlu hale getirilmeli ve karbon salınımını azaltan işletmelere teşvikler sağlanmalıdır.

Kadınların iş gücüne katılımını artırmak için ücretsiz kreş desteği sağlanmalı, ebeveyn izni uygulamaları teşvik edilmeli ve kadın girişimciliğini desteklemek amacıyla "Kadın Kooperatifleri Destek Programı" oluşturulmalıdır.

İzmir'in ekonomik büyümesini sürdürebilmesi için sektör bazlı iş gücü eşleşmelerinin iyileştirilmesi, mesleki eğitimlerin güçlendirilmesi ve iş gücü piyasasında sosyal grupların daha etkin katılımının sağlanması gerekmektedir. Bu bağlamda, iş gücü politikalarının daha kapsayıcı hale getirilmesi, İzmir'in ekonomik sürdürülebilirliğini ve rekabet gücünü artıracaktır.

Tablo 88. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranılan İş Gücü Özellikleri

Sektör	İş Gücü Açığı	İş Gücü Açığının Nedenleri	Beklenen Nitelikler & Kalifikasyonlar	Cinsiyet Tercihi	Kırılgan Gruplara Karşı Tutumlar	Kayıtlı İstihdama Karşı Tutumlar
Otomotiv	1. CNC Operatörleri 2. Elektrik Teknisyenleri 3. Montaj İşçileri 4. Motor Mekanik Uzmanları	Teknolojik gelişmelere uyum eksikliği Mesleki eğitim yetersizliği Otomotiv yan sanayi ve metal işleme sektörlerinde teknik iş gücü eksikliği Sanayi üretiminde uzmanlaşmış iş gücü eksikliği	CNC operatörlüğü Elektrik & mekanik bilgisi, robotik montaj yetkinliği Otomasyon sistemlerine hakimiyeti	Erkek	Kadınlara karşı nötr, göçmenlere kısmen olumsuz	Büyük ölçekli otomotiv firmaları kayıtlı istihdama teşvik ediyor, ancak KOBİ'lerde mesleki eğitim yetersizliği nedeniyle kayıt dışılık yaygın.
Tekstil	1. Üretim Elemanları 2. Kalite Kontrol Uzmanları 3. Nitelsiz İş Gücü	Düşük ücretler Ağır çalışma koşulları Gençlerin ilgisizliği Teknik beceri gerektiren pozisyonlarda nitelikli eleman eksikliği Göçmen iş gücünün çoğunlukla vasıfsız ve düşük ücretli işlerde çalıştırılması, nitelikli iş gücü ihtiyacını karşılayamaması	Makine kullanımı Hızlı üretim becerisi Kalite kontrol süreçlerine dair bilgi	Kadın	Kadınlara karşı olumlu, göçmenlere yaygın istihdam	Büyük tekstil fabrikaları kayıtlı çalışmayı desteklese de, atölye tipi küçük işletmelerde kayıt dışı istihdam hala yaygın.
Terzilik & Konfeksiyon	1. Makineci 2. Kalıpcı 3. El İşemeciler 4. Modelist 5. Dikiş operatörü 6. Tasarımcı	Mesleki eğitim eksikliği Gençlerin ilgisizliği Moda tasarımı eğitimi eksikliği Yüksek maliyetler	Makine kullanımı Kalıp bilgisi El işçiliği Moda tasarımı yeteneği	Kadın	Kadınlara karşı olumlu, göçmenlere sınırlı istihdam	Büyük ölçekli moda ve konfeksiyon firmaları kayıtlı çalışmayı teşvik etse de, küçük atölyelerde kayıt dışılık hala ciddi bir sorun.

Tablo 88. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranılan İş Gücü Özellikleri

Sektör	İş Gücü Açığı	İş Gücü Açığının Nedenleri	Beklenen Nitelikler & Kalifikasyonlar	Cinsiyet Tercihi	Kırlıgan Gruplara Karşı Tutumlar	Kayıtlı İstihdama Karşı Tutumlar
Tarım	1. Mevsimlik İşçiler 2. Organik Tarım Uzmanları 3. Budama İşçileri 4. Sera Çalışanları 5. Hayvan Bakım Uzmanı	Mevimsel çalışma nedeniyle sürekli iş bulunamaması Düşük ücretler Ağır fiziksel koşullar nedeniyle düşük talep Gençlerin tarım sektörüne yönelmemesi ve yaşanan tarım iş gücü Tarım sektöründe eğitim ve sertifikasyon eksikliği Göçmen iş gücüne bağlılık nedeniyle yerel iş gücü talebinin az olması	Fiziksel Dayanıklılık Modern tarım teknikleri bilgisi (damla sulama, organik gübreleme) Traktör ve diğer tarım makinelerini kullanma becerisi Budama ve aşılama teknikleri Hayvan bakımı ve besicilik konularında deneyim	Erkek	Kadınlara karşı nötr, göçmenlere olumlu	Mevsimlik tarım işçileri arasında kayıt dışı çalışma oldukça yaygın, özellikle GKSS'li işçiler için sosyal güvence sağlanmıyor.
Hizmet	1. Garson 2. Komi 3. Kat Görevlisi, 4. Mutfak Personeli 5. Perakende Çalışanları 6. Satış Elemanları 7. Turizm Rehberleri	Düşük ücretler Mesleki eğitim eksikliği Vardiyalı sistemin çalışanlar için cazip olmaması Mevimsel istihdam dalgalanmaları nedeniyle iş gücü sürekliliğinin sağlanamaması İş gücü arzı ile sektör ihtiyaçları arasındaki eşleşme sorunları Hizmet sektöründeki bazı işlerin düşük ücretli ve yoğun tempolu olması nedeniyle talep düşüklüğü	Müşteri ile etkili iletişim Hızlı sipariş yönetimi Ekip çalışmasına uyum Yoğun tempo ve vardiyalı çalışmaya uyum Hijyen ve gıda güvenliği kurallarına uyum	Kadın/Erkek	Kadınlara karşı olumlu, göçmenlere nötr	Büyük oteller kayıtlı istihdam sağlıyor ancak sezonluk çalışanlarda kayıt dışılık oranı yüksek.

Tablo 88. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranılan İş Gücü Özellikleri

Sektör	İş Gücü Açığı	İş Gücü Açığının Nedenleri	Beklenen Nitelikler & Kalifikasyonlar	Cinsiyet Tercihi	Kırılgan Gruplara Karşı Tutumlar	Kayıtlı İstihdama Karşı Tutumlar
Lojistik & Ticaret	1. Depo Yöneticileri 2. Lojistik Elemanları 3. Şoför 4. Taşıma Operatörleri	Yoğun çalışma saatleri Düşük ücretler Mesleki eğitim eksikliği Lojistik sektöründe dijitalleşme sürecine uyum sağlama sorunu Yabancı dil bilen eleman açığı	Uluslararası ticaret mevzuatı bilgisi Organizasyon becerisi Fiziksel dayanıklılık Forklift operatörlüğü Depo yönetimi sistemleri Lojistik optimizasyon teknikleri	Erkek	Kadınlara karşı olumsuz, göçmenlere nötr	Büyük firmalar kayıtlı istihdamı teşvik ediyor, ancak taşımacılık sektöründe kayıt dışı çalışma eğilimleri orta seviyede.
Enerji	1. Yenilenebilir Enerji Uzmanları 2. Karbon Ayak İzi & Enerji Verimliliği Uzmanları 3. Çevre Mühendisleri	Yeşil dönüşüm ihtiyacı Nitelikli eleman eksikliği Enerji yönetimi ve karbon emisyon azaltma stratejileri konularında bilgi eksikliği	Enerji Yönetimi Çevre Mühendisliği Bilgisi Yeşil Enerji Teknolojileri, Karbon emisyon azaltma stratejileri bilgisi	Erkek	Kadınlara karşı nötr, göçmenlere olumsuz	Devlet teşvikleriyle yenilenebilir enerji sektöründe kayıtlı istihdam yaygın, ancak küçük ölçekli işletmelerde tam güvence sağlanamıyor.

Tablo 88. İş Gücü İhtiyacı Duyulan Sektörler ve Aranılan İş Gücü Özellikleri

Sektör	İş Gücü Açığı	İş Gücü Açığının Nedenleri	Beklenen Nitelikler & Kalifikasyonlar	Cinsiyet Tercihi	Kırılgan Gruplara Karşı Tutumlar	Kayıtlı İstihdama Karşı Tutumlar
Sağlık	1. Hemşire, Yaşlı ve Hasta Bakıcıları 2. Teknik Sağlık Personeli	Yaşlanan nüfus Yoğun çalışma temposu Uzman personel eksikliği,	Sağlık bilimleri eğitimi Hasta bakım deneyimi Sabır ve empati	Kadın	Kadınlara karşı olumlu, göçmenlere kısmen olumlu	Sağlık sektöründe kayıt dışı çalışma yok denecek kadar az, büyük hastaneler ve kamu sağlık kuruluşları kayıtlı istihdamı zorunlu kılıyor.
Bilişim & Teknoloji	1. Yazılım geliştirici 2. Veri analisti, 3. Siber güvenlik uzmanı 4. Oyun geliştirici	Dijital dönüşüm hızı Dijital eğitimlerin yetersiz oluşu Beyin göçü	Bulut bilişim, yapay zeka, Veri Analitiği, Oyun Geliştirme	Erkek	Kadınlara karşı nötr, göçmenlere karşı kısmen olumsuz	Teknoparklar ve Ar-Ge merkezleri kayıtlı çalışmayı zorunlu tutuyor, ancak serbest çalışan yazılımcılar ve uzaktan çalışanlar arasında kayıt dışılık zaman zaman görülebiliyor.

KAYNAKÇA

- Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). Geçici koruma. Göç İdaresi Başkanlığı. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2025). İkamet izinleri. Göç İdaresi Başkanlığı. <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).
- İŞKUR. (2023). Türkiye iş gücü piyasası sektör bazlı istihdam raporu. <https://www.iskur.gov.tr>
- İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA). (2020). Yaratıcı endüstrilerin İBBS-2 bölgeleri düzeyinde analizi. <https://www.izka.org.tr>
- İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA). (2022). İzmir limanları mevcut durum analizi ve gelişim perspektifi.
- İzmir Kalkınma Ajansı (İZKA). (2023). İzmir Bölge Planı. <https://www.izka.org.tr>
- İzmir Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü. (2021). İzmir İl Sanayi Durum Raporu 2021.
- İzmir Ticaret Odası. (2022). İzmir dış ticaret raporu 2022. İzmir Ticaret Odası.
- Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK). (2025). SGK veri tabanı. Sosyal Güvenlik Kurumu. <https://veri.sgk.gov.tr/> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2023). Türkiye iş gücü istatistikleri. <https://www.tuik.gov.tr>
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2024). Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları 2023. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2023-49684> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2024). İstihdam, işsizlik ve ücret. Türkiye İstatistik Kurumu. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Istihdam,-Issizlik-ve-Ucret-108> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).
- Türkiye İş Kurumu (İŞKUR). (2025). Kurumsal bilgi: İstatistikler. Türkiye İş Kurumu. <https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler/> (Erişim tarihi: 10 Şubat 2025).

